

๐ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
กำแพงเพชรศึกษา
ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๙ ประจำปี ๒๕๖๙

วารสาร
กำแพงเพชรศึกษา
ปีที่ 9 ฉบับที่ 9 ประจำปี 2569

เจ้าของ :	สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร 69 หมู่ 1 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โทร 0-5570-6555 ต่อ 1601	
ที่ปรึกษา :	ผศ.ดร.ปริญญ์ พรหมภัสสร รศ.ดร.พชรไพโรจน์ ประภัสสร	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและ ศิลปวัฒนธรรม
บรรณาธิการ :	รศ.ดร.ศุภโชคชัย นันทศรี ผศ.เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิธรรม	ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม ที่ปรึกษาผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
กองบรรณาธิการ :	อาจารย์ ดร.พิมพ์นารา บรรจง อาจารย์วันสนั่น นุชนารถ อาจารย์ธัญธนาพร ชัยรักษานิธิภัทร อาจารย์ ดร.ธัญรัตน์ บุญปัน	รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
พิสูจน์อักษร :	อาจารย์ ดร.ธัญรัตน์ บุญปัน นางสาวจิรวรรณ ผึ้งบางแก้ว นางสาวสุลลีย์ อินทรรัตน์ นางสาวอภิญญา แซ่ยัง	
ออกแบบรูปเล่ม :	นางสาวจิรวรรณ ผึ้งบางแก้ว	
ออกแบบหน้าปก :	นางสาวจิรวรรณ ผึ้งบางแก้ว	

บทบรรณาธิการ

วารสารกำแพงเพชรศึกษา เป็นวารสารวิชาการของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ปีที่ 9 ฉบับที่ 9 ซึ่งเป็นเนื้อหาที่พัฒนามาจากข้อมูลโครงการกำแพงเพชรศึกษา ประกอบด้วยบทความวิชาการ จำนวน 5 บทความ โดยมีรายละเอียดข้อบทความ ดังนี้

1. วัดป่าดอยลับงา ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
โดย ประจักษ์ กีก้อง, ศศิธร พิรอดรัตน์, ธนพัฒน์ มีมุข และพีรพล บัวแก้ว
2. สำนักสงฆ์ธรรมเจริญ วัดถ้ำแสงเพชร ตำบลส่างาม อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร
โดย วุฒิชัย ตรุษลักษณ์, รพีภัทร เพชรดำ, นพวรรณ วิจารณ์ และพีรณัฐ บัวแก้ว
3. วรรณกรรม “ข้าวฟาดดินสลาย” ครุมาลัย ชูพินิจ (เรียบเรียง)
โดย เบญจมาศ ผิวขาว, กันตวิษณุ จันทร์เส็ง และณัฐวุฒิ ขอนทอง
4. ลุงเทียน ปรากฏชาวบ้านพิมพ์พระดิน
โดย สุวลัย อินทรรัตน์, จีรวรรณ ผึ้งบางแก้ว และอภิญา แซ่ยัง
5. ครูเยาว์ นาฏศิลป์ไทย
โดย จีรวรรณ ผึ้งบางแก้ว, อภิญา แซ่ยัง และสุวลัย อินทรรัตน์

กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณทีมงานทุกท่าน ที่ได้สละเวลาและร่วมจัดทำวารสารกำแพงเพชรศึกษา ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้ทางสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ขอขอบพระคุณผู้เขียนบทความทุกท่าน ที่ได้พัฒนางานวิชาการและงานวิจัยที่จะเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
วัดป่าดอยลับงา ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร	1
ประจักษ์ กีก้อง, ศศิธร พิรอดรัตน์, ธนพัฒน์ มีมุข และพีรพล บัวแก้ว	
สำนักสงฆ์ธรรมเจริญ วัดถ้ำแสงเพชร ตำบลส่างาม อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร	9
วุฒิชัย ตระกูลักษณ์, รพีภัทร เพชรดำ, นพวรรณ วิจารณ์ และพีรณัฐ บัวแก้ว	
วรรณกรรม “ข้าวฟาดินสลาย” ครูมาลัย ชูพินิจ (เรียบเรียง)	19
เบญจมาศ ผิวขาว, กันตวิชัย จันทร์เส็ง และณัฐวุฒิ ขอนทอง	
ลุงเทียน ปราษณ์ชาวบ้านพิมพ์พระดิน	31
สุวลัย อินทรรัตน์, จีรวรรณ ผิงบางแก้ว และอภิญา แซ่ยัง	
ครูเยาว์ นาฏศิลป์ไทย	51
จีรวรรณ ผิงบางแก้ว, อภิญา แซ่ยัง และสุวลัย อินทรรัตน์	
การเขียนบรรณานุกรม รูปแบบ APA 7 th	67

วัดป่าดอยลับงา ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ประจักษ์ กีก้อง¹, ศศิธร พิรอดรัตน์², ธนพัฒน์ มีมุข³ และพีรพล บัวแก้ว⁴

บทนำ

วัดป่าดอยลับงาแหล่งธรรมะ สงบจิต ปฏิบัติธรรม ตั้งอยู่ในพื้นที่เงียบสงบของจังหวัดกำแพงเพชร ท่ามกลางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และภูเขาน้อยใหญ่ วัดแห่งนี้เป็นวัดป่าสายปฏิบัติที่มีจุดเน้นในการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวทางของพระอาจารย์สายหลวงปู่่มั่น ภูริทัตโต ซึ่งเน้นการฝึกฝนจิตใจให้หลุดพ้นจากกิเลส วัดป่าดอยลับงาได้รับความเลื่อมใสศรัทธาจากญาติโยมทั้งในและนอกพื้นที่ โดยเฉพาะผู้แสวงหาความสงบและการพัฒนาจิตวิญญาณ ที่นี่ถือเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้พระธรรมคำสอนและฝึกฝนตนเองให้ก้าวสู่ทางแห่งสันติภายในอย่างแท้จริง

วัดป่าดอยลับงา ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีจุดประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ และคุณค่าทางพระพุทธศาสนาที่วัดแห่งนี้ยึดถือและดำเนินตามมาโดยตลอด วัดป่าดอยลับงาไม่เพียงเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติธรรมและเจริญสติเท่านั้น แต่ยังเป็นสถานที่ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเรียบง่าย สมถะ และความสงบที่แท้จริงตามแนวทางของวัดป่าสายพระป่า เอกสารนี้หวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในพระพุทธศาสนา รวมถึงเป็นแรงบันดาลใจในการแสวงหาความสงบภายในจิตใจผ่านการปฏิบัติธรรม

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติของวัดป่าดอยลับงา ประวัติและข้อมูลของพระธาตุเจดีย์ศรีพระธรรมวิสุทธิมงคล และประวัติหลวงพ่อนพดล นันทโน

ภาพ 1 ป้ายทางเข้าวัดป่าดอยลับงา
(ผู้บันทึกสร้างสรรคเอง)

คำสำคัญ: วัดป่าดอยลับงา, หลวงพ่อนพดล, หลวงตามหาบัว

ประวัติวัดป่าดอยลับงา ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

สภาพทั่วไปก่อนที่จะเป็นวัด เป็นพื้นที่ป่าสงวนตามประกาศของกรมป่าไม้ เรียกว่าป่าสงวนแห่งชาติ คลองสวนหมากและคลองขลุง มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 110 เมตร เป็นป่าเต็งรังรกร้างว่างเปล่า มีการตัดไม้ทำลายป่าจนหมดสิ้น ในฤดูฝนมีการชะล้างดินอย่างรุนแรง น้ำไหลบ่าหน้าดิน พัดพาเอาเนื้อดินบนภูเขาส่วนใหญ่ทั้งหมดลงมาด้านล่าง สภาพที่ที่ดินเป็นภูเขาหินโผล่ ในฤดูแล้งก็จะแห้งแล้งมาก ไม่มีต้นไม้ยืนต้น ป่าจึงเป็นพื้นที่เนินเขาหัวโล้นแห้งแล้งสลับกับไม้พุ่มเป็นหย่อม ๆ

¹ อาจารย์ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²⁻⁴ นักศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รอบพื้นที่ห่างออกไปประมาณ 3 กิโลเมตร มีชุมชนเก่าแก่ชื่อชุมชนบ้านหัวฝาย ตำบลนาบ่อคำ (ปัจจุบันเป็นตำบลท่าขุนราม) ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ทำไร่ทำนา ค้าขายของป่า โดยเฉพาะบริเวณที่ตั้งวัดป่าดอยลับงา เป็นพื้นที่ที่ประชาชนเข้าไปตัดไม้ทำเฟอร์นิเจอร์ และตัดไม้เพื่อเผาถ่าน โดยนำไม้มาจากป่าภูเขาลับงา ทำให้บนภูเขาถูกตัดไม้ทำลายป่าเพิ่มทุก ๆ วัน ประกอบกับมีการตัดไม้เพื่อบุกพื้นที่ป่าเป็นที่ไร่นา

ประมาณปี พ.ศ. 2525 มีชาวบ้านผู้ศรัทธาในพระพุทธศาสนาประสงค์จะสร้างวัดป่า แต่ไม่มีพระภิกษุมาจำวัดอยู่ได้นานนัก ปล่อยทิ้งร้างว่างเปล่ามานานนับ 10 ปี ต่อมาได้มีนิมนต์พระหลวงพ่อดิลกมาจำพรรษาอยู่ ณ พื้นที่วัดป่าดอยลับงาในปัจจุบันนี้ มีการสร้างรอยพระพุทธรูปจำลองนำไปไว้เป็นสิ่งสักการบูชาในวัด ต่อมาภายหลังมีผู้ศรัทธาได้นำไปประดิษฐานบนภูเขาเหนือวัด แต่ด้วยความแห้งแล้ง ทุรกันดาร ขาดแคลนน้ำ อุปโภคบริโภค มีความยากลำบากในการเข้าออก ท่านก็ไม่สามารถจำวัดอยู่ได้นานและย้ายไปจำวัดที่อื่น สำนักสงฆ์แห่งนี้จึงถูกปล่อยเป็นที่รกร้างอึกร้างสามปี

ขณะเดียวกันญาติโยมโดยมีแกนนำคือ นายวิเชียร ชูเฉลิม และนางอำนาจ รุ่งสว่าง ร่วมกับผู้มีจิตศรัทธาในปฏิปทาของพระสายวัดป่า จึงได้นิมนต์พระอาจารย์นพดล นันทโน มาจำวัด ก่อนหน้านั้นพระอาจารย์นพดล กำลังธุดงค์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พักค้าง ณ ถ้ำอินทนิล(วัดถ้ำอินทนิล) ญาติโยมไปพบท่านขณะที่ท่านกำลังจะกลับวัดป่าบ้านตาด(วัดเกษรศีลคุณ) จังหวัดอุดรธานี ท่านขออาศัยโดยสารรถยนต์กลับออกมาจากอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อเดินทางไปยังจังหวัดอุดรธานี เมื่อมาถึงจังหวัดกำแพงเพชรญาติโยมจึงนิมนต์พักค้างธุดงค์ และเที่ยวดูพื้นที่วัดร้างแห่งนี้ พระอาจารย์นพดลพักครั้งที่วัดหนองบัวหนึ่งคืน เป็นวัดธรรมยุตในชุมชนบ้านหนองบัว และเข้าไปพักที่สำนักสงฆ์วัดร้างสถานที่พักเป็นเพิงหินขนาดพออยู่ได้ พระอาจารย์นพดลก็ประทับใจในสถานที่ ท่านว่าเป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การภาวนา สามารถปฏิบัติธรรมได้ดี จึงอยู่จำพรรษาบนเขาแห่งนี้และอาศัยเดินเข้าออกรับบิณฑบาตในหมู่บ้านเป็นประจำ

เมื่อหลวงพ่อนพดลเดินทางกลับแล้ว โยมอำนาจก็ยังคงเดินทางมาทำให้ที่นี่กลายเป็นวัดป่าต่อไป เธอและชาวบ้านช่วยกันพัฒนาเส้นทางขึ้นดอย และขยายพื้นที่สำหรับกุฏิพระ ในช่วงเวลานั้นบรรดาพระภิกษุสงฆ์และลูกศิษย์ของหลวงตามหาบัวหลายองค์ก็เดินทางมาปฏิบัติธรรมที่นี่ และในที่สุดวัดป่าได้รับงานก็เริ่มเป็นรูปร่างขึ้น ปัจจุบันวัดป่าดอยลับงา เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมที่เงียบสงบ เปรียบเสมือนสถานที่บำเพ็ญบุญของผู้มีจิตศรัทธา เช่นเดียวกับโยมอำนาจผู้ที่เปี่ยมแรงบันดาลใจให้เกิดวันแห่งนี้นี่ขึ้นมา

ภาพ 2 บรรยากาศภายในลานวัดป่าดอยลับงา
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

อาณาเขตของวัดในระยะเริ่มแรกการก่อสร้าง ได้มีการขออนุญาตต่อกรมป่าไม้ผ่านทางสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร ภายหลังได้มีการขออนุญาตสร้างวัดโดยมี นพ. ปรีชา มุสิกกุล อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี เป็นผู้ขออนุญาตจากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการและ

มหาเถรสมาคมอนุญาตให้สร้าง ตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ถึงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 และภายหลังได้มีประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ตั้งวัดในพระพุทธศาสนา ตามข้อ 4 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2505) และด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการให้ประกาศตั้งวัดป่าดอยลับงา ต่อมามีการตั้งเจ้าอาวาสอย่างเป็นทางการ ได้รับตราตั้งเจ้าอาวาสจากเจ้าคณะจังหวัดตากและกำแพงเพชร แต่งตั้งให้ พระนพดล นันทโน ดำรงตำแหน่ง เจ้าอาวาส ประกาศ ณ วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2535 ภายหลังได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง พระราชทาน วิสุคามสีมา มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้วัดป่าดอยลับงาได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ประกาศ ณ วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2536 ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 110 ตอนที่ 92 วันที่วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2536

สรุป

แต่เดิมพื้นที่วัดป่าดอยลับงาเป็นป่าสงวนที่เสื่อมโทรมและถูกบุกรุกอย่างหนัก สภาพเป็นเขาหัวโล้น และแห้งแล้ง ในปี พ.ศ. 2525 ชาวบ้านพยายามสร้างวัดขึ้นแต่ไม่มีพระภิกษุรูปใดอยู่จำพรรษาได้นาน จนกระทั่ง พระอาจารย์นพดล นันทโน ได้เดินทางมาและประทับใจในสถานที่แห่งนี้ ท่านจึงตัดสินใจอยู่จำพรรษาที่สำนัก สงฆ์ร้าง ชาวบ้านและผู้ศรัทธาร่วมกันพัฒนาเส้นทางและปรับปรุงพื้นที่ ต่อมาวัดได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ และในที่สุดก็ได้มีการแต่งตั้งพระอาจารย์นพดลเป็นเจ้าอาวาสรูปแรก และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ในปี พ.ศ. 2536 ซึ่งเป็นการกำหนดเขตสำหรับประกอบพิธีสงฆ์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ปัจจุบันวัดป่าดอยลับงา จึงเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมที่สำคัญในพื้นที่

พระธาตุเจดีย์ศรีพระธรรมวิสุทธิมงคล

พระครูอรุณกิจนันทคุณ (หลวงพ่อนพดล นันทโน) มีความเคารพเทิดทูนในคุณการและคุณธรรม ความดีงามขององค์หลวงตาพระมหาบัวอย่างสูง ทั้งภายในและภายนอกเป็นพระอรหันต์ที่ดำเนินชีวิตการบวช อย่างมีแบบฉบับพร้อมถ่ายทอดข้อธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ มุ่งตรงเพื่อ พระนิพพานหาหนทางความพ้นทุกข์โดยสิ้นเชิง นอกจากนั้นยังเสียสละสงเคราะห์โลกน่านปการ ไม่ว่าโรงพยาบาล โรงเรียนหน่วยราชการต่าง ๆ สถานสงเคราะห์ คนทุกข์ คนยากจน เป็นต้น แม้ในบั้นปลายชีวิตขององค์หลวงตา ในวัยชรา องค์ท่านยังมีความเมตตาธรรมแห่งการธำรงรักษาประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อย่างเอกอุ แรงกล้า ออกเทศนาสั่งสอนประชาชนทั่วประเทศไทย เพื่อนำทองคำ เงินบาท เงินดอลลาร์ เข้าสู่คลังหลวง กระทั่งรวบรวมทองคำ เข้าสู่คลังหลวงได้น้ำหนักรวมถึง 13 ตัน เงินสกุลดอลลาร์กว่า 10 ล้านบาท

ภาพ 3 ลานด้านหน้าพระธาตุเจดีย์ศรีพระธรรมวิสุทธิมงคล
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

หลังจากองค์หลวงตาพระมหาบัว เข้าสู่อนุภาติเสสนิพพาน เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2554 และได้ถวายพระราชทานเพลิงสรีระสังขารองค์ท่าน เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2554 แล้วนั้น พระอาจารย์สุดใจ ทันทมนโณ เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด อ.เมืองอุดรธานี ก็ได้แบ่งพระอัฐิธาตุ แจกจ่ายให้กับคณะศิษย์ที่เป็นพระสงฆ์และฆราวาส ซึ่งวัดป่าดอยลับงาที่มีหลวงพ่อนพดล นันทโน ก็ได้รับพระอัฐิธาตุและพระทันตธาตุมาด้วยเช่นกันหลวงพ่อนพดล นันทโน และคณะสงฆ์ พร้อมกับคณะกรรมการวัดป่าดอยลับงา จึงปรารถนาที่จะสร้างเจดีย์ขึ้น เพื่อเป็นปูชนียสถานสำคัญเป็นสัญลักษณ์แห่งความกตัญญูตถะเวทิตาคุณของศิษย์ที่มีต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ และเพื่อบรรจุพระอัฐิธาตุและพระทันตธาตุดังกล่าวไว้กราบไหว้บูชาของพุทธศาสนิกชนทุกหมู่เหล่าทั้งชาวจังหวัดกำแพงเพชรและในแถบภาคเหนือโดยดำเนินโครงการสร้างพระเจดีย์ขึ้นเป็นแห่งแรกในภาคเหนือของประเทศไทย อันมีนามว่า "พระธาตุเจดีย์ศรีพระธรรมวิสุทธิมงคล" (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)

พระเจดีย์มีรูปทรงระฆังคว่ำ ขนาดเส้นรอบวง 30 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางภายในเจดีย์ กว้าง 9 เมตร สูงจากฐานถึงยอดเจดีย์ 21 เมตร ระยะเวลาก่อสร้าง 4 ปีเศษ งบประมาณในการก่อสร้าง 40 ล้านบาท จึงเป็นที่มาของการขอเชิญชวนสาธุชนทุกท่าน มาร่วมสร้างพระธาตุเจดีย์แห่งนี้ให้สำเร็จลุล่วงโดยเร็ว เพื่อเป็นที่สักการะของเหล่าชาวพุทธทั้งหลาย มีมนุษย์ เทวดา พรหมเป็นต้น เป็นปูชนียสถานสำคัญไว้รำลึกถึงคุณูปการขององค์หลวงตาทั้งทางโลกและทางธรรมด้วยความวิวัฒนาสภาพแห่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สมดังมโนปณิธานอันยิ่งใหญ่ขององค์หลวงตาสืบต่อไป

ข้อมูลรายละเอียดของพระธาตุเจดีย์ศรีพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)

ณ วัดป่าดอยลับงา มีดังนี้ พระธาตุเจดีย์ศรีพระธรรมวิสุทธิมงคลเป็นพระธาตุเจดีย์ที่มีรูปทรงระฆังคว่ำ ขนาดเส้นรอบวง 30 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางภายในเจดีย์กว้าง 9 เมตร สูงจากฐานถึงยอดเจดีย์ 21 เมตร ตกแต่งจากฐานโดยรอบถึงยอดเจดีย์ส่วนบนด้วยหินอ่อน จากอำเภอรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร พระธาตุเจดีย์ตั้งอยู่ด้านบนเชิงดอยเขาลับงาของวัดป่าดอยลับงา มีทางขึ้นไปยังพระธาตุเจดีย์ 2 ทาง ทางที่ 1 เป็นบันไดทางเดินเท้าสร้างด้วยศิลาแลงกำแพงเพชรจากหลังศาลาอุโบสถถึงบริเวณฐานรอบพระธาตุเจดีย์ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 ได้

ทางที่ 2 เป็นถนนลาดยาง สำหรับรถทุกชนิดเดินทางขึ้นสู่ลานจอดรถพระธาตุเจดีย์ สุดทางถนนขึ้นพระธาตุเจดีย์มีซุ้มประตูสู่ลานจอดรถด้านหน้าพระธาตุเจดีย์ เป็นซุ้มประตูเสาศระธรรมจักร 2 เสา บริเวณลานจอดรถหน้าพระธาตุเจดีย์มี 2 ชั้น ชั้นที่ 1 มีถนนและมีบันไดศิลาแลงขึ้นด้านหน้าและสระน้ำที่มีซุ้มหินงอกหินย้อยงามข้างคูและส่วนประกอบศิลปกรรมตกแต่งอื่น ๆ

ชั้นที่ 2 ซึ่งตกแต่งภูมิทัศน์ด้วยศิลาแลงและเพิ่มความสวยงาม ร่มเย็นด้วยต้นไม้ ดอกไม้บริเวณด้านนอกของฐานเป็นบริเวณโดยรอบฐานพระธาตุเจดีย์ชั้นที่ 1 ตกแต่งด้วยศิลาแลงกำแพงเพชร มีบันไดใหญ่เป็นทางขึ้นด้านหน้าไปสู่ฐานพระธาตุเจดีย์ชั้นที่ 1 ซุ้มราวบันไดเป็นพญานาคปูนปั้นสวยงามขนาดใหญ่ 2 องค์ เลี้ยวโอบรอบฐานเจดีย์ชั้นที่ 1 ด้านซ้าย คือ พญานันตนาคราช พระวรกายขาว ด้านขวา คือ พญาพิงคอัมรินทร์นาคราช เป็นพญานาคพระวรกายสีดำนิล

ภาพ 4 พระธาตุเจดีย์ศรีพระธรรมวิสุทธิมงคล
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ด้านบนสุดของบันไดด้านหน้าของฐานเจดีย์ชั้นที่ 1 เป็นนางช้างปูนปั้นขนาดใหญ่ 2 นาง จากฐานพระธาตุเจดีย์ชั้นที่ 1 รอบฐานเป็นโครงรูปกลีบดอกบัวปูนปั้นโดยรอบฐาน ตกแต่งเป็นงานศิลปะงานปูนปั้นแบบเมืองเพชรบุรี และมีกลีบซ้อนอยู่ในโครงรูปกลีบดอกบัวนั้นเป็นงานปูนปั้น เป็นเรื่องราวของชุดวงจร 13 ข้อปฏิบัติที่เข้มงวดของภิกษุ ด้านในของฐานชั้นที่ 1 เป็นเสาฐานเจดีย์ และมีห้องและโถงโถ่ง ปูพื้นด้วยผ้าเพดานไม้สักฉลึงค์ตกแต่งด้วยภาพเขียนฝาผนัง ทางขึ้นสู่ชั้นที่ 2 ของพระธาตุเจดีย์มี 2 ทาง เป็นทั้งทางลาดและทางบันไดหินอ่อน ฐานรอบพระธาตุเจดีย์ชั้นที่ 2 เป็นระเบียงโดยรอบองค์พระธาตุเจดีย์ รั้วระเบียงเป็นลูกกลิ้งหินอ่อนจากอำเภอพรานกระต่าย และปูพื้นด้วยหินอ่อนจากพม่า ซึ่งมีคุณสมบัติที่อุ่น – เย็น ไม่ร้อนเวลาเดินในตอนกลางวัน ระเบียงโดยรอบสามารถมองเห็นทัศนียภาพวิวทิวทัศน์ที่สวยงามได้กว้างไกลทุกทิศรอบพระธาตุเจดีย์

สรุป

พระครูอรุณกิจจานันท์คุณ (หลวงพ่อนพดล นันทโน) เจ้าอาวาสวัดป่าดอยลับงา ซึ่งเป็นศิษย์ที่ได้รับแนวทางการปฏิบัติธรรมมาจาก พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด ได้มีความตั้งใจที่จะสร้างพระเจดีย์เพื่อเป็นเครื่องระลึกถึงคุณความดีของอาจารย์

หลังจากที่หลวงตาพระมหาบัวละสังขาร หลวงพ่อนพดลได้อัญเชิญพระอัฐิธาตุและพระทันตธาตุ (กระดูกและฟัน) ของหลวงตามาไว้ที่วัดป่าดอยลับงา จึงได้เริ่มโครงการก่อสร้าง "พระธาตุเจดีย์ศรีพระธรรมวิสุทธิมงคล" ขึ้น เพื่อให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนในภาคเหนือ

พระเจดีย์มีรูปทรงระฆังคว่ำ ขนาดเส้นรอบวง 30 เมตร สูง 21 เมตร และประดับตกแต่งด้วยหินอ่อนจากอำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ตัวเจดีย์ตั้งอยู่บนยอดดอยลับงา มีทางขึ้นสองทาง คือ บันไดหินศิลาแลง และถนนลาดยางสำหรับรถยนต์ บริเวณโดยรอบตกแต่งอย่างสวยงามด้วยสถาปัตยกรรมและประติมากรรมแบบไทยโบราณ เช่น พญานาคปูนปั้นที่โอบล้อมฐาน และปูนปั้นที่บอกเล่าเรื่องราวของชุดวงจร 13 ข้อ ซึ่งแสดงถึงคามวิริยะอุตสาหะในการบำเพ็ญเพียรของพระภิกษุสงฆ์

การก่อสร้างพระเจดีย์แห่งนี้จึงไม่เพียงแต่เป็นการแสดงความกตัญญูของศิษย์ที่มีต่อครูอาจารย์เท่านั้น แต่ยังเป็นสัญลักษณ์แห่งความศรัทธาและความเคารพในพระพุทธศาสนา ที่ผู้คนสามารถเข้ามากราบไหว้และปฏิบัติธรรม เพื่อสานต่อปณิธานของหลวงตาพระมหาบัว ในการธำรงรักษาชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ต่อไปอย่างยั่งยืน

ภาพ 5 หลวงพ่อนพดล นันทโน

หมายเหตุ: จาก พระธาตุเจดีย์ศรีพระธรรมวิสุทธิมงคล /โดยหลวงพ่อนพดล นันทโน (20 พฤษภาคม 2565)
หลวงพ่อนพดล นันทโน... [รูปภาพ]. Facebook. https://web.facebook.com/photo/?fbid=1086180485327710&set=pb.100066590204841.-2207520000&locale=th_TH

ประวัติหลวงพ่อนพดล นันทโน วัดป่าดอยลังกา ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

หลวงพ่อนพดล นันทโน เกิดเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2451 ณ จังหวัดปทุมธานี โดยนามเดิมของท่านคือ นพดล เจริญไทยทวี เกิดในครอบครัวประกอบอาชีพค้าขาย มีความอบอุ่นเรียบง่ายเป็นพื้นฐานสำคัญของชีวิตในวัยเยาว์ บิดาของท่าน นายศรี เจริญไทยทวี และมารดา แม่ชีสมปอง เจริญไทยทวี เป็นบุคคลที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง แม้ทั้งคู่จะจากไปตั้งแต่ท่านยังวัยเยาว์ แต่ท่านได้รับการปลูกฝังความเชื่อมั่นในความดีและความเพียรตั้งแต่เล็ก

หลวงพ่อนพดลเป็นบุตรคนสุดท้องในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 9 คน ครอบครัวของท่านมีสายสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นและสนับสนุนซึ่งกันและกัน วัยเด็กของท่านเปี่ยมด้วยความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ บ้านเกิดของท่านเป็นพื้นที่ธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ได้หล่อหลอมให้ท่านมีความรักในความสงบและเรียบง่ายของชีวิต และเป็นแรงบันดาลใจให้ท่านสนใจในพระพุทธศาสนาและการฝึกปฏิบัติธรรมตั้งแต่วัยเยาว์

การศึกษาในช่วงแรกของท่านเริ่มต้นที่โรงเรียนดิวานนท์วิทยา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาความรู้ด้านพื้นฐาน ท่านสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัย วิชาการการศึกษาประสานมิตร ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนในทุกมิติ ไม่เพียงแต่ด้านวิชาการแต่ยังปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

ความเพียรและความทุ่มเทของท่านในการศึกษาส่งผลให้ท่านได้รับทุนอานันทมหิดล ซึ่งเป็นทุนการศึกษาที่มอบให้กับผู้ที่มีผลการเรียนยอดเยี่ยมและมีความสามารถโดดเด่นในด้านวิชาการ ท่านสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศไทย

หลังสำเร็จการศึกษาท่านได้เริ่มต้นชีวิตการทำงานในฐานะ “บัณฑิตอาสาสมัคร” ในปี พ.ศ. 2512 ถ้าทำงานในพื้นที่ชนบทอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ท่านได้เรียนรู้การปรับตัวและแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนในชุมชน ท่านได้ริเริ่มโครงการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือ

ชาวบ้านในด้านการศึกษาและสุขภาพ ต่อมาในปีพ.ศ. 2514 ท่านได้เข้ารับราชการในตำแหน่งปลัดอำเภอตรีที่อำเภอหล่มสักและอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ท่านได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารจัดการงานราชการและการสื่อสารกับชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ในเวลาต่อมาท่านได้โอนย้ายมารับราชการในกรุงเทพมหานคร โดยรับหน้าที่ในสำนักงานเลขาธิการสภากรุงเทพมหานคร และรับตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ท่านได้ใช้ความรู้ในด้านรัฐศาสตร์มาพัฒนาการบริหารงานราชการและการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในระหว่างการทำงานราชการหลวงพ่อนพดลเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของจิตวิญญาณและความสงบภายในในการปฏิบัติธรรม การศึกษาพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ท่านได้ศึกษาและฝึกฝนตนเองผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในช่วงวันหยุดและเวลาว่าง

หลังจากประสบความสำเร็จในสายงานคุณวุฒิ และได้รับการยอมรับในสังคม หลวงพ่อนพดล นันทโน ได้ตัดสินใจครั้งสำคัญในชีวิตเพื่อเข้าสู่เส้นทางแห่งธรรม ท่านเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาและความสงบทางจิตวิญญาณเหนือสิ่งอื่นใด การตัดสินใจของทนายจึงไม่ใช่เพียงการเปลี่ยนแปลงชีวิต แต่เป็นการเริ่มต้นของการอุทิศตนเพื่อธรรมะและส่วนรวมอย่างแท้จริง

หลวงพ่อนพดล นันทโน ได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการ และเข้าสู่สมณเพศ ในวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2521 ณ วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร โดยมี สมเด็จพระยานะสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นพระอุปัชฌาย์ การบวชของท่านสะท้อนถึงความตั้งมั่นที่จะมุ่งสู่การปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง และทุ่มเท การจำพรรษาแรกของหลวงพ่อนพดลขึ้นที่วัดบวรนิเวศวิหาร ท่านได้รับการอบรมและเรียนรู้ธรรมวินัยอย่างลึกซึ้ง เสริมสร้างพื้นฐานของการเป็นพระที่มีวินัยเคร่งครัดและมุ่งมั่นในการเผยแผ่ธรรมะ

ในปีพ.ศ. 2522 หลวงพ่อนพดลได้ย้ายไปจำพรรษาที่ วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี ภายใต้การดูแลของ หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ท่านได้ฝึกปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดตามแนวทางของพระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต การธุดงค์ไปในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อแสวงหาความสงบและพัฒนาจิตใจให้เข้มแข็งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตสมณะของท่าน

ในปี พ.ศ. 2530 หลวงพ่อนพดลได้เดินทางมายังเขตป่าสงวนดอยลับงา จังหวัดกำแพงเพชร ท่านพบว่าวัดในพื้นที่แห่งนี้ว่างเว้นจากการบูรณะและไม่มีพระภิกษุจำพรรษามาเป็นเวลากว่าสามปี ด้วยความมุ่งมั่นในการพัฒนาสถานที่และเผยแผ่ธรรมะ ท่านได้ริเริ่มการบูรณะพื้นที่วัดและก่อตั้งวัดป่าดอยลับงา จนกลายเป็นสถานที่ที่ร่มรื่นและมีพระภิกษุจำพรรษาอย่างต่อเนื่อง วัดป่าดอยลับงา ได้รับความศรัทธาอย่างล้นหลามจากชาวบ้านในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียง หลวงพ่อนพดลไม่เพียงพัฒนาสถานที่ทางกายภาพแต่ยังส่งเสริมกิจกรรมทางธรรมะ เช่น การปฏิบัติกรรมฐานและการบรรยายธรรม จนวัดแห่งนี้กลายเป็นศูนย์กลางแห่งธรรมะและสถานที่พึ่งทางใจของผู้คนในชุมชน

หลวงพ่อนพดลได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าดอยลับงา และต่อมาในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น พระครูอรุณกัจฉนันทคุณ ท่านมุ่งเน้นการเผยแผ่ธรรมะในรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้คนทั่วไปสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

สรุป

หลวงพ่อนพดล นันทโน (นามเดิม นพดล เจริญไทยทวี) กำเนิดเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2451 ที่จังหวัดปทุมธานี ท่านเติบโตในครอบครัวที่อบอุ่นและมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีพื้นฐานความดีและความเพียรที่มั่นคง

ท่านสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีรัฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้ทำงานรับราชการในหลายตำแหน่ง ทั้งปลัดอำเภอและผู้ช่วยหัวหน้าเขตในกรุงเทพฯ แม้จะประสบความสำเร็จในชีวิตฆราวาส

แต่ท่านตระหนักถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนาและเส้นทางแห่งจิตวิญญาณ จึงตัดสินใจอุปสมบทเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2521 ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

หลังการอุปสมบท ท่านได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดที่วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี ภายใต้การดูแลของหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน และได้จุดประกายเพื่อฝึกฝนจิตใจอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2530 ท่านได้ริเริ่มบูรณะวัดร้างในป่าสงวนดอยลับงา จังหวัดกำแพงเพชร จนกลายเป็นวัดป่าดอยลับงา ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางธรรมะที่สำคัญ

หลวงพ่อนพดลได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสและได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น พระครูอรุณกิจนันทคุณ ในปี พ.ศ. 2540 ท่านได้อุทิศตนเพื่อเผยแผ่ธรรมะในรูปแบบที่ง่ายต่อการเข้าถึง เพื่อให้ผู้คนสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

บทสรุป

วัดป่าดอยลับงา เดิมเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (คลองสวนหมากและคลองขลุง) ที่เสื่อมโทรมจากการตัดไม้ทำลายป่าอย่างรุนแรง กลายเป็นภูเขาหัวโล้นแห้งแล้ง ไร้ไม้ยืนต้น ชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียงโดยเฉพาะจากหมู่บ้านหัวฝาย ซึ่งอยู่ห่างออกไปราว 3 กิโลเมตร มีอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรและค้าขายของป่า มักเข้ามาตัดไม้เพื่อทำเฟอร์นิเจอร์และเผาถ่านบริเวณภูเขาลับงา ทำให้สภาพพื้นที่ยิ่งทรุดโทรม

ในราวปี พ.ศ. 2525 มีความพยายามจากชาวบ้านในการตั้งสำนักสงฆ์เพื่อสร้างวัด แต่ไม่มีพระภิกษุอยู่ประจำ จนพื้นที่ถูกปล่อยรกร้างอยู่นาน กระทั่งปี พ.ศ. 2530 ญาติโยมโดยมี นายวิเชียร ชูเฉลิม และ นางอำนาจ รุ่งสว่าง เป็นแกนนำ ได้นิมนต์ พระอาจารย์นพดล นันทโน ซึ่งจุดประกายมาจากจังหวัดตากให้มาพัก ณ สำนักสงฆ์เดิม ท่านประทับใจในความสงบเรียบง่ายและเหมาะแก่การภาวนา จึงตัดสินใจอยู่จำพรรษาและพัฒนาสถานที่แห่งนี้ให้เป็นวัดป่า

ด้วยแรงศรัทธาและการร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้าน วัดป่าดอยลับงาค่อยๆ เจริญขึ้น ได้รับการอนุมัติให้ตั้งวัดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535 และต่อมาได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2536

พระอาจารย์นพดล นันทโน ซึ่งเป็นศิษย์ของ หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัด และต่อมาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น พระครูอรุณกิจนันทคุณ โดยท่านได้ทุ่มเทสร้างวัดให้เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระป่า เป็นสถานที่สงบเรียบง่ายเหมาะแก่การบำเพ็ญเพียร

ภายหลังจากหลวงตามหาบัวเข้าสู่อนุปาติเสสนิพพานในปี พ.ศ. 2554 วัดป่าดอยลับงาได้อัญเชิญ พระอัฐิธาตุ และ พระทันตธาตุ ของท่านมาประดิษฐานไว้ใน พระธาตุเจดีย์ศรีพระธรรมวิสุทธิมงคล ซึ่งสร้างขึ้นอย่างวิจิตรบรรจงบนเชิงดอยลับงา เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งคุณความดีของหลวงตาและเป็นที่สักการะของพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศ

บรรณานุกรม

พระธาตุเจดีย์ศรีพระธรรมวิสุทธิมงคล /โดยหลวงพ่อนพดล นันทโน. (20 พฤษภาคม 2565). หลวงพ่อนพดล นันทโน... [รูปภาพ]. Facebook.
https://web.facebook.com/photo.php?fbid=432351678994502&set=pb.100066590204841.-2207520000&type=3&locale=th_TH

สำนักสงฆ์ธรรมเจริญ วัดถ้ำแสงเพชร ตำบลลังแกม อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

วุฒิชัย ตรุษลักษณ์¹, รพีภัทร เพชรดำ², นพวรรณ วิจารณ์³ และพีรณัฐ บัวแก้ว⁴

บทนำ

ท่ามกลางขุนเขาและธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ของอำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร มีชุมชนเล็ก ๆ ของชาวปกากะญอ (กะเหรี่ยง) ที่ยังคงรักษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นถิ่นไว้อย่างงดงามบ้านเพชรมิยหรือที่คนท้องถิ่นเรียกว่า “เพชรจะขอ” เป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ศรัทธาและภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของวัดถ้ำแสงเพชรศาสนสถานสำคัญที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งในด้านธรรมชาติ สถาปัตยกรรม และศิลปกรรม บ้านเพชรมิยมีประวัติความเป็นมาที่รุ่มรวยเกิดจากการอพยพของชาวปกากะญอจากจังหวัดตากมาสร้างถิ่นฐานใหม่ในพื้นที่ที่โอบล้อมด้วยภูเขาและป่าไม้เขียวขจี ด้วยความเรียบง่ายและความรักในธรรมชาติชุมชนแห่งนี้ยังคงสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้าแบบกี่เอวเครื่องแต่งกายพื้นเมืองและการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมอย่างเหนียวแน่น ปัจจุบันบ้านเพชรมิยเป็นทั้งพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ โดยมีผลิตภัณฑ์พื้นบ้านอย่างผ้าทอ เครื่องจักสาน และไม้กวาดที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงได้เป็นอย่างดี

ภาพ 1 กลุ่มชาวบ้านเพชรมิย
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

นอกจากความงดงามของชุมชนแล้วบ้านเพชรมิยยังเป็นที่ตั้งของวัดถ้ำแสงเพชรศาสนสถานเก่าแก่ที่มีความสำคัญทั้งด้านศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติภายในถ้ำแสงเพชรมีหินงอกหินย้อยที่ส่องประกายราวเพชรเมื่อกระทบแสงแดดจึงเป็นที่มาของชื่อ “ถ้ำแสงเพชร” อีกทั้งยังมีการค้นพบโบราณวัตถุสมัยทวารวดีรวมถึงพระพุทธรูปหินสีขาว “หลวงพ่อดอกบัวขาว” ปางปฐมเทศนาซึ่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่ชุมชนบริเวณวัดมีเจดีย์ทรงระเรี๋ยงที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุจากประเทศอินเดียศาลาปฏิบัติธรรมธรรมโลกุตระที่สร้างด้วยวัสดุธรรมชาติละออออกแบบอย่างเรียบง่ายตามวิถีชาวปกากะญอทำให้ที่นี่เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติธรรมที่สำคัญของพระสงฆ์และชุมชนรอบข้างวัดถ้ำแสงเพชรไม่เพียงสะท้อนศรัทธาในพระพุทธศาสนาแต่ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและประวัติศาสตร์ของพื้นที่ด้วยเอกลักษณ์ทั้งด้านธรรมชาติศิลปวัฒนธรรมและความศรัทธาที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคนบ้านเพชรมิยและวัดถ้ำแสงเพชรจึงเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวและผู้แสวงหาความสงบไม่ควรพลาดเป็นพื้นที่ที่รวมความงามของวิถีชีวิตชุมชนชาติพันธุ์กับความศักดิ์สิทธิ์ของศาสนสถานไว้อย่างลงตัวผู้เขียนมีความสนใจที่จะศึกษา 1) ประวัติความเป็นมา 2) ศาสนาและสถาปัตยกรรมภายในวัด 3) ตำนานความเชื่อของวัดเกี่ยวกับพระเกจิ

¹ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป งานบริหารงานทั่วไปและสื่อสารองค์กร กองกลาง สำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²⁻³ นักศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คำสำคัญ: หมู่บ้านเพชรนิยมนิม, ถ้ำแสงเพชร, วัดธรรมเจริญ, พระพุทธรูปดอกบัวขาว

ความเป็นมา

หมู่บ้านเพชรนิยมนิมตั้งอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร เป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความเชื่อที่ผสมผสานระหว่างวิถีชีวิตท้องถิ่นกับพุทธศาสนา ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชาวปากเกราะญอมีวิถีชีวิตเรียบง่ายผูกพันกับธรรมชาติและประเพณีดั้งเดิม การทำเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ และการรักษาประเพณีท้องถิ่น ยังคงมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน โดยมีพระธุดงค์วันเสด็จเจ้าอาวาสวัดธรรมเจริญถ้ำแสงเพชรท่านเล่าว่าหลังจากที่บวชแล้วพระอาจารย์ให้ถวายสังฆะบวชตลอดชีวิต และออกธุดงค์เป็นเวลา 10 ปี โดยกำหนดให้ต้องปฏิบัติธรรมเพียงลำพังในถ้ำพระธุดงค์ จึงออกเดินทางเสาะหาสถานที่ที่มีถ้ำ ระหว่างการเดินทางท่านล้มป่วยและพักอยู่ที่วัดสุขสำราญ จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งอยู่ห่างจากวัดถ้ำแสงเพชรประมาณ 5 กิโลเมตร เนื่องจากเดินทางจนเท้าพองทำให้ไม่สามารถเดินต่อไปได้ พระธุดงค์จึงจำพรรษาและปฏิบัติธรรมที่วัดสุขสำราญเป็นเวลา 3 คืนระหว่างนั้นท่านมีนิมิตเห็นผีทหารชาวกะเหรี่ยงเต็มภูเขา ท่านจึงสอบถามชาวบ้านในละแวกนั้นว่าทางข้างหน้ามีภูเขาหรือถ้ำหรือไม่ ชาวบ้านยืนยันว่ามีพระธุดงค์จึงเชื่อว่าสถานที่นั้นตรงกับนิมิต จึงตัดสินใจเดินทางมาจำวัด ณ บริเวณนี้และเริ่มต้นสร้างวัดถ้ำแสงเพชรขึ้นมา

ศูนย์กลางทางจิตใจและศาสนาของหมู่บ้าน คือ วัดถ้ำแสงเพชร วัดแห่งนี้ไม่ได้มีเพียงความสวยงามของถ้ำหินปูนเท่านั้น แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของความศรัทธาและภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งปลูกสร้างสำคัญของวัดสะท้อนถึงความเชื่อและวัฒนธรรมของชาวปากเกราะญอได้อย่างชัดเจน ภายในวัดมีเจดีย์พระธาตุทรงกระหึ่มเจดีย์ทรงสูงปลายแหลม สร้างขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุจากประเทศอินเดีย ลักษณะเรียบง่ายแต่สง่างามแสดงเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของชนเผ่าปากเกราะญอ นอกจากนี้ยังมีศาลาปฏิบัติธรรมธรรมโลกุตรศาลาขนาดใหญ่ สร้างจากไม้ไผ่และไม้ท้องถิ่นยกพื้นสูงรับลมได้รอบด้าน ใช้สำหรับสวดมนต์ นั่งสมาธิ และฟังธรรมเน้นความเรียบง่ายและความกลมกลืนกับธรรมชาติ ทำให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนอย่างแท้จริง ภายในวัดยังประดิษฐานพระพุทธรูปหลวงพ่อดอกบัวขาว พระพุทธรูปหินสีขาวสมัยทวารวดีปางปฐมเทศนา ซึ่งตั้งอยู่ทั้งในศาลาและภายในถ้ำ เป็นสัญลักษณ์ของความสงบและการปฏิบัติธรรม และที่สำคัญที่สุดคือถ้ำแสงเพชรถ้ำหินปูนที่มีหินงอกหินย้อยสวยงาม เมื่อแสงแดดส่องสะท้อนจะเปล่งประกายเป็นแสงระยิบระยับจนเกิดชื่อถ้ำภายในยังพบโบราณวัตถุสมัยทวารวดีสะท้อนถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานของพื้นที่ วัดถ้ำแสงเพชรจึงไม่เพียงเป็นศูนย์กลางทางศาสนาเท่านั้นแต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวปากเกราะญอทำให้หมู่บ้านเพชรนิยมนิมมีทั้งความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และจุดศูนย์รวมทางจิตใจสำหรับชุมชน อีกทั้งวัดและหมู่บ้านยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดกำแพงเพชร เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสและเรียนรู้ธรรมชาติประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของชาวปากเกราะญออย่างแท้จริง

สรุป

บ้านเพชรนิยมนิม หรือ “เพชรจะขอ” เป็นหมู่บ้านชาวปากเกราะญอที่อพยพจากอำเภออุ้มผาง จังหวัดตากมาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชรกว่าร้อยปี ชุมชนยังคงรักษาวัฒนธรรมพื้นถิ่น เช่น การทอผ้า กี่เอนและเครื่องแต่งกายประจำเผ่า ในพื้นที่นี้มีวัดถ้ำแสงเพชรถ้ำหินปูนสวยงามที่พบโบราณวัตถุสมัยทวารวดีเริ่มพัฒนาเป็นสำนักสงฆ์ราวปี พ.ศ.2520 - 2522 โดยหลวงพ่อดอกบัว ปัจจุบันเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนมีพระพุทธรูปหินสีขาว “หลวงพ่อดอกบัวขาว” และเจดีย์ทรงกระหึ่มบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

ศาสนสถานและสถาปัตยกรรมภายในวัดถ้ำแสงเพชร

ภายในวัดถ้ำแสงเพชรแห่งนี้เป็นที่รู้จักกันดีเนื่องจากเป็นวัดที่มีความสำคัญของบ้านเพชรนิยมนิม อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร เพราะภายในวัดมีศาสนสถานและสถาปัตยกรรมมากมายที่สวยงามและสิ่งศักดิ์สิทธิ์

เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านและประชาชนทั่วไปที่ได้พบเห็นศาสนสถานและสถาปัตยกรรมของวัดถ้ำแสงเพชร ประกอบไปด้วย

1. เจดีย์พระธาตุ(ทรงกระหึ่ม)

ภาพ 2 เจดีย์พระธาตุ (ทรงกระหึ่ม ผู้บริจาคสร้าง)
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

หนึ่งในสิ่งปลูกสร้างที่โดดเด่นที่สุดคือเจดีย์พระธาตุทรงกระหึ่มเจดีย์ทรงสูงปลายแหลมแบบกระหึ่มสร้างขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุจากประเทศอินเดียลักษณะเรียบง่ายแต่สง่างามสะท้อนเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของชนเผ่าปกากะญอและเป็นสัญลักษณ์แห่งความศรัทธาอันลึกซึ้งในพระพุทธศาสนา

2. พระบรมสารีริกธาตุ

ภาพ 3 พระบรมสารีริกธาตุ ผู้บริจาคสร้าง
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

เจดีย์ทรงกระหึ่มเป็นสถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่นและทรงคุณค่าทางจิตใจของชุมชน โดยถูกสร้างขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุหรืออัฐิของบุคคลสำคัญโดยเฉพาะพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดและเป็นสัญลักษณ์แห่งความศรัทธาในพระพุทธศาสนาการสร้างเจดีย์เพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุเป็นการแสดงออกถึงความเลื่อมใสศรัทธาอันแรงกล้าของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อพระศาสนา และเป็นวิธีการรักษาและสืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่สืบไปพระบรมสารีริกธาตุ หมายถึง พระอัฐิของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากที่พระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้วได้รับการถวายพระเพลิงพุทธสรีระความพิเศษของพระบรมสารีริกธาตุแตกต่างจากอัฐิของบุคคลทั่วไปอย่างมากกล่าวคือแทนที่จะกลายเป็นเถ้าถ่านทั้งหมดหลังการถวายพระเพลิงพระอัฐิของพระพุทธเจ้ากลับแปรสภาพเป็นธาตุเล็ก ๆ ที่มี

ความบริสุทธิ์และมีลักษณะพิเศษเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พุทธศาสนิกชนทั่วโลกให้ความเคารพอย่างสูงพระบรมสารีริกธาตุสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ตามลักษณะที่ปรากฏภายหลังการถวายพระเพลิง ได้แก่

อวิปปกิณธาตุ (พระธาตุไม่แตกกระจาย) เป็นพระบรมสารีริกธาตุที่มีลักษณะเป็นชิ้นใหญ่และไม่แตกออก มีจำนวนทั้งหมด 7 องค์ ได้แก่ พระอุณหิสธาตุ (กระดูกหน้าผาก) 1 องค์ พระเขี้ยวแก้วธาตุ (ฟัน) 4 องค์ และพระรากขวัญธาตุ (กระดูกไหปลาร้า) 2 องค์ พระธาตุประเภทนี้มีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นชิ้นส่วนใหญ่ที่คงสภาพสมบูรณ์

วิปปกิณธาตุ (พระธาตุแตกกระจาย) เป็นพระบรมสารีริกธาตุที่แตกละเอียดออกเป็นชิ้นเล็ก ๆ คล้ายเมล็ดพันธุ์พืช เช่น เมล็ดพันธุ์ฝักกาด เมล็ดข้าวสารหักหรือเมล็ดถั่วเหลือง แต่ละชิ้นมีลักษณะใสและมันวาวดุจแก้วมุกดาและยังปรากฏสีต่างกันไป เช่น สีทอง สีขาว หรือสีแดง ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์แห่งความบริสุทธิ์และความศักดิ์สิทธิ์ของพระธาตุเหล่านี้

หลังจากที่พระพุทธเจ้าทรงดับขันธปรินิพพานณกรุงกุสินาราได้มีการถวายพระเพลิงพุทธสรีระและภายหลังการถวายพระเพลิง โทณพราหมณ์ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แบ่งพระบรมสารีริกธาตุออกเป็น 8 ส่วนเท่า ๆ กัน เพื่อมอบให้แก่กษัตริย์และผู้ปกครองจากแคว้นต่าง ๆ ที่เดินทางมาสักการะแม่ในครั้งแรกจะเกิดข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการแบ่งพระบรมสารีริกธาตุแต่ด้วยสติปัญญาและความสามารถของโทณพราหมณ์ทำให้การแบ่งพระบรมสารีริกธาตุสำเร็จลงด้วยความสงบเรียบร้อยกษัตริย์แต่ละแคว้นจึงได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธองค์กลับไปประดิษฐานในเจดีย์หรือสถูปในดินแดนของตนเพื่อเป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธาและสถานที่สำหรับสักการบูชา

การสร้างเจดีย์ทรงกระหึ่มขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุจึงไม่เพียงเป็นการแสดงความเคารพต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมความเชื่อและความศรัทธาอันแรงกล้าของชาวบ้านและชุมชนที่ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างขึ้นเจดีย์เหล่านี้จึงกลายเป็นศูนย์กลางทางจิตวิญญาณและเป็นเครื่องเตือนใจให้ระลึกถึงพระพุทธคุณ อีกทั้งยังเป็นเครื่องยืนยันถึงความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาที่สืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนานตั้งแต่ครั้งพุทธกาล

3. ศาลาปฏิบัติธรรม ธรรมโลกุตระ

ภาพ 4 ศาลาปฏิบัติธรรม ธรรมโลกุตระผู้บริจาคสร้าง
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

เสาศาลาและโครงหลังคาส่วนใหญ่ทำจากไม้ไผ่หรือไม้ทองถิ่นหาได้ง่ายในชุมชนยกพื้นสูงเพื่อป้องกันความชื้นสัตว์เลื้อยคลานและช่วยให้อากาศถ่ายเทเย็นสบายหลังคาทรงสูงจั่วแหลมผนังโปร่งหรือไม่มีผนังเพื่อความโล่งโปร่ง รั้วลมได้รอบด้าน เหมาะกับการรวมกลุ่มทำกิจกรรม เช่น นั่งสมาธิ ฟังธรรมรูปแบบเรียบง่าย

เน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ ไม่ฉาบปูนหรือตกแต่งหรูหรา ทุก ๆ วันพระจะมีชาวกระเหรี่ยงจากหมู่บ้านเพชรนิยมนำมาทำบุญกันทุก ๆ วันพระ เป็นการทำบุญให้ผีเพราะชาวกระเหรี่ยงจะนับถือผี

4. พระพุทธรูปหลวงพ่อดอกบัวขาวประดิษฐานอยู่ในศาลาปฏิบัติธรรม ธรรมโลกุตระ

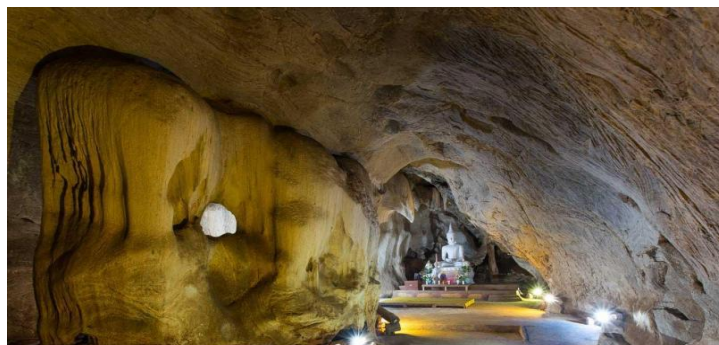

ภาพ 5 พระพุทธรูปหลวงพ่อดอกบัวขาว ผู้บริจาคสร้าง
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

วงพ่อดอกบัวขาว พระพุทธรูปหินสีขาว ปางปฐมเทศนา ประทับบนบัลลังก์ดอกบัว เป็นสัญลักษณ์ของการนั่งสมาธิ เพราะว่าพระแต่ละองค์ที่วัดนี้ จะปฏิบัติกิจวัตรในการปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดทุกวัน โดยเวลาตี 4 จะเริ่มตีระฆัง ตี 04:30 สวดมนต์ทำวัตรเช้า 05:00 ปฏิบัติธรรมนั่งสมาธิ 30 นาที 09:00 - 12:00 ปฏิบัติบนศาลาหรือพัฒนาวัด 12:00 - 13:00 พักผ่อน 14:00 - 16:00 ปฏิบัติธรรมบนศาลา 17:00 ตีระฆัง 17:30 สวดมนต์ทำวัตรเย็น 18:00 ปฏิบัติธรรมนั่งสมาธิ 30 นาที 20:00 - 22:00 ปฏิบัติธรรม บนศาลา ปิดวาจา

5. ถ้ำแสงเพชร

ถ้ำแสงเพชรตั้งอยู่ในเขตสำนักสงฆ์ถ้ำแสงเพชร หมู่ที่ 2 บ้านเพชรนิยม ตำบลสังขาม อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร เป็นถ้ำขนาดเล็กภายในถ้ำเป็นโพลงมีความลึกลับจิตรตะการตาไปด้วยหินงอกหินย้อยที่สวยงามยามต้องแสงตะวันส่องจะมีประกายแวววาวส่องแสงดุจดังเพชรระยิบระยับจึงเป็นที่มาของชื่อถ้ำแสงเพชร หินงอกหินย้อยแต่ละก้อนภายในถ้ำแสงเพชรมีรูปร่างต่าง ๆ ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปประดิษฐาน ไว้ให้สักการะนามว่า “พระพุทธรูปดอกบัวขาว” องค์เดียวกันกับในศาลาปฏิบัติธรรม

ภาพ 6 ถ้ำแสงเพชร

หมายเหตุ: จาก รีวิวทัวร์ไทยแลนด์. (23 มีนาคม 2021). ถ้ำแสงเพชร จ.กำแพงเพชร ก็มีถ้ำสวย หินงอกหินย้อย ความงดงามที่เกิดขึ้น... [รูปภาพ]. Facebook.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1766029266901200&set=a.532371270267012>

หินงอกและหินย้อย เป็นโครงสร้างธรรมชาติในถ้ำหินปูนที่ก่อตัวจากการตกตะกอนของแคลเซียมคาร์บอเนต (CaCO_3) ในน้ำฝนหรือน้ำใต้ดินกระบวนการเริ่มจากน้ำฝนละลายก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากบรรยากาศและอินทรีย์วัตถุในดินกลายเป็นกรดคาร์บอนิก (H_2CO_3) ซึ่งละลายหินปูนเกิดเป็นสารละลายไบคาร์บอเนต ($\text{Ca}(\text{HCO}_3)_2$) เมื่อน้ำซึมเข้าสู่โพรงถ้ำและหยดลงมา ความดันก๊าซในถ้ำที่ต่ำกว่าดินทำให้คาร์บอนไดออกไซด์ระเหยออก สารละลายจึงตกผลึกกลับเป็นแคลไซด์หรืออาราโกไนต์สะสมตัวซ้ำ ๆ เป็นเวลาหลายพันถึงแสนปี หากสะสมที่เพดานจะกลายเป็นหินย้อย ส่วนที่พื้นถ้ำจะเกิดเป็นหินงอก และเมื่อยาวจนเชื่อมต่อกันจะเป็นเสาหินรูปทรงหลากหลาย เช่น หลอดโซดา (SodaStraw) Flowstone Helictite สีสันขึ้นอยู่กับแร่ธาตุเจือปน เช่น เหล็กทำให้สีแดงหรือน้ำตาลแมงกานีสให้สีดำหรือเทา ทองแดงให้สีเขียวอ่อน

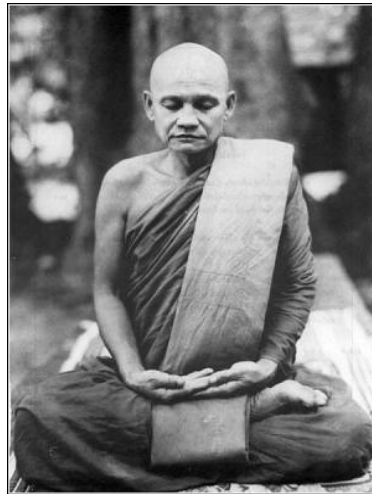
การเจริญเติบโตของหินงอกหินย้อยช้ามากเฉลี่ยเพียงไม่กี่มิลลิเมตรต่อปี ทำให้โครงสร้างยาวหลายเมตรสะท้อนระยะเวลานับหมื่นปีนักวิทยาศาสตร์ใช้ชั้นตะกอนเหล่านี้ศึกษาภูมิอากาศโบราณ (Paleoclimate) ผ่านการวิเคราะห์ไอโซโทปของออกซิเจนและคาร์บอนเพื่อสืบข้อมูลอุณหภูมิและปริมาณฝนในอดีตและคาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคตถ้ำหินปูนในไทยที่มีชื่อเสียง เช่น ถ้ำเขาหลวง จังหวัดเพชรบุรี ถ้ำพระยานคร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และถ้ำหลวง จังหวัดเชียงราย นอกจากนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติยังมีคุณค่าทางวิชาการและวัฒนธรรมหลายแห่งผูกโยงกับความเชื่อและตำนานท้องถิ่น

อย่างไรก็ตามหินงอกและหินย้อยมีความเปราะบางมากการสัมผัสหรือการท่องเที่ยวที่ไม่ระวังอาจทำให้การเจริญเติบโตหยุดชะงักหรือเสียหายถาวรหลายประเทศรวมถึงไทยจึงมีมาตรการปกป้องเช่นการห้ามสัมผัส การจำกัดเส้นทางท่องเที่ยวและการจัดระบบแสงไฟที่เหมาะสมเพื่อรักษามรดกธรรมชาติอันทรงคุณค่านี้ไว้ หินงอกและหินย้อยเป็นผลงานศิลปะทางธรรมชาติที่ก่อตัวช้า ๆ จากกระบวนการทางธรณีวิทยาอันยาวนานเป็นทั้งหลักฐานทางประวัติศาสตร์โลกแหล่งท่องเที่ยวและสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์อย่างจริงจัง

สรุป

เจดีย์พระธาตุ (ทรงกะเหรียง) เจดีย์องค์นี้สร้างขึ้นเพื่อบรรจุ พระบรมสารีริกธาตุ ที่อัญเชิญมาจากประเทศอินเดีย ตัวเจดีย์มีลักษณะเด่นคือเป็นทรงสูงปลายแหลมตามรูปแบบสถาปัตยกรรมของชนเผ่าปากาเกะญอ (กะเหรียง) ซึ่งสะท้อนถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความศรัทธาอย่างลึกซึ้งในพระพุทธศาสนา ศาลาปฏิบัติธรรมธรรมโลกุตรศาลาแห่งนี้สร้างด้วย วัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่และไม้ท้องถิ่น มีลักษณะยกพื้นสูงเพื่อป้องกันความชื้นและสัตว์เลื้อยคลาน รวมถึงช่วยให้อากาศถ่ายเทได้ดี โครงสร้างของศาลาเน้นความเรียบง่ายและกลมกลืนกับธรรมชาติ โดยไม่มีผนังเพื่อให้ลมพัดผ่านได้รอบด้าน ใช้เป็นสถานที่สำหรับพระสงฆ์และชาวบ้านในชุมชนมารวมตัวกันเพื่อสวดมนต์ นั่งสมาธิ และฟังธรรม พระพุทธรูปหลวงพ่อดอกบัวขาวเป็นพระพุทธรูปหินสีขาวสมัยทวารวดี ปางปฐมเทศนา ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่ชุมชน พระพุทธรูปองค์นี้ประดิษฐานอยู่ภายในศาลาปฏิบัติธรรมและในถ้ำแสงเพชร ถ้ำแสงเพชรเป็นถ้ำหินปูนที่มีความโดดเด่นจาก หินงอกหินย้อยที่สวยงาม เมื่อแสงแดดส่องกระทบ หินเหล่านี้จะส่องประกายระยิบระยับคล้ายเพชร ซึ่งเป็นที่มาของชื่อถ้ำ ภายในถ้ำมีการค้นพบโบราณวัตถุสมัยทวารวดีและเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหลวงพ่อดอกบัวขาวอีกองค์หนึ่ง พระเกจิที่สำคัญ

6. หลวงปู่ชา สุภัทโท

ภาพ 7 หลวงปู่ชา สุภัทโท

หมายเหตุ: จาก หลวงพ่อชา สุภัทโท พระโพธิญาณเถร แห่งวัดหนองป่าพง กับความเลื่อมใสที่ไม่มีจางหาย โดย Kapook, 2560, (<https://highlight.kapook.com/view/70855>). CC BY-NC-ND.

ทรูปลูกปัญญา (2555) หลวงปู่ชา สุภัทโท อิทธิพลของการใช้ไมโครอินฟลูเอนเซอร์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเสมือนจริงต่อพฤติกรรม การสนับสนุน: ชาติ สุภัทโท เกิด 16 มิถุนายน 2481 มรณภาพ 16 มกราคม 2546 สถานที่เกิดจังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทยสัญชาติ ไทยนิกายเถรวาท สายวัดป่าท่านเป็นหนึ่งในพระสายอีสานที่รักษาพระธรรมวินัยแบบเข้มงวด ช่วยให้ธรรมะสายป่ามีชีวิตชีวาในยุคสมัยใหม่ทั้งในไทยและต่างประเทศศิษย์ของท่านได้นำคำสอนไปเผยแผ่ทั่วโลก ทำให้พระธรรมวินัยแบบป่าไม่สูญหาย ท่านรักษาและเผยแผ่ พุทธศาสนาสายเถรวาทป่าเป็น แบบอย่างทางจริยธรรมของพระสงฆ์ทำให้ธรรมะเข้าถึงง่ายและสามารถปฏิบัติได้จริง ท่านเคยเดินทางมานั่งวิปัสสนากรรมฐานที่ถ้ำแสงเพชร จึงทำให้มีพระรูปอื่น ๆ ที่เป็นพระสายปฏิบัติธรรมเคร่งครัด ต่างเดินทางมาปฏิบัติธรรมที่ถ้ำกันอยู่เรื่อย ๆ ชีวิตช่วงต้น ชื่อเดิม: ชา ฉายา: สุภัทโท วันเกิด: วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2451 บ้านเกิด บ้านก่อ ตำบลธาตุ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุบลราชธานี บิดา-มารดา ชื่อ นายมันและนางพิมพ์ สุขคำมี มีพี่น้องทั้งหมด 6 คน หลวงปู่ชาเป็นบุตรคนที่ 5 ตั้งแต่เล็กหลวงปู่ชาเป็นเด็กเรียบร้อย รักการเรียน และมีความเชื่อทางพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า

การบรรพชาและอุปสมบท อายุ 13 ปี เข้าบรรพชาเป็นสามเณรที่วัดก่อ อายุ 20 ปี อุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2471 ที่วัดก่อ โดยมี พระอธิการพาม วัดศรีทอง เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูจิตตสังวร วัดศรีทอง เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระอธิการแสง วัดหนองไฮ เป็นอนุสาวนาจารย์ การศึกษาธรรมและปฏิบัติ หลวงปู่ชาเริ่มศึกษาพระปริยัติธรรม แต่ท่านไม่พอใจเพียงแค่การเรียนตัวหนังสือ มีความตั้งใจค้นหาความจริงของธรรมะด้วยการออกธุดงค์ไปทั่วอีสานและภาคกลางได้ศึกษาปฏิบัติกับครูบาอาจารย์สายกรรมฐานที่สำคัญ เช่น พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล พระอาจารย์กงมา จิรปุญญ และครูบาอาจารย์กรรมฐานรูปอื่น ๆ

การก่อตั้งวัดปี 2497 หลวงปู่ชาได้กลับมาปักกลดและตั้งสำนักสงฆ์ที่ป่าบ้านหนองป่าพงต่อมาได้รับการอุปถัมภ์จากชาวบ้านจึงพัฒนาเป็นวัดหนองป่าพง วัดหนองป่าพงเป็นศูนย์กลางของพระป่าสายอาจารย์ชา และมีลูกศิษย์ทั้งไทยและต่างประเทศมากมาย

หลักธรรมคำสอนคำสอนของหลวงปู่ชาเรียบง่ายเน้นการปฏิบัติภาวนาอย่างตรงไปตรงมาและใช้ชีวิตประจำวันเป็นการฝึกสติ เช่น “ปล่อยวาง” “อยู่กับปัจจุบัน” “ธรรมะอยู่ในใจ อยู่ในสิ่งเล็กๆ ทั่วรอบตัว” ท่านมักใช้อุปมาอุปไมย ทำให้เข้าใจง่าย

การเผยแพร่ในต่างประเทศ หลวงปู่ชา มีลูกศิษย์ชาวต่างชาติหลายรูป เช่น พระอาจารย์สุเมโธ (Ajahn Sumedho) ได้ก่อตั้งวัดป่าในอังกฤษ คือ วัดอมราวดี และ วัดชิทธอร์น (Chithurst Buddhist Monastery) ทำให้ธรรมะสายวัดป่าหนองป่าพงเป็นที่รู้จักทั่วโลก

ปัจฉิมวัย ปี 2522 หลวงปู่ชาเริ่มอาพาธด้วยโรคทางสมองไม่สามารถพูดได้แต่ยังมีสติและแสดงออกด้วยการกระทำ ศิษยานุศิษย์ยังคงมาดูแลและรับโอวาทจากท่าน มรณภาพเมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2535 สิริอายุ 74 ปี พรรษา 54 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระบรมราชินีนาถได้เสด็จพระราชดำเนินในพิธีพระราชทานเพลิงศพ เกียรติคุณหลวงปู่ชาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระโพธิญาณเถรเป็นที่เคารพศรัทธาของทั้งชาวไทยและต่างชาติคำสอนของท่านยังคงเป็นแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิต และแนวทางการปฏิบัติสมณะ - วิปัสสนาจนถึงปัจจุบัน

หลวงปู่ชา สุภัทโท (พ.ศ.2453 - 2536) เป็นพระภิกษุสายกรรมฐานที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ท่านเป็นที่รู้จักในฐานะพระป่าผู้เคร่งครัดแต่เรียบง่ายสอนให้ผู้ปฏิบัติเห็นธรรมชาติของจิตใจตามหลักพุทธศาสนาและปลูกฝังการปฏิบัติธรรมอย่างแท้จริงหลวงปู่ชาเป็นต้นแบบของชีวิตเรียบง่ายมีสติและเต็มไปด้วยความเมตตาหลวงปู่ชาเกิดในจังหวัดอุบลราชธานี ครอบครัวมีความศรัทธาในพุทธศาสนาตั้งแต่เด็กท่านมีความสนใจในธรรมะและการปฏิบัติธรรมท่านเริ่มศึกษาพระธรรมและฝึกสมาธิภาวนาตั้งแต่อายุยังน้อยความสนใจและความเพียรในการปฏิบัติธรรมทำให้ท่านได้ศึกษากับพระอาจารย์หลายรูปในสายพระป่าจนมีความเชี่ยวชาญในการเจริญสมาธิภาวนาและการฝึกสติอยู่กับปัจจุบันการใช้ชีวิตของหลวงปู่ชาเต็มไปด้วยความเรียบง่ายแต่มีระเบียบวินัยและมุ่งเน้นการทำจิตใจให้สงบและเข้มแข็ง การปฏิบัติของหลวงปู่ชาเน้นพระป่าคือการออกบวชและใช้ชีวิตเรียบง่ายในธรรมชาติ ท่านละเว้นความสะดวกสบายพึงธรรมอย่างเรียบง่ายและฝึกให้ผู้ปฏิบัติเห็นความจริงของชีวิตหลักคำสอนสำคัญของท่าน ได้แก่ การมีสติและสมาธิในชีวิตประจำวัน การปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นการเข้าใจธรรมชาติของสิ่งทั้งปวง และการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายพร้อมความเมตตาหลวงปู่ชาเห็นว่าทุกข์เกิดจากความยึดมั่นถือมั่น หากรู้จักปล่อยวาง จิตใจจะสงบและเข้าถึงความสุขที่แท้จริงการเจริญสมาธิและสติของท่านจึงไม่ใช่เพียงกิจกรรมทางศาสนา แต่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีสติและเข้าใจความจริงของชีวิตหลวงปู่ชาเป็นผู้ริเริ่มให้วัดและศาลาปฏิบัติธรรมหลายแห่งเป็นสถานที่เจริญสมาธิสำหรับพระและฆราวาสทั้งในและต่างประเทศท่านมีลูกศิษย์มากมายที่นำคำสอนของท่านเผยแพร่ไปทั่วโลกการเผยแพร่ธรรมะของท่านไม่จำกัดเพียงคนไทย แต่ยังรวมถึงผู้สนใจจากต่างชาติ ทำให้แนวทางปฏิบัติของพระป่าไทยได้รับการยอมรับและเผยแพร่ในระดับสากล

นอกจากนี้หลวงปู่ชายังเป็นผู้รักษาและสืบทอดวัฒนธรรมพระป่าแบบดั้งเดิมทั้งวิถีปฏิบัติการอยู่วิเวกและการเจริญสมาธิแบบเรียบง่าย ทำให้ชื่อของท่านยังคงเป็นที่เคารพและจดจำในวงการพระพุทธศาสนาตลอดชีวิตของท่าน หลวงปู่ชาเน้นให้ผู้ปฏิบัติธรรมเข้าใจว่าการมีสติและการปล่อยวางเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิบัติไม่ว่าจะอยู่ในวัดหรือในชีวิตประจำวัน ท่านสอนให้ทุกคนมองทุกข์และสุขอย่างเท่าเทียม เข้าใจความจริงของความไม่เที่ยง และรู้จักจัดการกับความคิดและอารมณ์โดยไม่ยึดมั่นถือมั่นการฝึกสติและสมาธิที่ท่านสอนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตอย่างสงบและมีความสุขหลวงปู่ชาเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ปฏิบัติธรรมเห็นคุณค่าในการใช้ชีวิตเรียบง่ายมีสติและมีเมตตาท่านมักสอนด้วยคำพูดง่ายๆแต่ลึกซึ้งและด้วยชีวิตตัวอย่างของท่านเองผู้คนที่ใกล้ชิดหรือได้ศึกษากับท่านจะเห็นความสงบและความตั้งมั่นที่เป็นแบบอย่างหลวงปู่ชา

เชื่อว่าการปฏิบัติธรรมไม่ใช่เรื่องยากหรือซับซ้อนแต่ต้องมีความตั้งใจจริงและพร้อมเผชิญความไม่สะดวกสบายอย่างเข้าใจและสงบ

ความสำคัญของหลวงปู่ชาสุภัทโทต่อพระพุทธศาสนาไทยและสายพระป่า ไม่เพียงอยู่ที่การเจริญสมาธิและสติ แต่ยังอยู่ที่การรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมพระป่าแบบดั้งเดิมทั้งวิถีชีวิตการฝึกจิตและการเผยแผ่ธรรมะอย่างเรียบง่ายและตรงไปตรงมาทำให้ชื่อของท่านกลายเป็นแรงบันดาลใจสำหรับผู้ปฏิบัติธรรมในไทยและต่างประเทศด้วยชีวิตและคำสอนของหลวงปู่ชาสุภัทโทท่านไม่ได้เป็นเพียงพระป่าที่เคร่งครัดแต่ยังเป็นครูผู้ชี้ทางให้ผู้ปฏิบัติธรรมเข้าใจความจริงของชีวิตและเป็นตัวอย่างของการดำรงชีวิตอย่างสงบเรียบง่ายและมีเมตตาต่อผู้อื่นทำให้ชื่อของท่านคงอยู่ในความทรงจำของผู้ศรัทธาและผู้ปฏิบัติธรรมตลอดไป

สรุป

หลวงปู่ชาสุภัทโท (พ.ศ.2453 - 2536) เป็นพระป่าสายกรรมฐานจากจังหวัดอุบลราชธานี ต่อท้ายที่เสริมท่านเน้นการปฏิบัติธรรมแบบเรียบง่าย ฝึกสติและสมาธิอยู่กับปัจจุบันพร้อมสอนให้ปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นเข้าใจธรรมชาติของสิ่งทั้งปวง และดำรงชีวิตด้วยความเรียบง่ายและเมตตาหลวงปู่ชาเผยแผ่ธรรมะทั้งในไทยและต่างประเทศมีลูกศิษย์มากมายที่นำคำสอนของท่านเผยแพร่ต่อไปทั่วโลกชีวิตและคำสอนของท่านเป็นตัวอย่างของความสงบเรียบง่ายมีสติและเต็มไปด้วยความเมตตา ทำให้ท่านยังคงเป็นแรงบันดาลใจต่อผู้ปฏิบัติธรรมทุกยุคสมัยบ้านเพชรนิยมนหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “เพชรจะขอ” เป็นหมู่บ้านของชาวปากาเกะญอที่อพยพมาจากอำเภออุ้มผางจังหวัดตาก ตั้งถิ่นฐานในอำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร มากกว่าร้อยปีชุมชนนี้ยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้อย่างเหนียวแน่นทั้งการทอผ้ากี่เอวและการแต่งกายประจำเผ่าสะท้อนถึงภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของชนเผ่าที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคนในพื้นที่บ้านเพชรนิยมนมีวัดถ้ำแสงเพชรซึ่งถือเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนวัดแห่งนี้ผสมผสานความงดงามของธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในวัดประกอบด้วยถ้ำหินปูนที่มีหินงอกหินย้อยและโบราณวัตถุสมัยทวารวดีเจดีย์พระธาตุทรงกระหรียงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุศาลาปฏิบัติธรรมธรรมโลกุตรสำหรับนั่งสมาธิและพระพุทธรูปหินสีขาวที่ชาวบ้านเคารพนับถือในชื่อ “หลวงพ่อดอกบัวขาว” วัดถ้ำแสงเพชรจึงไม่เพียงเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจ แต่ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดกำแพงเพชรด้านการปฏิบัติธรรม หลวงปู่ชา สุภัทโท (พ.ศ. 2453 - 2536) เป็นพระป่าสายกรรมฐานจากจังหวัดอุบลราชธานี ท่านเน้นการปฏิบัติธรรมแบบเรียบง่าย ฝึกสติและสมาธิอยู่กับปัจจุบันพร้อมสอนให้ปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่น เข้าใจธรรมชาติของสิ่งทั้งปวง และดำรงชีวิตด้วยความเรียบง่ายและเมตตา คำสอนของหลวงปู่ชาได้เผยแพร่ทั้งในไทยและต่างประเทศ และยังคงสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ปฏิบัติธรรมทุกยุคสมัย ด้วยแนวทางชีวิตที่สงบ เรียบง่าย และเต็มไปด้วยความเมตตา รวมกันแล้วบ้านเพชรนิยมนวัดถ้ำแสงเพชร และคำสอนของหลวงปู่ชาเป็นตัวอย่างของการดำรงชีวิตที่ผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นธรรมชาติและ การปฏิบัติธรรมเข้าด้วยกันอย่างลงตัวสะท้อนให้เห็นถึงความงดงามของวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแต่เต็มไปด้วยคุณค่าและความหมาย

บทสรุป

บ้านเพชรนิยมน หรือ “เพชรจะขอ” เป็นหมู่บ้านชาวปากาเกะญอที่อพยพมาจากอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก มาตั้งถิ่นฐานในอำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชรกว่าร้อยปีแล้ว ชุมชนแห่งนี้ยังคงรักษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้อย่างเหนียวแน่น ทั้งการทอผ้ากี่เอว การแต่งกายประจำเผ่า และการดำเนินชีวิตเรียบง่ายใกล้ชิดกับธรรมชาติ

ภายในพื้นที่หมู่บ้านมี วัดถ้ำแสงเพชร ศาสนสถานสำคัญที่ผสมผสานความงดงามทางธรรมชาติกับความศรัทธาทางพุทธศาสนา ถ้ำแห่งนี้เป็นถ้ำหินปูนที่มีหินงอกหินย้อยสวยงาม เมื่อต้องแสงแดดจะสะท้อนแสง

ระยิระยัคคล้ายเพชร จึงเป็นที่มาของชื่อ “ถ้ำแสงเพชร” ภายในยังค้นพบโบราณวัตถุสมัยทวารวดี และเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหินสีขาว “หลวงพ่อดอกบัวขาว” ปางปฐมเทศนา ซึ่งชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเป็นพระคู่ชุมชน

วัดถ้ำแสงเพชรเริ่มพัฒนาเป็นสำนักสงฆ์ราวปี พ.ศ. 2520 - 2522 โดยหลวงพ่อดอกบัว และกลายเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน สิ่งสำคัญภายในวัด ได้แก่ เจดีย์พระธาตุทรงกะเหรี่ยง สร้างขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่อัญเชิญมาจากประเทศอินเดีย มีลักษณะสูงปลายแหลมตามรูปแบบสถาปัตยกรรมชนเผ่าปกากะญอสะท้อนถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ศาลาปฏิบัติธรรมธรรมโลกุตระ ศาลาที่สร้างจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่และไม้ท้องถิ่น ยกพื้นสูง โปรงโล่งกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม ใช้เป็นสถานที่สวดมนต์ นั่งสมาธิ และฟังธรรมร่วมกันของชาวบ้านและพระสงฆ์ พระพุทธรูปหลวงพ่อดอกบัวขาว พระพุทธรูปหินสีขาวสมัยทวารวดี ปางปฐมเทศนา ประดิษฐานทั้งในศาลาปฏิบัติธรรมและภายในถ้ำแสงเพชร

นอกจากความงดงามทางธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์แล้ว วัดถ้ำแสงเพชรยังมีความสำคัญในด้านพระกรรมฐาน โดย หลวงปู่ชา สุภัทโท (พ.ศ. 2453 - 2536) พระสายปฏิบัติธรรมชื่อดังจากจังหวัดอุบลราชธานี เคยเดินทางมาปฏิบัติธรรมที่ถ้ำแห่งนี้ คำสอนของท่านที่เน้นสติ สมาธิ การปล่อยวาง และการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายเมตตา ได้รับการเผยแพร่ทั้งในและต่างประเทศ และยังคงเป็นแรงบันดาลใจแก่ผู้ปฏิบัติธรรมจนถึงปัจจุบัน

บรรณานุกรม

ทรูปลูกปัญญา. (17 กุมภาพันธ์ 2555). *ประวัติหลวงพ่อดอกบัว*.

<https://www.trueplookpanya.com/blogdiary/5076>

ริ้วท้าวไทยแลนด์. (23 มีนาคม 2021). *ถ้ำแสงเพชร จ.กำแพงเพชร ก็มีถ้ำสวย หินงอกหินย้อย ความงดงามที่เกิดขึ้น...* [รูปภาพ]. Facebook.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1766029266901200&set=a.532371270267012>

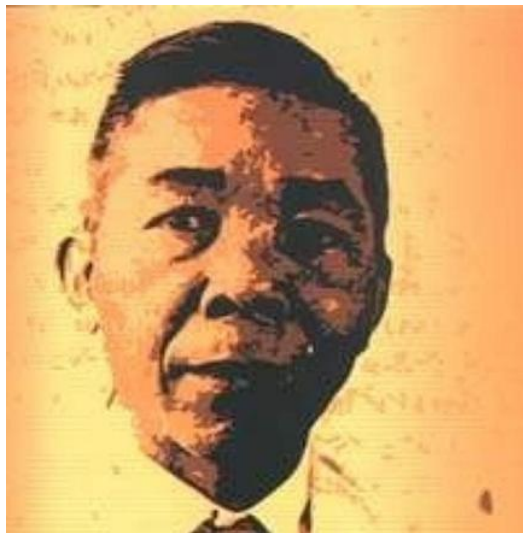
Kapook. (17 มิถุนายน 2560). *หลวงพ่อดอกบัว สุภัทโท พระโพธิญาณเถร แห่งวัดหนองป่าพง กับความเลื่อมใสที่ไม่มีจางหาย*. <https://highlight.kapook.com/view/70855>

วรรณกรรม “ชั่วฟ้าดินสลาย” ครูมัลย์ ชูพินิจ” (เรียบเรียง)

เบญจมาศ ผิวขาว¹, กันตวิชญ์ จันทรเส่ง² และณัฐวุฒิ ขอนทอง³

บทนำ

ชั่วฟ้าดินสลาย นวนิยายรักโศกนาฏกรรมที่โด่งดังที่สุดของ มัลย์ ชูพินิจ นักประพันธ์และนักเขียนบทผู้มีชื่อเสียงในยุคสำคัญของวรรณกรรมไทย ผลงานของเขามีเอกลักษณ์ในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และการวิพากษ์สังคมได้อย่างลุ่มลึก กล่าวถึงความรักต้องห้ามและแรงปรารถนาที่กลายเป็นโศกนาฏกรรมอันสะเทือนใจ ผลงานเรื่องนี้ไม่เพียงแต่สะท้อนความเชี่ยวชาญด้านการประพันธ์ของมัลย์เท่านั้น แต่ยังถูกยกย่องให้เป็นวรรณกรรมระดับคลาสสิกของไทยที่ทรงคุณค่ามาจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งยังได้รับความนิยมจนถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์และละครโทรทัศน์หลายครั้ง แสดงให้เห็นถึงพลังและเสน่ห์ของเรื่องราวที่ยังคงตราตรึงใจผู้อ่านและผู้ชมอย่างไม่เสื่อมคลาย โดยบทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาผู้แต่ง 2) ความเป็นมาและภาษาที่ใช้ 3) เนื้อเรื่องวรรณกรรม

ภาพ 1 ครูมัลย์ ชูพินิจ

หมายเหตุ: จาก กำแพงเพชรศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (30 เมษายน 2564). มัลย์ ชูพินิจ : บุคคลสำคัญของจังหวัดกำแพงเพชร. (https://acc.kpru.ac.th/KPPStudies/index.php?title=ฐานข้อมูล_เรื่อง_มัลย์_ชูพินิจ_-_บุคคลสำคัญของจังหวัดกำแพงเพชร). CC BY-NC-ND.

คำสำคัญ: ชั่วฟ้าดินสลาย, มัลย์ ชูพินิจ

¹ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²⁻³ นักศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประวัติความเป็นมาผู้แต่ง

“มาลัย ชูพินิจ” หรือ (เรียนเอง) เป็นชาวกำแพงเพชรโดยกำเนิด เกิดเมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2449 บ้านอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปิง ตำบลคลองสวนหมาก อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร บิดามารดา คือ นายสอน และนางระเบียบ ชูพินิจ ตระกูลชูพินิจ มีบรรพบุรุษสืบต่อมาจากตระกูล ณ บางช้าง ซึ่งนิยมรับราชการสืบต่อกันมา จนกระทั่งถึงชั้นปู่ของมาลัย ชูพินิจ ซึ่งได้ย้ายไปรับราชการประจำอยู่ที่จังหวัดกำแพงเพชรในรัชกาลที่ 5 แต่บิดามารดาของมาลัย ชูพินิจ มิได้รับราชการตามบรรพบุรุษ หากหันมาค้าไม้สักและไม่กระยาเลย อันเป็นทรัพยากร ธรรมชาติสำคัญของจังหวัดนั้น

มาลัย ชูพินิจ ได้รับการศึกษาขั้นต้นที่วัดบรมธาตุ ซึ่งตั้งอยู่ใกล้บ้านที่ตำบลคลองสวนหมาก จังหวัดกำแพงเพชร แล้วย้ายไปเรียนที่โรงเรียนประจำจังหวัดกำแพงเพชร จนจบประถมศึกษา เริ่มเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนวัดบพิตรพิมุข เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มาลัย ชูพินิจ ได้ย้ายไปเรียนวิชาครูโดยเฉพาะที่โรงเรียนวัดบวรนิเวศ เมื่อจบการศึกษาวิชาครูจากโรงเรียนวัดบวรนิเวศ มาลัย ชูพินิจ ได้กลับเข้าเรียนวิชาสามัญในมัธยมศึกษาปีที่ 7 (มัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปัจจุบัน) ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ในขณะที่เรียนอยู่ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย มาลัย ชูพินิจ ได้ใช้เวลาว่างในตอนกลางคืนเรียนกวดวิชาภาษาอังกฤษที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ เขาจึงได้ ซื่อว่าเป็นนักเรียนเก่าโรงเรียนเทพศิรินทร์ด้วยผู้นี้

ผลงานของเขาครอบคลุมทั้งสารคดี นวนิยาย เรื่องสั้น และบทวิจารณ์ อีกทั้งยังเป็นผู้แต่งบทละครวิทยุ และโทรทัศน์ มีบทบาทสำคัญในแวดวงวรรณกรรมและสื่อสิ่งพิมพ์ไทย ได้รับเกียรติเชิญไปร่วมประชุมและศึกษาดูงานต่างประเทศหลายครั้ง รวมถึงได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งทางสังคมและวิชาการหลายด้าน เช่น เป็นกรรมการส่งเสริมวรรณกรรม เป็นที่ปรึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ฯลฯ

ผลงานสำคัญ/ที่สร้างชื่อเสียง

1. พุ่มมหาราช มหาราช เป็นประวัติของตำบลคลองสวนหมาก จังหวัดกำแพงเพชร สะท้อนภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวบ้านในตำบลนั้น แสดงการต่อสู้ของมนุษย์กับโรคระบาดและไฟฟ้า
2. แผ่นดินของเรา แสดงการต่อสู้ของภาคินกับเคราะห์กรรมที่บังเกิดขึ้นภายหลังจากที่หล่อนหนีสามีไปอยู่กับซู้รัก จนถูกซู้รักทอดทิ้งไปมีภรรยาใหม่ บ้านถูกไฟไหม้และตนเองต้องไปประกอบอาชีพเป็นโสเภณีเพื่อหาเงินมารักษาโรคให้ซู้รัก จนในที่สุดก็ล้มเจ็บอยู่อย่างโดดเดี่ยวและกลับมาตายในบ้านของสามีเก่า
3. บันทึกจอมพลเป็นสารคดีทางการเมืองเล่มสำคัญเล่มหนึ่ง ซึ่งสะท้อนบรรยากาศของการเมือง ความเป็นอยู่และจิตใจของบุคคลหลายกลุ่มของไทยในช่วงเวลาระหว่างพ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2488 ได้อย่างแจ่มชัด แม้การลำดับเหตุการณ์บางตอนจะยังไม่ดีพอทางด้านรายละเอียด แต่การเปิดเผยเรื่องบางเรื่องซึ่งยังไม่เคยถูกนำมาเปิดเผยและเป็นเรื่องที่ถูกมองข้ามโดยคนทั่วไป ทำให้หนังสือเล่มนี้มีคุณค่าทางการศึกษาประวัติศาสตร์ยุคหนึ่งของไทยมิใช่น้อย
4. เสือฝ้ายสิบทิศเป็นสารคดีที่เปิดเผยชีวิตของเสือฝ้ายตั้งแต่ต้นจนได้ชื่อว่าเป็นชุมโจร 10 จังหวัด ผู้อ่านจะได้ทราบสาเหตุที่เขาเปลี่ยนชีวิตจากผู้ใหญ่นบ้านมาเป็นโจร ความลับในเรื่องกำลังคนและอาวุธ รายละเอียดของการปล้นสะดมครั้งสำคัญนับแต่ปล้นคหบดี โรงสี โรงเลื่อย ตลอดจนเรือโยงของญี่ปุ่น กลวิธีที่ใช้ในการปล้นละวินัยของโจรในการใช้ศาลเตี้ยในการชำระความ และสาเหตุที่ทำให้เขากลับตัวเป็นคนดี (วินทร์ธรา ธารณโชติคมเดช, 2560)

ในบั้นปลายของชีวิตครูมาลัย ชูพินิจ ประสบความสำเร็จในชีวิตที่เป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นอย่างมาก ประมวลได้ดังนี้

1. พ.ศ.2502 ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ
 2. พ.ศ.2505 รับพระราชทานปริญญาบัตร วารสารดุสิตบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ผลงานสำคัญต่างประเทศ ได้รับเชิญไปปฏิบัติงานในต่างประเทศหลายครั้ง คือ
1. ได้รับเชิญจากรัฐบาลเยอรมันตะวันตกไปสังเกตสถานการณ์ ในนครเบอร์ลินและเยอรมันตะวันตก พ.ศ.2502
 2. ได้รับเชิญไปประชุมองค์การต่อต้านคอมมิวนิสต์ (APACL) ครั้งที่ 5 ที่นครเซอูล ประเทศเกาหลี ประเทศเกาหลีใต้ และครั้งที่ 6 ณ กรุงไทเป และดูงานที่ไต้หวัน เมื่อ พ.ศ.2503
 3. ได้รับเชิญจากรัฐบาลไต้หวัน ให้ไปสังเกตการณ์ ณ เกาะคีมมอย (QUEMOR)
 4. ได้รับการแต่งตั้งร่วมคณะผู้แทนไทยไปร่วมสัมมนาขององค์การซีโต้ ณ เมืองละฮอร์ ประเทศปากีสถาน
 5. ได้รับเชิญจากบริษัทการบินแอร์ฟรานซ์ (AIR FRANCE) เดินทางไปรอบโลก
 6. ได้รับเชิญจากรัฐบาลเยอรมันไปสังเกตสถานการณ์เบอร์ลิน เยอรมันตะวันตก พร้อมทั้งรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
 7. ได้รับเชิญจากรัฐบาลญี่ปุ่น เพื่อสังเกตการณ์การเศรษฐกิจ ศึกษาวัฒนธรรม และเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2504
 8. ได้รับเชิญจากสมาคมการประพันธ์ฟิลิปปินส์ ให้ไปประชุมที่บาเกียว
 9. ได้รับเชิญจากบริษัทการบิน SWISS AIR และรัฐบาลสวิสให้ไปเยือนประเทศสวิตเซอร์แลนด์ (กาญจนา จันทรสิงห์, 2561)

ชีวิตของมัลลย์ ชูพินิจ สะท้อนให้เห็นถึงความทุ่มเทในงานเขียน และความพยายามอย่างไม่ย่อท้อ แม้จะต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยและสภาพสังคมตลอดช่วงชีวิตของเขา

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า มัลลย์ ชูพินิจ หรือ “เรียมเอง” เกิดเมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2449 ที่จังหวัดกำแพงเพชร ในครอบครัวค้าขายไม้สักเขาศึกษาที่วัดบรมธาตุโรงเรียนสวนกุหลาบและกวดวิชาภาษาอังกฤษที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ มีผลงานครอบคลุมทั้งสารคดี นวนิยาย เรื่องสั้น บทวิจารณ์ และบทละครวิทยุโทรทัศน์ ผลงานเด่น เช่น ทุ่งมหาธาตุ สะท้อนชีวิตชาวบ้านกำแพงเพชร, แผ่นดินของเรา, บ้านที่จอมพล และ เสือฝ่ายสิบทิศ เขาได้รับเกียรติเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2502 และดุสิตบัณฑิตกิตติมศักดิ์จาก ม.ธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2505 ชีวิตและผลงานของเขาสะท้อนความทุ่มเทบทบาทสำคัญและอิทธิพลต่อวรรณกรรมและสังคมไทย

ความเป็นมาและภาษาที่ใช้

ช่วงฟ้าดินสลาย เขียนขึ้นในช่วง พ.ศ. 2486 (ราวสงครามโลกครั้งที่ 2) มัลลย์ ชูพินิจ ขณะนั้นทำงานหนังสือพิมพ์และเขียนนวนิยายลงตีพิมพ์เป็นตอน ๆ ในนิตยสารได้แรงบันดาลใจจาก วรรณกรรมตะวันตก (โศกนาฏกรรมความรัก-ความใคร่) ผสมกับบรรยากาศท้องถิ่นไทย-พม่า จุดประสงค์คือสะท้อน ด้านมืดของความรักที่ขาดศีลธรรม เมื่อมนุษย์ปล่อยใจไปตาม “ตัณหา” ผลที่ตามมาคือหายนะเรื่องเล่าถึงความรักต้องห้ามของ “ยุพดี” ภรรยาสาวของ “สา่งหม่อง” กับ “สา่งคำ” ชายหนุ่มรูปงาม

จากความรักกลายเป็นโศกนาฏกรรม เมื่อทั้งคู่ถูกลงโทษด้วย โซ่ตรวน ให้ติดกันจนวันตาย สะท้อนว่าความใคร่ที่ไม่รู้จักผิดชอบ แม้จะหวานชื่นในตอนแรก แต่จะกลายเป็นทุกข์ทรมานจนสิ้นชีวิต เมื่อตีพิมพ์ครั้งแรก นวนิยายเรื่องนี้ได้รับความนิยมสูง เพราะเนื้อหาสะท้อนด้านมืดของมนุษย์อย่างตรงไปตรงมา กลายเป็นผลงาน อมตะ ของมัลลย์ ชูพินิจ และถูกนำมาศึกษาในด้านวรรณกรรมและศีลธรรม คำว่า “ช่วงฟ้าดินสลาย”

กลายเป็นวลีติดหู หมายถึง “ยืนยงยาวนาน トラบชั่ววินรินทร์” แต่ในเรื่องกลับสะท้อนความทุกข์ยืนยาวแทนนวนิยายนี้ถูกนำมาสร้างเป็น ภาพยนตร์ ละครเวที และละครโทรทัศน์ หลายครั้ง เช่น ภาพยนตร์ (2498, 2511, 2523, 2534, 2553), ละครโทรทัศน์ (เช่น ช่อง 7 และช่อง 3 สร้างหลายเวอร์ชัน) โดยเฉพาะเวอร์ชัน 2553 (อนันดา-พลอย เอมมาลย์) ทำให้เรื่องนี้กลับมาเป็นที่พูดถึงในสังคมอีกครั้ง

รูปแบบงานประพันธ์เป็นร้อยแก้ว (prose) เขียนแบบนวนิยายเล่าเรื่องยาว แนวโศกนาฏกรรมความรัก (tragic romance) ใช้ภาษาบรรยายบรรยายกาศอย่างมีศิลปะ และมี สัญลักษณ์ สื่อความหมายลึกซึ้ง ชั่วฟ้าดินสลายของ มาลัย ชูพินิจ (เรียบเรียง) ไม่ได้เกิดจากความบังเอิญ แต่สะท้อน เจตนารมณ์และแนวคิดทางสังคม-วรรณกรรมของผู้ประพันธ์อย่างชัดเจน

เหตุผลที่มาลัย ชูพินิจ เขียน ชั่วฟ้าดินสลาย

1. เพื่อสะท้อน ด้านมืดของความรักในยุคนั้น (ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 - พ.ศ. 2486) วรรณกรรมไทยจำนวนมากยังโรแมนติกหรือเน้นความรักแบบอุดมคติมาลย์ต้องการแสดงว่า “ความรักไม่ใช่สิ่งสวยงามเสมอไป” หากเป็น ความรักที่ขาดศีลธรรมและควบคุมด้วยตัณหา จะกลายเป็นโศกนาฏกรรม
2. เพื่อเป็นอุทาหรณ์ทางศีลธรรมมาลย์เป็นนักคิดที่เชื่อในหลักศีลธรรมแบบไทย - พุทธ เขาต้องการใช้วรรณกรรมเป็นเครื่องเตือนใจว่า การนอกใจคู่ครองเป็นสิ่งผิดความใคร่ที่บังตาทำลายทั้งชีวิตตนเองและผู้อื่นโช่ตรวนที่ตรึง “ยุพดี - ส่างคำ” จึงเป็น สัญลักษณ์ของผลกระทบ ที่หนีไม่พ้น
3. เพื่อวิจารณ์ ค่านิยมของสังคมยุคนั้นสังคมไทยเริ่มรับอิทธิพลตะวันตก เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความคิดเรื่องความรักและครอบครัวผู้แต่งต้องการชี้ให้เห็นว่าถ้าสังคมตามใจตัณหา ไม่ยึดมั่นในศีลธรรม จะพังพินาศความรักที่ไม่ถูกต้อง ไม่อาจมีความสุขยั่งยืนได้เพื่อสร้าง วรรณกรรมโศกนาฏกรรมแบบสากลมาลย์เป็นนักเขียนที่ศึกษาและคลุกคลีกับวรรณกรรมตะวันตก เขาต้องการสร้างงานแบบ tragic romance ของไทย ที่มีทั้งความโรแมนติกและความหายนะชั่วฟ้าดินสลาย จึงมีโครงเรื่องใกล้เคียงกับโศกนาฏกรรมสากล เช่น “Romeo and Juliet” แต่ใส่บรรยากาศและคติธรรมแบบไทย - พม่า เพื่อ “ทดลองรูปแบบใหม่” ของการเขียนนวนิยาย มาลัย ชูพินิจ ไม่อยากเขียนแต่งานรักหวานซึ่งเหมือนนักเขียนร่วมสมัยเขาต้องการพิสูจน์ว่านวนิยายไทยสามารถเข้มข้น กดดัน และเต็มไปด้วยสัญลักษณ์ได้ ชั่วฟ้าดินสลาย จึงเป็นงานที่มีทั้งศิลปะการบรรยาย บทสนทนาที่ทรงพลัง และการสอดแทรกแนวคิดทางสังคม ได้แรงบันดาลใจจาก วรรณกรรมโศกนาฏกรรมตะวันตก (tragedy) การใช้ฉาก “ป่าท่าล้อ” บริเวณชายแดนไทย - พม่า ที่มีบรรยากาศลึกลับน่าหวั่นเกรง ความเชื่อเรื่อง กรรมและการลงโทษทางศีลธรรม

เรื่องย่อ

เรื่องราวเกิดขึ้นที่รัฐฉาน ประเทศพม่า กล่าวถึง ยุพดี หญิงสาวงดงามซึ่งแต่งงานกับ เจ้าคำอิง แต่กลับลักลอบมีความสัมพันธ์กับ ส่างคำ หลานชายของเจ้าคำอิงเอง เมื่อเจ้าคำอิงล่วงรู้ เขาไม่ได้ลงโทษด้วยการฆ่าหรือขับไล่ แต่ใช้วิธีโหดเหี้ยม โดยจับทั้งสองล่ามโซ่ตรวนเข้าด้วยกัน แล้วปล่อยให้อยู่ร่วมกันในกระท่อมกลางป่า แรกเริ่มยุพดีและส่างคำเต็มไปด้วยความรักใคร่ แต่ไม่นานความใกล้ชิดที่ถูกพันธนาการกลับกลายเป็นความอึดอัดเกลียดชัง และทุกข์ทรมาน ทั้งสองเริ่มทะเลาะ เบื่อหน่าย และสุดท้ายสิ้นชีวิตไปพร้อมกัน ท่ามกลางโซ่ตรวนที่ไม่เคยปลดออก

เหตุที่เป็นนักประพันธ์

จากการศึกษาชีวิตและงานของนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงของไทยหลายคนทั้งในอดีตและปัจจุบัน ได้พบว่า ก่อนหน้าที่จะก้าวเข้าสู่วงการหนังสือ เขาเหล่านั้นล้วนมีสิ่งผลักดันหรือได้รับความบันดาลใจให้เกิดความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเป็นคนเขียน หนังสือมาแล้วทั้งสิ้น

สำหรับมาลัย ชูพินิจ ความเป็นนักประพันธ์และนักหนังสือพิมพ์ของเขามีที่มาจากภาวะการณ์และแรงคลใจหลายประการ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. ประการแรก มาลัย ชูพินิจ มีนิสัยรักการอ่านเป็นคุณสมบัติประจำตัวมาตั้งแต่เด็ก จากการเป็นนักอ่านหนังสือนี้เองที่เป็นแรงบันดาลใจให้มาลัย ชูพินิจ เป็นนักเขียนในเวลาต่อมา

2. ประการที่สอง มาลัย ชูพินิจ เคยเป็นนักเรียนเก่าโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยและโรงเรียนเทพศิรินทร์ ซึ่งล้วนเป็นสถานศึกษาที่ผลิตนักประพันธ์ผู้มีชื่อเสียงของไทยมาหลายยุค หลายสมัย

3. ประการที่สาม ซึ่งอาจจะเป็นประการสำคัญที่สุด คือ ความรัก นักประพันธ์ชายเป็นจำนวนมากได้รับแรงบันดาลใจให้เป็นนักเขียนจากความรัก มาลัย ชูพินิจ ไม่ยอมรับว่า แรงคลใจให้เป็นนักประพันธ์ของเขามาจากความรักอย่างเดียว หากแต่ถือว่ามันเป็นเพียงช่วงหนึ่งของสายโซ่เท่านั้น และช่วงนี้เขาเรียกมันว่า ความบังเอิญ

4. ประการที่สี่ เช่นเดียวกับที่หลวงวิจิตรวาทการ เคยสรุปสาเหตุที่ทำให้คนเป็นนักประพันธ์ไว้ข้อหนึ่งว่า คนบางคนเป็นนักประพันธ์เพื่อกระทำให้ความปรารถนาของตนบริบูรณ์ มาลัย ชูพินิจ ต้องสูญเสียความหวังและความฝันที่จะเป็นเจ้าของไร่หรือพ่อค้าไม้ไปกับภาวะตลาดไม้ตกต่ำใน พ.ศ.2463 แต่เขาก็ได้ความฝันนี้กลับคืนมาเมื่อเขาเขียน “ทุ่งมหาราช” “แผ่นดินของเรา” และเรื่องสั้นอีกหลายเรื่อง สมกับความปรารถนาของเขาเองที่ต้องการเป็นนักประพันธ์เพื่อฝันถึงสิ่งที่ตนต้องการแต่ไม่มี ฝันถึงความสำเร็จที่ตนปรารถนาแต่ไม่ได้

ชั่วฟ้าดินสลายของ เรียมเอง (มาลัย ชูพินิจ) เป็น นวนิยาย (prose fiction) ไม่ใช่คำประพันธ์ประเภทกลอนหรือกาพย์โคลง ดังนั้นมัน ไม่มี “ฉันทลักษณ์” แบบเคร่งครัด เหมือนกวีนิพนธ์ไทย เช่น โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 หรือกลอนสุภาพ แต่ถ้าในเชิง วรรณศิลป์ และ โครงสร้างการเขียน เราสามารถสรุป “ฉันทลักษณ์” (หรือรูปแบบการประพันธ์) ของเรื่องนี้ได้ดังนี้

1. รูปแบบการเล่าเรื่อง

ใช้การเล่าเรื่องแบบ บุรุษที่สาม (third-person omniscient narrator) ผู้เล่าเหมือนเป็นผู้สังเกตการณ์ รู้ความคิด - ความรู้สึกของตัวละครทุกตัว

2. โครงสร้างเนื้อหา

เปิดเรื่อง แนะนำตัวละคร (ยุพดี, ส่างหม่อง, ส่างคำ) ผู้เรื่อง ความรักต้องห้ามของยุพดี - ส่างคำ วิฤต ความลับถูกเปิดเผย / ส่างหม่องลงโทษจุดสุดยอด (climax) ทั้งคู่ถูกโชตรวนให้อยู่ด้วยกันอวสาน (denouement) ความรักกลายเป็นพันธนาการ ตายไปพร้อมกัน

3. ภาษาที่ใช้

ภาษางดงาม มีการบรรยาย *บรรยายกาศป่า* ให้ลึกลับ โรแมนติก และกดดันไปพร้อมกัน มีการใช้สัญลักษณ์ (symbolism) เช่น โชตรวน = พันธนาการของตัณหา ป่าท่าล้อ = ฉากแห่งความรักและโศกนาฏกรรม บทสนทนาของตัวละครสั้น กระชับ แต่แฝงด้วยอารมณ์เข้มข้น

4. แนวคิดทางวรรณศิลป์

สะท้อน “โทษของความรักที่ขาดศีลธรรม” แสดงพลังของตัณหา - ความใคร่ที่นำไปสู่หายนะ สร้างความตึงเครียดจาก *รัก หวาน ทุกข์ ตาย

วรรณกรรมแนวโศกนาฏกรรมรัก (Romantic Tragedy) เป็นนวนิยายรักที่เต็มไปด้วยโศกนาฏกรรม และความขัดแย้งทางศีลธรรม มีโครงเรื่องดราม่าเข้มข้น เน้นอารมณ์ความรักต้องห้าม ความหึงหวง การทรยศ และผลกระทบที่ตัวละครต้องเผชิญ ตัวละครหลักถูกผูกพันด้วย พันธะรักและความใคร่ จนทำให้เกิดโศกนาฏกรรมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยง แม้จะเป็นนวนิยายรัก แต่ไม่ใช่รักโรแมนติคสมหวัง ทว่าเป็น รักที่นำไปสู่โศกนาฏกรรม

สรุปได้ว่าชั่วฟ้าดินสลาย ได้แรงบันดาลใจจากโศกนาฏกรรมความรักตะวันตก ผสมบรรยากาศไทย-พม่า เนื้อเรื่องเล่าความรักต้องห้ามระหว่างยุพดีและสำอาง จนถูกลงโทษด้วยโชตรวนและตายไปพร้อมกัน เป็นนวนิยายร้อยแก้ว (prose fiction) ใช้บุรุษที่สาม ผู้เล่าเห็นความคิด - ความรู้สึกของตัวละครทุกตัว โครงสร้างเรื่องมีเปิดเรื่อง แนะนำตัวละคร ผูกเรื่อง วิกฤต จุดสุดยอด และอวสาน ภาษางดงาม บรรยายบรรยากาศป่า ลึกลับ โรแมนติก กดดัน พร้อมสัญลักษณ์เชิงลึกลับ เช่น โชตรวน เท่ากับ ตัณหา ป่าท่าล้อ เท่ากับ โศกนาฏกรรม สะท้อนโทษของความรักที่ขาดศีลธรรม และพลังตัณหานำไปสู่หายนะ เป็นวรรณกรรมโศกนาฏกรรมรัก (Romantic Tragedy) เน้นความขัดแย้งทางศีลธรรม ความรักต้องห้าม และผลกระทบที่หนีไม่พ้น

เนื้อเรื่องวรรณกรรม

ภาพ 2 หนังสือ ชั่วฟ้าดินสลาย

หมายเหตุ: จาก ชั่วฟ้าดินสลาย โดย Meebmarket, ม.ป.ป., (<https://www.meebmarket.com/ebook-132465-ชั่วฟ้าดินสลาย>). CC BY-NC-ND.

ภาพ 3 การกลับมาของ ส่างหม่อง จากการไปเรียนที่ประเทศพม่า

หมายเหตุ: จาก ชั่วฟ้าดินสลาย โดย Dailymotion, 2565, (<https://www.dailymotion.com/video/x8f9xjk>). CC BY-NC-ND.

ช่วงที่ 1 : ปุ่มหลัง

เมืองเชียงตุงในกาลนั้นเป็นนครใหญ่ที่รุ่งเรืองไปด้วยวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมเก่าแก่ บ้านเรือนสร้างด้วยไม้สักสูงใหญ่เรียงรายอยู่สองฟากแม่น้ำ ปราสาทของเจ้าผู้ครองนครตั้งตระหง่านอยู่บนเนินเขา แสงไฟจากตะเกียงน้ำมันส่องประกายวาวในยามค่ำคืน คลอด้วยเสียงกลองเพลจากวัดใกล้เคียงที่ตั้งเป็นจันทระสม่ำเสมอ บรรยากาศของเมืองนั้นงดงามและสงบ แต่แฝงไปด้วยความเข้มงวดของอำนาจและความต่างชั้นของชนในสังคม “ช่างหม่อง” เป็นชายหนุ่มชาวพม่าผู้มีเชื้อสายสูงศักดิ์ รูปร่างงดงามสง่า ใบหน้าคมคาย ผิวขาวเหลือง ดวงตาดำลึกแฝงความมั่นคงและอ่อนโยน เขาเดินทางเข้ามาอยู่กับญาติผู้ใหญ่ในเชียงตุงด้วยความตั้งใจจะสร้างเนื้อสร้างตัว มีผู้คนมากมายชื่นชมเขา โดยเฉพาะหญิงสาวในเมืองที่ลอบมองด้วยความหลงใหล แต่ช่างหม่องกลับไม่เคยเปิดใจรับใคร

กระทั่งเขาได้พบกับ “ยุพดี” หญิงสาวไทยผู้เป็นภรรยาของ “เจ้าคำอิง” ขุนนางผู้ใหญ่ผู้ทรงอำนาจ ยุพดีเป็นหญิงงามเลื่องชื่อ งามทั้งโฉมหน้าและกิริยามารยาท ดวงตากลมโตสุกใสตั้งหยาดน้ำค้าง แต่ภายในกลับซ่อนความเศร้าลึก ๆ เธอเป็นหญิงสาวที่แต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย ต้องมาอยู่ในวังวนชีวิตคู่ที่ไม่มีความสุข เจ้าคำอิงผู้เป็นสามีนั้นมีทั้งทรัพย์สินสมบัติและเกียรติยศ แต่กลับเย็นชาและถือครองภรรยาในฐานะสมบัติ มิใช่ในฐานะคู่ชีวิต ยุพดีใช้ชีวิตประหนึ่งนกน้อยในกรงทอง ได้รับความสะดวกสบายทุกสิ่ง แต่หัวใจกลับเหี่ยวเหาไร้อิสระ เมื่อเธอได้พบช่างหม่องครั้งแรก แววตาที่เขามองมาเติมไปด้วยความอ่อนโยนที่เธอไม่เคยได้รับจากสามี ความรู้สึกบางอย่างในใจจึงเริ่มก่อตัวขึ้นโดยที่ทั้งสองยังไม่รู้ตัว

ภาพ 4 การพบกันของ ช่างหม่องและยุพดี

หมายเหตุ: จาก ข้าวฟ้าดินสลาย โดย Dailymotion, 2565, (<https://www.dailymotion.com/video/x8f9xjk>). CC BY-NC-ND.

ช่วงที่ 2 : การพบกัน

ช่างหม่องและยุพดีได้พบกันอีกหลายครั้ง ทั้งในงานสังคม งานเลี้ยง และแม้แต่ในยามที่ไปทำบุญที่วัด ทุกครั้งที่สายตาสบกัน หัวใจทั้งสองก็เต้นแรงขึ้นอย่างประหลาด ยุพดีรู้สึกถึงความเจ็บเหงาที่โอบรัดหัวใจมาตลอดคอย ๆ คลายลงด้วยเพียงรอยยิ้มของชายหนุ่ม ขณะที่ช่างหม่องก็ไม่อาจละสายตาจากเธอได้ครั้งหนึ่งในสวนดอกไม้ของคฤหาสน์ ยุพดีได้พบช่างหม่องโดยบังเอิญ แสงอาทิตย์ยามบ่ายส่องผ่านกลีบดอกไม้สีสด ทำให้ใบหน้าของเธอดูงดงามดั่งนางฟ้า ทั้งคู่ได้สนทนากันเพียงไม่นาน แต่ก็เพียงพอที่จะทำให้ความสัมพันธ์เริ่มก้าวข้ามจากคนแปลกหน้าไปสู่ความใกล้ชิด

ช่างหม่องชื่นชมในความเฉลียวฉลาดของยุพดี เขาพบว่าเธอเป็นหญิงที่ไม่เพียงงดงาม แต่ยังมีความคิดลึกซึ้ง ส่วนยุพดีเองก็รู้สึกว่าการพบช่างหม่องคือ คนแรกที่ยอมรับหัวใจของเธอจริง ๆ ไม่ใช่เพียงรูปร่างภายนอก

ความสัมพันธ์ที่เริ่มต้นจากการพูดคุยเล็กน้อย ค่อย ๆ เติบโตขึ้นเป็นความผูกพันที่ยากจะตัดขาด แม้ทั้งสองต่างรู้ว่าเธอคือภรรยาของชายผู้มีอำนาจ และเขาคือคนภายนอก แต่ชะตากรรมกลับดึงให้ทั้งคู่เข้าหากันมากขึ้นทุกที

ภาพ 5 การพัฒนาความสัมพันธ์ของสำอางและยุพดี

หมายเหตุ: จาก ข้าวฟ้าดินสลาย โดย Dailymotion, 2565, (<https://www.dailymotion.com/video/x8f9xjk>).
CC BY-NC-ND.

ช่วงที่ 3 : ความรักต้องห้าม

ความใกล้ชิดกลายเป็นความผูกพัน และความผูกพันกลายเป็นความรักอันร้อนแรง ทั้งคู่ไม่อาจห้ามใจได้อีกต่อไป ในราตรีหนึ่งภายใต้แสงจันทร์นวล สสำอางและยุพดีสารภาพความในใจต่อกัน พวกเขาทอดประสานกันด้วยความโหยหาที่สะสมมานาน ความรักต้องห้ามได้เริ่มต้นขึ้นอย่างแท้จริง ตั้งแต่นั้นมา ทุกครั้งที่มีโอกาส ทั้งคู่จะหาหนทางมาพบกันลับตาผู้คน หัวใจของทั้งสองเต็มไปด้วยความสุขและความหวานไหว แต่เบื้องหลังความสุขนั้นคือความกลัว ความรู้สึกผิด และเงามืดแห่งบาปที่คืบคลานเข้ามาทุกที ยุพดีไม่อาจทนต่อชีวิตอันเย็นชากับเจ้าคำอิงได้อีกต่อไป เธอหลงใหลในความอ่อนโยนของสำอาง ส่วนสำอางก็ถูกความงามและเสน่ห์ของยุพดีครอบงำ เขาทั้งรักทั้งใคร่ ทั้งสองผูกพันกันด้วยไฟปรารถนาที่ไม่อาจดับได้ แม้จะรู้ว่าทุกอย่างก้าวคือการเหยียบย่างเข้าสู่หายนะ

ภาพ 6 ความสัมพันธ์ของสำอางและยุพดี โดนเจ้าคำอิงจับได้

หมายเหตุ: จาก ข้าวฟ้าดินสลาย โดย Dailymotion, 2565, (<https://www.dailymotion.com/video/x8f9xjk>).
CC BY-NC-ND.

ช่วงที่ 4 : ความหึงหวงและความขัดแย้ง

แต่ความรักเช่นนั้นไม่อาจปกปิดได้ตลอดไป เจ้าคำอิงเริ่มสงสัยภรรยา เขาสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงในแววตาของยุพดี และความประหม่าในท่าทีของสำอางห่มอง ความสงสัยค่อย ๆ กัดกินใจของชายผู้ทรงอำนาจ ขณะเดียวกันยุพดีเองก็เริ่มหึงหวงสำอางห่มองอย่างรุนแรง เมื่อใดที่เห็นเขาสนทนากับหญิงอื่น ความโกรธและความไม่มั่นคงก็พลุ่งพล่านขึ้น เธอเริ่มแสดงความเป็นเจ้าของมากขึ้นทุกที รักที่เคยหวานเริ่มกลายเป็นพันธนาการ ทั้งคู่ได้เถียงกันบ่อยครั้ง แต่หลังจากนั้นก็กลับเข้าสู่อ้อมกอดกันเหมือนเดิม ความรักที่เคยอ่อนหวานจึงกลายเป็นไฟที่ทั้งอบอุ่นและแผดเผาเจ้าคำอิงยังจับตามอง จนในที่สุดความลับก็แตกออก ความจริงที่ไม่อาจปฏิเสธทำให้ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปตลอดกาล

ภาพ 7 ส่างหม่องและยุพดี ถูกตรวนให้อยู่ด้วยกันชั่วฟ้าดินสลาย

หมายเหตุ: จาก ชั่วฟ้าดินสลาย โดย Dailymotion, 2565, (<https://www.dailymotion.com/video/x8f9xjk>).
CC BY-NC-ND.

ช่วงที่ 5 : โศกนาฏกรรม

เจ้าคำอิงโกรธแค้นอย่างรุนแรง แต่เขาไม่เลือกที่จะประหารในทันที หากเลือกวิธีลงโทษที่โหดร้ายยิ่งกว่า เขาสั่งให้ล่ามโซ่ตรวนสำอางห่มองและยุพดีเข้าด้วยกัน ไข่มือกของทั้งสองข้างถูกผูกติดไว้ ไม่อาจแยกจากกันได้อีก ในตอนแรกทั้งคู่ยังคงยิ้มทั้งน้ำตา คิดว่าต่อให้ต้องถูกลงโทษก็ยังได้อยู่ด้วยกัน แต่เมื่อวันเวลาผ่านไป ความจริงอันโหดร้ายก็คืบคลานเข้ามา การกินอาหาร การนอน การเดิน หรือแม้แต่การขยับย้าย ล้วนเต็มไปด้วยความยากลำบาก ความรักที่เคยงดงามกลายเป็นความทุกข์ทรมานเสียบั่น เสียงโกรธ เสียงดุด่าเริ่มดังขึ้นจากปากทั้งคู่ ความขัดแย้งที่เคยเล็กน้อยทวีความรุนแรง พวกเขาเริ่มเกลียดชังกัน แต่ไม่อาจหนีจากกันได้ โซ่ตรวนเหล็กเย็นเยียบคือพันธะที่บีบให้ต้องอยู่ร่วมกันทั้งที่ใจเริ่มแตกสลาย ในที่สุด ความอ่อนแอทางกายและความทุกข์ทรมานทางใจทำให้ทั้งสำอางห่มองและยุพดีค่อย ๆ โรยรา ความรักที่เริ่มด้วยไฟปรารถนา กำลังพาพวกเขาไปสู่จุดจบที่มีดมน

ภาพ 8 การจบชีวิตของ ยุพดี

หมายเหตุ: จาก ชั่วฟ้าดินสลาย โดย Dailymotion, 2565, (<https://www.dailymotion.com/video/x8f9xjk>).
CC BY-NC-ND.

ช่วงที่ 6 : บทสรุป / บทเรียน

ช่างหม่องและยุพดีค่อย ๆ หมดแรงลงท่ามกลางป่าเขา ไม่มีใครเหลียวแล ไม่มีแม้แต่เงาความเมตตา ร้างของทั้งสองล้มลงเคียงข้างกัน มื่อยังคงถูกโซ่ตรวนล่ามไว้แน่น ไม่มีโอกาสได้ปลดปล่อยแม้ในวาระสุดท้าย เมื่อเวลาผ่านไป ศพของพวกเขาเน่าเปื่อยอยู่กลางป่า ซากที่ถูกโซ่เหล็กผูกไว้ด้วยกันกลายเป็นภาพสยองขวัญ ที่ผู้พบเห็นมีอาจลืมนั่น เรื่องราวจบลงด้วยความเจ็บงั้น แต่แฝงไปด้วยบทเรียนใหญ่หลวง ความรักที่เริ่มต้นจากความผิด แม้จะหวานชื่นเพียงใด ท้ายที่สุดก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบได้ รักนั้นจึงดำรงอยู่ “ตราบชั่วฟ้าดินสลาย” ในความหมายของพันธะที่กลายเป็นโซ่ตรวนตลอดนิรันดร์

สรุปได้ว่า นวนิยาย ชั่วฟ้าดินสลาย เริ่มจากเมืองเชียงตุงในอดีตซึ่งรุ่งเรืองด้วยวัฒนธรรมและความแตกต่างของชนชั้น ช่างหม่อง ชายหนุ่มผู้มีเชื้อสายสูง มาพบกับยุพดี ภรรยาของเจ้าคำอิง ขุนนางผู้เย็นชา ทั้งสองเริ่มสนิทสนมและเกิดความผูกพัน สุดท้ายกลายเป็นความรักต้องห้าม ท่ามกลางความกลัวและความรู้สึกผิด ความรักของทั้งสองถูกความหึงหวงและความขัดแย้งกดดัน เจ้าคำอิงสงสัยและค้นพบความจริง เขาลงโทษทั้งคู่ด้วยการล่ามโซ่ตรวนให้ติดกันตลอดเวลา ความรักอันหวานชื่นกลายเป็นความทุกข์ทรมาน เสียงตัดพ้อและความเกลียดชังเริ่มเข้าครอบงำ ช่างหม่องและยุพดีค่อย ๆ โรยราและสิ้นชีวิตเคียงกัน โซ่ตรวนกลายเป็นสัญลักษณ์แห่งพันธะและกรรม เรื่องจบลงด้วยความเจ็บงั้น สอนบทเรียนว่าความรักที่ผิดศีลธรรม แม้หวานชื่นเพียงใด ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบได้ และตราบชั่วฟ้าดินสลาย รักนั้นยังผูกพันในรูปแบบของโศกนาฏกรรมนิรันดร์

บทสรุป

มาลัย ชูพินิจ (นามปากกา เรียมเอง) เกิดที่จังหวัดกำแพงเพชร เติบโตในครอบครัวค้าขายไม้สัก ทำให้เขาได้สัมผัสชีวิตและธรรมชาติริมฝั่งน้ำตั้งแต่เด็ก หลังจากศึกษาต่อในกรุงเทพฯ เขาเข้าวงการหนังสือพิมพ์ มีส่วนร่วมก่อตั้งและทำงานกับหลายฉบับสำคัญ เช่น บางกอกการเมือง สุภาพบุรุษ และประชามิตร แม้ช่วงหนึ่งลาออกไปทำไร่และสวน เขาก็กลับเข้าสู่สื่ออีกครั้ง ร่วมก่อตั้งบริษัทไทยพณิชยการ จำกัด และทำหนังสือพิมพ์รายวันสำคัญ เช่น สยามนิกร และพิมพ์ไทย ผลงานวรรณกรรมของเขามีทั้งนวนิยาย บทละคร และงานแปล เช่น ชั่วฟ้าดินสลาย คู่กรรม เพลงสวรรค์ และเพลิงพิศวาส นิยายแปลสำคัญ เช่น ดอกเตอร์ชีวาโก และ Les Misérables ช่วยเผยแพร่วรรณกรรมโลกสู่ผู้อ่านไทย งานเขียนของมาลัยใช้ภาษาลึกซึ้ง สละสลวย ถ่ายทอดอารมณ์ตัวละครและสะท้อนความจริงของชีวิตและสังคมยุคของเขาได้อย่างเข้มข้น

ชั่วฟ้าดินสลาย เขียนโดยมาลัย ชูพินิจ พ.ศ. 2486 ได้แรงบันดาลใจจากโศกนาฏกรรมความรักตะวันตก ผสมบรรยากาศไทย-พม่า เนื้อเรื่องเล่าความรักต้องห้ามระหว่างยุพดีและช่างคำ จนถูกลงโทษด้วยโซ่ตรวนและตายไปพร้อมกัน เป็นนวนิยายร้อยแก้ว (prose fiction) ใช้บุรุษที่สาม ผู้เล่าเห็นความคิด-ความรู้สึกของตัวละครทุกตัว โครงสร้างเรื่องมีเปิดเรื่อง แนะนำตัวละคร ผูกเรื่อง วิฤต จุดสุดยอด และอวสาน ภาษางดงาม บรรยายบรรยากาศป่า ลึกลับ โรแมนติก กดดัน พร้อมสัญลักษณ์เชิงลึก เช่น โซ่ตรวน = ตัณหา ป่าท่าล้อ = โศกนาฏกรรม สะท้อนโทษของความรักที่ขาดศีลธรรม และพลังตัณหาพาไปสู่หายนะ เป็นวรรณกรรมโศกนาฏกรรมรัก (Romantic Tragedy) เน้นความขัดแย้งทางศีลธรรม ความรักต้องห้าม และผลกระทบที่หนีไม่พ้น

นวนิยาย ชั่วฟ้าดินสลาย เริ่มจากเมืองเชียงตุงในอดีตซึ่งรุ่งเรืองด้วยวัฒนธรรมและความแตกต่างของชนชั้น ช่างหม่อง ชายหนุ่มผู้มีเชื้อสายสูง มาพบกับยุพดี ภรรยาของเจ้าคำอิง ขุนนางผู้เย็นชา ทั้งสองเริ่มสนิทสนมและเกิดความผูกพัน สุดท้ายกลายเป็นความรักต้องห้าม ท่ามกลางความกลัวและความรู้สึกผิด ความรักของทั้งสองถูกความหึงหวงและความขัดแย้งกดดัน เจ้าคำอิงสงสัยและค้นพบความจริง เขาลงโทษทั้งคู่ด้วยการ

ลุ่มโซ่ตรวนให้ติดกันตลอดเวลา ความรักอันหวานชื่นกลายเป็นความทุกข์ทรมาน เสียงตัดพ้อและความเกลียดชังเริ่มเข้าครอบงำ ส่างหม่องและยุพดีค่อย ๆ โรยราและสิ้นชีวิตเคียงกัน โซ่ตรวนกลายเป็นสัญลักษณ์แห่งพันธะและกรรม เรื่องจบลงด้วยความเจ็บงัน สอนบทเรียนว่าความรักที่ผิดศีลธรรม แม้หวานชื่นเพียงใดก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกรรมได้ และตราบชั่วฟ้าดินสลาย รักนั้นยังผูกพันในรูปแบบของโศกนาฏกรรมนิรันดร์

บรรณานุกรม

กำแพงเพชรศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (30 เมษายน 2564). *มัลลย์ ชูพินิจ : บุคคลสำคัญของจังหวัดกำแพงเพชร*. https://acc.kpru.ac.th/KPPStudies/index.php?title=มัลลย์_ชูพินิจ_-_บุคคลสำคัญของจังหวัดกำแพงเพชร

Mebmarket. (ม.ป.ป.). *ชั่วฟ้าดินสลาย*. <https://www.mebmarket.com/ebook-132465-ชั่วฟ้าดินสลาย>

Dailymotion. (7 พฤศจิกายน 2565). *ชั่วฟ้าดินสลาย / Eternity (2010)*. <https://www.dailymotion.com/video/x8f9xjk>

ลุงเทียน ปรากฏชาวบ้านพิมพ์พระดิน

สุวลัย อินทรรัตน์¹, จีรพรรณ ผึ้งบางแก้ว² และอภิญญา แซ่ยัง³

บทนำ

พระพิมพ์ หมายถึง รูปเคารพขนาดเล็ก ส่วนใหญ่เป็นพระพุทธรูป หรืออาจเป็นรูปพระโพธิสัตว์ ซึ่งสร้างขึ้นด้วยการนำวัสดุต่าง ๆ เช่น ดินเหนียวมากดประทับลงบนแม่พิมพ์ หรือถ้าเป็นเนื้อโลหะจะใช้โลหะที่หลอมละลายเทหล่อเข้ากับแบบพิมพ์ พระพิมพ์ในยุคแรก ๆ มักสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกจากการเดินทางไปนมัสการสังเวชนียสถาน 4 แห่งในประเทศอินเดีย คือ สถานที่ประสูติ (ลุมพินี) สถานที่ตรัสรู้ (พุทธคยา) สถานที่ปฐมเทศนา (สารนาถ) และสถานที่ปรินิพพาน (กุสินารา) หรือสร้างขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ในทางพระศาสนา เช่น การสืบทอดพระพุทธศาสนา หรือการทำบุญอุทิศให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว

การสร้างพระพิมพ์ในเมืองกำแพงเพชรนั้น สันนิษฐานว่า มีมานานแต่สมัยสุโขทัย (ประมาณพุทธศตวรรษที่ 18 - 19) นิยมทำด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น ว่าน (ดินผสมว่าน) ชินเงิน (ตะกั่วผสมดีบุก) ดินเผา ซึ่งพระราชนิพนธ์ เรื่อง เทียนเมืองพระร่วง ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ระบุว่า “...เมืองกำแพงเพชรต้องนับว่าเป็นเมืองเคราะห์ร้ายที่มีชื่อเสียงแล้วว่า มีพระพิมพ์ดี มีอภินิหารต่าง ๆ กันศาสตราวุธ ฟันไม้เข้ายิงไม่ออก เป็นต้น ... พระกำแพงก็คงต้องเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอยู่ตราบนั้น และสถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นที่ยุติกรรมไว้เป็นอนุสาวรีย์ของชาติ จะยังคงถูกทำลายลงเพราะความโลภของผู้ขาดพระและความหลงของ “คนแก่” ที่ต้องการพระนั้น...” จึงเห็นได้ว่าพระพิมพ์เมืองกำแพงเพชรเป็นที่นับถือในพุทธศาสนิกชนและการป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ จึงเป็นที่ต้องการของคนทั่วไปนับแต่อดีต (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร, ม.ป.ป.)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติของลุงเทียน 2) ศึกษาผลงานสำคัญที่สร้างชื่อเสียงของลุงเทียน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของลุงเทียน

คำสำคัญ: ลุงเทียน, พิมพ์พระดิน, จังหวัดกำแพงเพชร

ประวัติของลุงเทียน

ลุงเทียน หรือ นายลำเทียน ศรีเพ็ญ เกิดเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ.2498 ปัจจุบันอายุ 70 ปี อยู่บ้านเลขที่ 23/2 ถนนเรืองราชพัฒนา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เกิดที่ 19 พฤศจิกายน 2498 บิดาชื่อ นายประเทือง ศรีเพ็ญ และ มารดาชื่อ นางเอม ศรีเพ็ญ มีพี่น้อง 8 คน เป็นบุตรคนที่ 3 ภูมิลำเนาจากบ้านคลองช้าง ตำบลห้วยดง อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

ลุงเทียนเล่าว่า สนใจเรื่องพระดินมาตั้งแต่เด็กเพราะได้มาเช่าที่ปลูกบ้านหลังวัดบาง เป็นที่ดินของวัดบางที่ให้เช่า ลุงต้องเดินผ่านวัดมาเรียนที่โรงเรียนทุกวัน และได้มาวิ่งเล่นในวัดบางประจำ และตอนนั้นหลวงพ่อดีเจ้าอาวาสวัดบาง กำลังจะสร้างพระดิน เพื่อนำไปบรรจุใต้ฐานพระหลังโบสถ์ หน้ากุฏิหลวงพ่อดี จึงได้ให้เด็กที่วิ่งเล่นในลานวัดมาถามว่า ใครสนใจเรื่องพระดินบ้าง หลวงพ่อดีท่านก็จะให้มาช่วยทำ พระดินมีหลายพิมพ์ โดยจะให้เด็ก ๆ ช่วยกันมาทำดิน หลวงพ่อดีนำดินจากฝั่งลานทุ่งนครชุมมาโดยให้พวกเด็กนำดินมาใส่ถังน้ำแช่ดินจนละลายเป็นโคลน แล้วนำดินมาเทใส่ถังอีกลูกโดยให้เทเอาแต่น้ำส่วนทรายหรือวัสดุอื่นที่ติดมากับดินให้นำไปตากแดดจนแห้ง แล้วให้เอาก้อนดินที่ติดมากับดินนำมาเก็บไว้ใส่ขวด นำดินไปผสมจนแห้งพอหมาด ๆ

¹ ภาควิชาภาษาไทยในตำแหน่งรักษาการหัวหน้าสำนักงานผู้อำนวยการ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²⁻³ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ก็จะนำมาใส่ครกหินตำดิน หากดินแห้งไปก็ให้ใส่น้ำลงไปแล้วน้ำที่จะใส่ลงไปผสมดินนั้นต้องเป็นน้ำฝนเท่านั้น สาเหตุที่ต้องใช้น้ำฝน เพราะน้ำฝนไม่มีสารคลอรีน จึงทำให้ดินที่มีแร่ธาตุขยายเชื้อราได้เต็มที่ แร่ดอกมะขามก็จะขึ้นให้เห็นสวยงามมาก เมื่อตำดินได้เหนียวดีก็นำแร่ดอกมะขามที่ไปตากมาผสมกับดินให้ได้ความสวยงาม และดูเก๋จริง เมื่อผสมดินเข้ากันดีก็นำมาขึ้นรูปทำดินให้เป็นสี่เหลี่ยมเหมือนลูกเต๋า ตัดให้พอดีกับแม่พิมพ์พระที่เราจะพิมพ์ นำแป้งลงไปกดที่แม่พิมพ์เพื่อเวลาเรานำดินลงไปแม่พิมพ์จะทำให้ดินไม่ติดแม่พิมพ์ เมื่อนำดินกดลงในแม่พิมพ์ ก็จะมีลายนิ้วมือของเราติดอยู่ที่ดิน แล้วนำดินอีกส่วนมากดลงที่ดินที่เราพิมพ์ จะเรียกว่าดินแก้งดิน จะตึงดินในแม่พิมพ์ออกมาได้แล้วทำการตัดดินส่วนที่เลยองค์พระโดยใช้ไม้ไผ่หลาวทำเป็นมีด โดยเรียกกันว่า ตัดดอก จะมีลายของไม้ไผ่ติดอยู่ด้านข้างแล้วนำไปฝังลงจนกว่าจะแห้งดี ไม่ควรนำไปตากแดด เพราะเวลานำไปเผาพระจะแตก ต้องนำไปฝังในที่ร่มจนกว่าจะแห้ง ถ้าแดดดีก็มีเวลาประมาณ 7 วันเป็นอย่างน้อย พระที่เผาออกมาจะไม่ค่อยแตกมากนัก การเผาพระบางครั้งเผาหลายรอบจนกว่าพระจะออกสีแดงหรือดินสุกพอสวย การเผาแต่ละครั้งจะใช้ภาชนะที่เผาพระไม่เหมือนกันแล้วแต่จำนวนพระที่เราทำ (ลำเทียน ศรีเพ็ญ, การสัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2568)

ด้านการศึกษา

ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 1 วัดบาง

ด้านครอบครัว

ลุงเทียน สมรสกับ นางศรียา ศรีเพ็ญ (นามสกุลเดิมโคสอน) ลุงเทียนมีบุตร 3 คน คือ

1. นางสาววรรณวิสา ศรีเพ็ญ
2. นางสาววรารักษ์ ศรีเพ็ญ
3. นางสาววิภาดา ศรีเพ็ญ

(ลำเทียน ศรีเพ็ญ, การสัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2568)

ด้านการทำงาน

ลุงเทียนเคยเป็นทหารอากาศโยธินกองบิน 4 อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

พ.ศ. 2520 - 2522 ไปประจำที่กองบิน 41 จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเวลา 1 ปี

พ.ศ. 2524 - 2559 ลูกจ้างประจำตำแหน่งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม

(ลำเทียน ศรีเพ็ญ, การสัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2568)

พระพิมพ์เมืองกำแพงเพชร

เมืองกำแพงเพชร ได้ชื่อว่าเป็น “เมืองพระเครื่อง” เพราะมีเจดีย์มากมายและมีกรุพระเครื่องมาก ดังคำขวัญประจำเมืองว่า “**กรุพระเครื่อง เมืองคนแกร่ง ศิลาแล่งใหญ่ กล้วยไขหวาน น้ำมันลานกระบือ**” กรุพระพิมพ์ หรือในเวลาต่อมานิยมเรียกว่า พระเครื่อง เมืองกำแพงเพชรมีมากมายหลายกรุซึ่งพบตามโบราณสถานที่มีสภาพเป็นวัดร้าง ในที่นี้ อาจจะแบ่งได้ตามสถานที่ตั้งของโบราณสถาน ซึ่งตั้งอยู่คนละฝั่งของแม่น้ำปิงคือ ฝั่งนครชุม และฝั่งเมืองกำแพงเพชร โดยการเรียกชื่อในปัจจุบัน นิยมเรียกตามสถานที่และกรุ เช่น “**กำแพงเพชรทุ่งเศรษฐี**” ใช้เรียกพระเครื่องทุกชนิดที่ได้จากบริเวณฝั่งนครชุม “**ทุ่งเศรษฐี**” หรือเรียกตามอาการ หรืออิริยาบถ เช่น “**กำแพงลีลา**” เรียกอีกอย่างว่า “**กำแพงเขย่ง**” เพราะดูอาการเดินนั้นเหมือนเขย่งพระบาทข้างหลังขึ้น บ้างก็เรียกตามลักษณะสัณฐานของพระ เช่น กำแพงเม็ดขนุน กำแพงพลูจีบ กำแพงกลีบจำปา กำแพงกลีบบัว กำแพงเม็ดมะเค็ด หรือเรียกตามการตกแต่งประดับองค์พระ เช่น กำแพงซุ้มกอ กำแพงซุ้มยอ กำแพงซุ้มแก้ว บ้างเรียกตามวัสดุที่สร้าง เช่น ว่านหน้าทอง ว่านหน้าเงิน และกำแพงสำริด และเรียกตามจำนวนพระในพระพิมพ์

แต่ละองค์ เช่น กำแพงสอง กำแพงสาม กำแพงห้าองค์ กำแพงสิบพระชาติ กำแพงห้าร้อย (ประเสริฐ ศรีสุวพันธ์, 2542)

ในจำนวนพระเครื่องของเมืองกำแพงเพชร ไม่ต่ำกว่า 60 กว่าพิมพ์หรือ 60 กว่าชนิด เป็นพระที่ได้รับ การยกย่องจากวงการพระเครื่องทั่วไปให้เป็นพระเครื่องยอดนิยมอันดับ 1 ของประเทศ 3 แบบ เป็นพระนั่ง 1 องค์ คือ พระกำแพงซุ้มกอ พระยืน 2 องค์ คือ พระกำแพงเม็ดขนุน และพระกำแพงพลูจีบ พระอันดับ 1 ทั้ง 3 แบบ เป็นพระประเภทของดีราคาแพง เป็นยอดพระดีของประเทศ ซึ่งวงการพระเครื่องให้การยอมรับ (ประเสริฐ ศรีสุวพันธ์, 2542)

พิมพ์พระพิมพ์ใจ

การทำพระพิมพ์ดินเผาด้วยมือเรา ซึ่งจะเกิดรอยนิ้วมือของเราประทับอยู่บนนั้น และทุกครั้งที่นิ้วของเราได้สัมผัสกับดินเหนียวอ่อน ๆ เราจะได้รู้สึกได้ถึงความผ่อนคลาย จิตใจของเราจะได้พักผ่อนอย่างแท้จริง โดย หลวงลำเทียน ศรีเพ็ญ ปราชญ์ชาวบ้านพิมพ์พระดิน รองประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวนครช้างราว

การพิมพ์พระจะมี 2 แบบ คือ 1. การพิมพ์พระโดยใช้ดินเหนียว และ 2. การพิมพ์พระโดยใช้เนื้อว่าน

ภาพ 1 หลวงลำเทียน ศรีเพ็ญ ปราชญ์ชาวบ้านพิมพ์พระดิน

หมายเหตุ: จาก ลำเทียน ศรีเพ็ญ. (12 สิงหาคม 2559). ลำเทียน ศรีเพ็ญ... [รูปภาพ]. Facebook. <https://www.facebook.com/photo/?fbid=104106436706021&set=a.103961033387228>

อุปกรณ์การพิมพ์พระโดยใช้ดินเหนียว

1. ดินเหนียว โดยใช้ใบตองห่อไว้

ภาพ 2 ดินเหนียว
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

2. แป้งเด็กแคร่ที่ใส่ไว้ในผ้าขาวบาง

ภาพ 3 แป้งเด็กที่ใส่ไว้ในผ้าขาวบาง
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

3. ไม้ไผ่

ภาพ 4 ไม้ไผ่
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

4. แม่พิมพ์พระ

ภาพ 5 แม่พิมพ์พระ
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ขั้นตอนในการทำพิมพ์พระ

1. เริ่มแรกเอาแป้งมาทาพิมพ์พระ เพื่อไม่ให้ดินติดกับแม่พิมพ์ (ใช้แป้งเด็กแคร์ ดีที่สุด คนแพ้น้อยสุด)

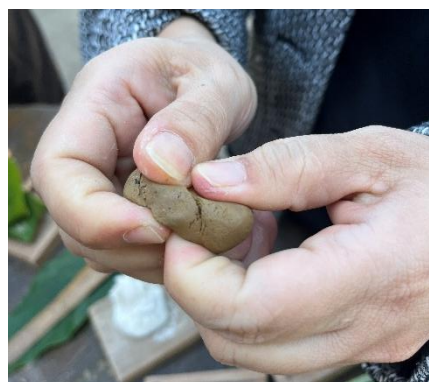

ภาพ 6 เอาแป้งมาทาพิมพ์พระ
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

2. เอาดินเหนียวออกจากใบตอง เราจะห่อดินไว้ เพราะจะไม่ทำให้ดินแห้ง รักษาความชื้นของดิน แล้วแบ่งครึ่งปั้นให้กลม เพราะว่าเราต้องใช้ดินแก้งดิน (ดินที่ใช้เป็นดินลานทุ่งเศรษฐี เพราะดินจะเหนียวนุ่ม เพราะเขาเล่ากันว่าดินโดนน้ำท่วมมาเป็นร้อย ๆ ปี)

ภาพ 7 เอาดินเหนียวออกจากใบตอง
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 8 แบ่งครึ่งแล้วปั้นให้กลม
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

3. เอาดินวางลงแม่พิมพ์ แล้วเราก็เอาหัวนิ้วโป้งมือกดลงไป

ภาพ 9 เอาดินวางลงแม่พิมพ์
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 10 เอาหัวนิ้วโป้งมือกดลงไป
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

4. เอาดินที่เหลือจิ้มลงไป เหมือนเราเอาดินแกล้งดิน จับแม่พิมพ์แล้วดึงขึ้นมา เสร็จแล้วเราก็แกะดินแกล้งดินออก ใช้ไม้ไผ่แต่งตัดขอบรอบนอก ปล่อยให้แห้งประมาณ 1 อาทิตย์ แล้วเราเอาไปเผา

ภาพ 11 เอาดินจับแม่พิมพ์แล้วดึงขึ้นมา
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 12 ได้พระพิมพ์ที่เราทำขึ้นมาเอง
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 13 ใช้ไม้ไผ่แต่งตัดขอบรอบนอก
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 14 ได้พระพิมพ์แล้ว นำไปตากให้แห้งประมาณ 1 อาทิตย์ แล้วเอาไปเผา
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

5. เมื่อแห้งแล้วเอามาเรียงใส่หม้อเพื่อเตรียมเผา ก่อนที่จะนำไปเผาให้เอาน้ำลูบแล้วก็แต่งอีกรอบ
6. ก่อไฟ แล้วนำหม้อดินมาตั้งเพื่อเผา การเผาจะเผาสองรอบ รอบแรกใช้เวลาประมาณ 30 นาที

ภาพ 15 ก่อไฟเพื่อเตรียมเผา
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 16 ก่อไฟเพื่อเตรียมเผา เตาแรก
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

7. พระยังไม่มีสีแดง เผาต่อรอบที่สอง เผาจนกว่าถ่านจะหมดเตา ประมาณ 1 ชั่วโมง พระถึงจะมีสีแดง และนำไปใช้ได้

ภาพ 17 พระที่ทำการเผาอบแรก
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 18 พระที่ทำการเผารอบที่สองจะมีสีแดง
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

9. นำพระมาทำความสะอาด นำมาใส่กล่องให้ดูสวยงาม

ภาพ 19 พระพิมพ์ดิน
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

อุปกรณ์การพิมพ์พระโดยเนื้อว่าน

1. เนื้อว่าน โดยผงศิลาแลง มาจากโบสถ์ศิลาแลง มาจากโบสถ์หนองปิงที่ผ่านพิธีพุทธาภิเษกแล้ว 3 ครั้ง
ซื้อปูนมาจากศาลเจ้าพ่อหลักเมือง และดอกไม้มากจากศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เอามาตากแห้งแล้วมาบดมาปั่น

ภาพ 20 ส่วนผสมการทำเนื้อว่าน
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพที่ 21 เนื้อว่านที่ผสมแล้ว
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

2. แม่พิมพ์พระและค้อน

ภาพ 21 แม่พิมพ์และค้อน
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

3. ไม้ไผ่

ภาพ 22 ไม้ไผ่
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ขั้นตอนในการทำพิมพ์พระ

ขั้นตอนการพิมพ์พระโดยใช้เนื้อว่าน จะเหมือนกับการใช้ดินเหนียว ต่างกันที่การพิมพ์พระโดยใช้ดินเหนียวต้องนำไปเผา แต่เนื้อว่านไม่ต้องเผา

1. นำเนื้อว่านวางลงแม่พิมพ์ แล้วนำค้อนมาทุบให้ดินลงแม่พิมพ์

ภาพ 23 เอาเนื้อว่านวางลงแม่พิมพ์
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 24 เอาค้อนทุบเนื้อว่านให้ลงแม่พิมพ์
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

2. เมื่อเนื้อว่านลงแม่พิมพ์แล้ว นำพิมพ์ขึ้นมาแล้วเอาเนื้อซี่ค้อย ๆ ดันแม่พิมพ์ออกมาจากรезิ่น

ภาพ 25 ดันแม่พิมพ์ออกมาจากรезิ่น
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

3. ใช้ไม้ไผ่แต่งตัดขอบรอบนอก

ภาพ 26 ใช้ไม้ไผ่แต่งตัดขอบรอบนอก
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

4. นำออกจากแม่พิมพ์ จะได้พระพิมพ์ตามรูป

ภาพ 27 นำออกจากแม่พิมพ์
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพที่ 28 ความแตกต่างระหว่างการใช้ดินเหนียวและเนื้อว่านในการพิมพ์พระ
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ความชำนาญ/ความสนใจ

ลุงเทียน หรือ นายลำเทียน ศรีเพ็ญ เป็นปราชญ์ชาวบ้านที่มีความเชี่ยวชาญการพิมพ์พระดิน

ภาพ 29 งานประเพณีลอยกระทง “สายธารา นครช้างราว” ประจำปี 2568
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 29 งานศิลป์ในสวน

หมายเหตุ: จาก ลำเทียน ศรีเพ็ญ. (27 มกราคม 2562). งานศิลป์ในสวน... [รูปภาพ]. Facebook.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=605600499889943&set=a.566135777169749>

ภาพ 30 นิทรรศการการทองเตียที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

หมายเหตุ: จาก ท่องเที่ยว กำแพงเพชร. (28 สิงหาคม 2562). วันที่ 2 กับนิทรรศการการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน... [รูปภาพ]. Facebook.

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0LCCi1diXRyzo2CmchJFa4oeMkUg9vprNhRWjWujm8aadbrqgudtH3bvyKwGL6ivl&id=100010332250022

ภาพ 31 งานมหรสปสมโภช เนื่องในโอกาสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก รัชกาลที่ 10

หมายเหตุ: จาก ท่องเที่ยว กำแพงเพชร. (27 พฤษภาคม 2562). วันที่ 6 ของงานมหรสปสมโภช เนื่องในโอกาส มหามงคลพระราชพิธี... [รูปภาพ]. Facebook.

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid06rEMWZYqv5aKzjR7wJiQgR6nFVLBSorCFYRAa3Tv4J164Vtuvh2U4DRM2SuZtbvxl&id=100010332250022

ผลงานสำคัญที่สร้างชื่อเสียงของลุงเทียน

1. ออกรายการ “เที่ยวละไมไทยแลนด์เวิลด์” ตอน กำแพงเพชร เปิดประตูสู่ภาคเหนือ ซึ่งออกอากาศในวันอาทิตย์นี้ 23 มีนาคม 2568 เวลา 05.05 น. ทางช่อง 3 กด 33

ภาพ 32 รายการ “เที่ยวละไมไทยแลนด์เวิลด์” กิจกรรมพิมพ์พระพิมพ์ใจ

หมายเหตุ: จาก เที่ยวละไม ไทยแลนด์เวิลด์. (20 มีนาคม 2568). กำแพงเพชร เปิดประตูสู่ภาคเหนือ | เที่ยวละไมฯ 23 มี.ค. 68... [รูปภาพ]. Facebook. <https://www.facebook.com/media/set/?vanity=TheawLamai ThailandWorld&set=a.958293042959021>

ภาพ 33 รายการ “เที่ยวละไมไทยแลนด์เวิลด์” กิจกรรมพิมพ์พระพิมพ์ใจ

หมายเหตุ: จาก เที่ยวละไม ไทยแลนด์เวิลด์. (20 มีนาคม 2568). กำแพงเพชร เปิดประตูสู่ภาคเหนือ | เที่ยวละไมฯ 23 มี.ค. 68... [รูปภาพ]. Facebook. <https://www.facebook.com/media/set/?vanity=TheawLamai ThailandWorld&set=a.958293042959021>

2. สอนพิมพ์พระที่มีองค์เดียวในโลกให้กับสำนักงานพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร

ภาพ 4 พระกำแพงชุ่มกอ
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

3. ได้รับโอกาสลงในหนังสือประวัติศาสตร์เมืองกำแพงเพชร งานศิลปหัตถกรรมของจังหวัดกำแพงเพชร เรื่อง การพิมพ์พระเครื่องของจังหวัดกำแพงเพชร หน้า 134

ภาพ 5 หนังสือประวัติศาสตร์เมืองกำแพงเพชร

หมายเหตุ: จาก ประวัติศาสตร์เมืองกำแพงเพชร โดย Wassanad2016, ม.ป.ป.,
(<https://online.anyflip.com/llrqx/euds/mobile/index.html>). CC BY-NC-ND.

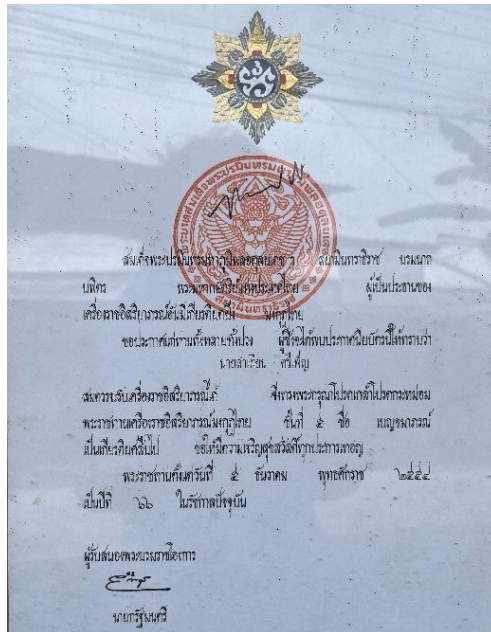

ภาพ 6 การพิมพ์พระเครื่องของจังหวัดกำแพงเพชร

หมายเหตุ: จาก ประวัติศาสตร์เมืองกำแพงเพชร โดย Wassanad2016, ม.ป.ป.,
(<https://online.anyflip.com/llrqx/euds/mobile/index.html>). CC BY-NC-ND.

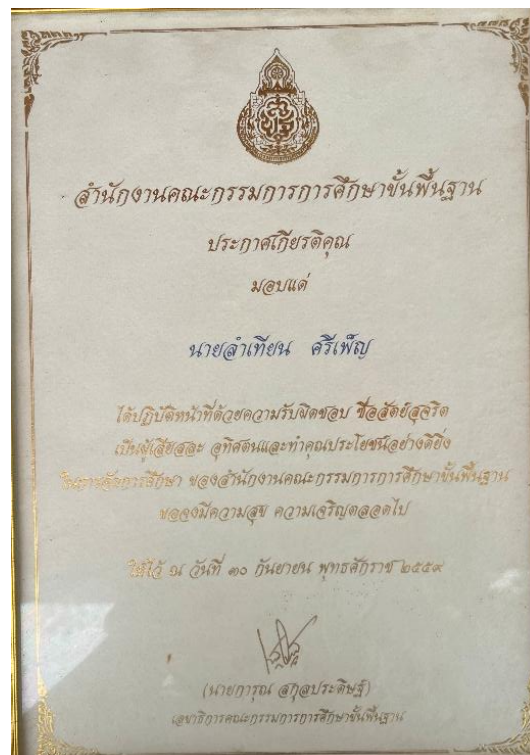
ผลงาน/เกียรติคุณ/รางวัล อื่น ๆ

1. ปี 2554 ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์มงกุฎไทย ชั้นที่ 5 ชื่อ เบญจมาภรณ์

ภาพ 5 ประกาศนียบัตรได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์มงกุฎไทย
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

2. ปี 2559 ได้รับประกาศเกียรติคุณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ชื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้เสียสละ อุทิศตนและทำคุณประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดการศึกษา

ภาพ 6 ประกาศเกียรติคุณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

3. เข้าร่วมโครงการอบรมเพิ่มทักษะการบริการการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกมาตรฐานสากล ระหว่างวันที่ 16 กันยายน 2558 - 14 มกราคม 2559

ภาพ 7 เกียรติบัตรการเข้าร่วมอบรมเพิ่มทักษะการบริการการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกมาตรฐานสากล (ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

4. เข้าร่วมโครงการอบรมเพิ่มศักยภาพบุคลากรเครือข่ายท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ระหว่างวันที่ 27 - 28 มิถุนายน 2566 ณ ห้องประชุมชากังราว 1 เทศบาลเมืองกำแพงเพชร

ภาพ 8 เกียรติบัตรเข้าร่วมโครงการอบรมเพิ่มศักยภาพบุคลากรเครือข่ายท่องเที่ยว (ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

5. วันที่ 20 สิงหาคม 2557 เข้าร่วมสัมมนาวิชาการเรื่อง “พุทธสถาปัตยกรรมกับการพัฒนาเมืองกำแพงเพชร” ณ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภาพ 9 เกียรติบัตรเข้าร่วมสัมมนาวิชาการเรื่อง “พุทธสถาปัตยกรรมกับการพัฒนาเมืองกำแพงเพชร” (ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

แนวทางการปฏิบัติ/การดำเนินชีวิต

จากการสัมภาษณ์ ลุงลำเทียน ศรีเพ็ญ (การสัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2568) ตอนนี้เรามีอายุเยอะแล้วอยากจะเสนอเรื่องพิมพ์พระให้เป็นมรดกของจังหวัดกำแพงเพชร ลุงจะทำเท่าที่ลุงมีแรงทำ และเท่าที่สอนได้ ตอนนี้ลุงได้รับโอกาสลงในหนังสือประวัติศาสตร์เมืองกำแพงเพชร งานศิลปะหัตถกรรมของจังหวัดกำแพงเพชร เรื่อง การพิมพ์พระเครื่องของจังหวัดกำแพงเพชร หน้า 134 สนใจอยากพิมพ์พระเป็นของตัวเององค์เดียวในโลกที่เราพิมพ์เองแล้วมีลายนิ้วมือของเรา ติดต่อลุงได้ ลุงจะทำเท่าที่ลุงทำได้

บรรณานุกรม

- ท่องเที่ยว กำแพงเพชร. (27 พฤษภาคม 2562). วันที่ 6 ของงานมหกรรมสมโภช เนื่องในโอกาส มหามงคล พระราชพิธี... [รูปภาพ]. Facebook.
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid06rEMWZYqv5aKzjR7wJiQgR6nFVLBSorCFYRAa3Tv4J164Vtuvh2U4DRM2SuZtbvxl&id=100010332250022
- ท่องเที่ยว กำแพงเพชร. (28 สิงหาคม 2562). วันที่ 2 กับนิทรรศการการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน... [รูปภาพ]. Facebook.
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0LCCi1diXRyzjo2CmchJFa4oeMkUg9vprNhRWjWujm8aadbrqgudtH3bvyKwGL6ivl&id=100010332250022
- เที่ยวละไม ไทยแลนด์เวิลด์. (20 มีนาคม 2568). กำแพงเพชร เปิดประตูสู่ภาคเหนือ / เที่ยวละไมฯ 23 มี.ค. 68... [รูปภาพ]. Facebook. <https://www.facebook.com/media/set/?vanity=TheawLamaiThailandWorld&set=a.958293042959021>
- ประเสริฐ ศรีสุพันธ์. (2542). พระเครื่องเมืองกำแพงเพชร. ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง เล่ม 9. (หน้า 3926-3930). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บริษัท สยามเพรส แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร. (ม.ป.ป.). พระพิมพ์เมืองกำแพงเพชร.
<https://www.finearts.go.th/kamphaengphetmuseum/view/23584-พระพิมพ์เมืองกำแพงเพชร>
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542). สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง เล่ม 9.
<https://db.sac.or.th/thailand-cultural-encyclopedia/files/encyclopedia/10/C9.pdf>
- ลำเทียน ศรีเพ็ญ. (12 สิงหาคม 2559). ลำเทียน ศรีเพ็ญ... [รูปภาพ]. Facebook.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=104106436706021&set=a.103961033387228>
- ลำเทียน ศรีเพ็ญ. (27 มกราคม 2562). งานศิลป์ในสวน... [รูปภาพ]. Facebook.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=605600499889943&set=a.566135777169749>
- Wassanad2016. (ม.ป.ป.). ประวัติศาสตร์เมืองกำแพงเพชร.
<https://online.anyflip.com/llrpx/euds/mobile/index.html>

ครูเยาว์ นาฏศิลป์ไทย

จิรพรรณ ผึ้งบางแก้ว¹, อภิญญา แซ่ยัง² และสุลลย อินทรรัตน์³

บทนำ

นาฏศิลป์ เป็นศิลปะแห่งการละคร ฟ้อนรำ และดนตรี อันมีคุณสมบัติตามคัมภีร์นาฏยหรือนาฏยะ กำหนดว่า ต้องประกอบไปด้วยศิลปะ 3 ประการ คือ การฟ้อนรำ การดนตรี และการขับร้อง รวมเข้าด้วยกัน ซึ่งทั้ง 3 สิ่งนี้เป็นอุปนิสัยของคนมาแต่ดึกดำบรรพ์ นาฏศิลป์ไทยมีที่มาและเกิดขึ้นจากสาเหตุตามแนวคิดต่าง ๆ เช่น เกิดจากความรู้สึกกระหายทางอารมณ์ ไม่ว่าจะอารมณ์แห่งความสุข หรือความทุกข์แล้วสะท้อนออกมาเป็นท่าทางแบบธรรมชาติและประดิษฐ์ขึ้นเป็นท่าทางลีลาการฟ้อนรำ หรือเกิดจากลัทธิความเชื่อในการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์เทพเจ้า โดยแสดงความเคารพบูชาด้วยการเต้นรำ ขับร้อง ฟ้อนรำให้เกิดความพึงพอใจ เป็นต้น

นอกจากนี้ นาฏศิลป์ไทย ยังได้รับอิทธิพลแบบแผนตามแนวคิดจากต่างชาติเข้ามาผสมผสานด้วย เช่น วัฒนธรรมอินเดียเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่เป็นเรื่องของเทพเจ้า และตำนานการฟ้อนรำ โดยผ่านเข้าสู่ประเทศไทย ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ ผ่านชนชาติขวและเขมร ก่อนที่จะนำมาปรับปรุงให้เป็นรูปแบบตามเอกลักษณ์ของไทย เช่น ตัวอย่างของเทวรูปศิลาปางนาฏราชที่สร้างเป็นท่าการรำรำของพระอิศวร ซึ่งมีทั้งหมด 108 ท่า หรือ 108 กรณะ โดยทรงฟ้อนรำครั้งแรกในโลก ณ ตำบลจิตรลดา เมืองมัทราส อินเดียใต้ ปัจจุบันอยู่ในรัฐทมิฬนาฑู นับเป็นคัมภีร์สำหรับการฟ้อนรำ แต่งโดยพระภคตมุนี เรียกว่า คัมภีร์ภคตนาฏยศาสตร์ ถือเป็นอิทธิพลสำคัญต่อแบบแผนการสืบสาน และการถ่ายทอดนาฏศิลป์ของไทยจนเกิดขึ้นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่มีรูปแบบแบบแผนการเรียนรู้ การฝึกหัด จารีต ขนบธรรมเนียม มาจนถึงปัจจุบัน (ทีมงานทูลเกล้าฯ, 2564)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติของครูเยาว์ 2) ศึกษาผลงานสำคัญที่สร้างชื่อเสียงของครูเยาว์ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของครูเยาว์

คำสำคัญ: เยาวลักษณ์, นาฏศิลป์ไทย, สำนักศิลปะและวัฒนธรรม, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประวัติของครูเยาว์

ครูเยาว์ หรือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरสา เกิดเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ.2498 อายุ 70 ปี อยู่บ้านเลขที่ 65/20 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เกิดที่อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี บิดาชื่อนี้ บุญมี รูปดี และ มารดาชื่อนี้ อารี รูปดี มีพี่น้อง 4 คน เป็นบุตรคนที่ 2 ปัจจุบันครูเยาว์เป็นอาจารย์ประจำตามสัญญาจ้าง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเป็นที่ปรึกษาผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ครูเยาว์เล่าว่า ครูสนใจนาฏศิลป์ตั้งแต่วัยเด็ก สมัยอยู่ ป.4 - ป.5 จำได้ว่าคุณแม่มาตลอด เพราะคุณแม่เป็นครูแต่ไม่ได้จบนาฏศิลป์ แต่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน เพราะสมัยก่อนไม่มีครูนาฏศิลป์ จำได้ว่าไม่ได้เรียน แต่เป็นคนที่มีพื้นฐานในการแสดง ส่วนคุณแม่เป็นนักดนตรีพื้นบ้าน เป็นปราชญ์ชาวบ้านเหมือนกับคุณแม่ (เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरสา, การสัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2568)

¹⁻² เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

³ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งรักษาการหัวหน้าสำนักงานผู้อำนวยการ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ด้านการศึกษา

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

ประกาศวิชาชีพครู บกศ.ป.สูง วิทยาลัยครูสวนสุนันทา

พ.ศ.2523 ระดับปริญญาตรี ค.บ.(นาฏศิลป์) วิทยาลัยครูสวนสุนันทา

พ.ศ.2545 ระดับปริญญาโท ศ.คม.(ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยนเรศวร

ด้านครอบครัว

ครูเยาว์ สมรสกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย ใจวิสุทธิहरรรษา อดีตคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครูเยาว์มีบุตร 3 คน คือ

1. นางสาวบัณฑิตา ใจวิสุทธิहरรรษา

2. นางสาวบัณฑิตา ใจวิสุทธิहरรรษา

3. นางสาวบัณฑิตา ใจวิสุทธิहरรรษา

(เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरรรษา, การสัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2568)

ด้านการทำงาน

พ.ศ.2523 - 2525 ข้าราชการครู โรงเรียนสตรีศรีน่าน จังหวัดน่าน

พ.ศ.2525 - 2555 อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

พ.ศ.2535 - 2539 หัวหน้าศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูกำแพงเพชร

พ.ศ.2552 - 2556 รองผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

พ.ศ.2556 - 2560 ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และหัวหน้าหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร

พ.ศ.2560 - 2564 ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและวัฒนธรรม สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

พ.ศ.2564 - ปัจจุบัน ที่ปรึกษาผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และประธานกลุ่มวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

พ.ศ.2543 - ปัจจุบัน ประธานชุมนุมนาฏศิลป์ศูนย์จริยศึกษา สิรินคร กำแพงเพชร

พ.ศ.2565 - ปัจจุบัน คณะกรรมการและเลขานุการสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปวัฒนธรรม/ภูมิปัญญา การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัดกำแพงเพชร

(เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरรรษา, การสัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2568)

ผลงานสำคัญที่สร้างชื่อเสียงของครูเยาว์

1. จัดตั้งชุมนุมนาฏศิลป์ศูนย์จริยศึกษา สิรินคร กำแพงเพชร ซึ่งมีการดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ.2540 และในปี พ.ศ.2543 ได้มีการจัดตั้งโครงการขึ้นมา โดยใช้ชื่อโครงการว่า โครงการอบรมนาฏศิลป์สำหรับเยาวชนของชุมนุมนาฏศิลป์ศูนย์จริยศึกษา สิรินคร กำแพงเพชร มีนักเรียนทั้งในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดใกล้เคียงเข้ามาศึกษาปฏิบัตินาฏศิลป์ในทุกวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 09.00 - 12.00 น. จำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ภาพ 1 การปฏิบัตินาฏศิลป์

หมายเหตุ: จาก ชุมนุมนนาฏศิลป์ศูนย์จริยศึกษา สธ. จังหวัดกำแพงเพชร. (15 เมษายน 2555). นักเรียนศูนย์จริยศึกษา สธ. ฝึกรำไทยทุกวันเสาร์... [รูปภาพ]. Facebook.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=214065682035605&set=a.214048705370636>

ภาพ 2 การปฏิบัตินาฏศิลป์

หมายเหตุ: จาก ชุมนุมนนาฏศิลป์ศูนย์จริยศึกษา สธ. จังหวัดกำแพงเพชร. (15 เมษายน 2555). นักเรียนศูนย์จริยศึกษา สธ. ฝึกรำไทยทุกวันเสาร์... [รูปภาพ]. Facebook.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=214066035368903&set=a.214048705370636>

2. จัดตั้งชมรมศิลปะการแสดง สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จนสามารถเผยแพร่วัฒนธรรมในจังหวัด สนับสนุนงานประเพณี และเผยแพร่ระดับชาติและระดับนานาชาติได้

ภาพ 3 โครงการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนศิลปะและวัฒนธรรม ณ ประเทศกัมพูชา
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 4 งานวัฒนธรรมสัมพันธ์ 2558 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

3. ผลงานสร้างสรรค์ที่สร้างชื่อเสียง

1) ละครรวมเผ่าชาวไทยภูเขา

ละครรวมเผ่าชาวไทยภูเขา ประดิษฐ์ขึ้นในปี พ.ศ.2531 เป็นการแสดงที่ประดิษฐ์หรือเรียกได้ว่าเป็นนาฏยประดิษฐ์ที่สร้างขึ้น แต่มีความหมายเป็นการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ได้ในเชิงสื่อความหมาย เป็นการแสดงของจังหวัดกำแพงเพชร และการแสดงละครรวมเผ่าชาวไทยภูเขา ได้ใช้ในการสืบสานงานวัฒนธรรมสื่อความเป็นจังหวัดกำแพงเพชรในหลายโอกาส เช่น งานต้อนรับแขกที่มาจากเยือนจังหวัดกำแพงเพชร และในโอกาสเผยแพร่งานศิลปะและวัฒนธรรมในท้องถิ่นและในระดับชาติ และเป็นการแสดงอีกชุดหนึ่งที่ควรจะถ่ายทอดองค์ความรู้วิธีการแสดง ให้สู่รุ่นเยาวชนเพื่อให้การแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชรต่อไป

ความโดดเด่นของการแสดงชุดนี้อยู่ที่เครื่องแต่งกายมีความงดงาม รูปแบบการแสดงที่ไม่ซับซ้อน ความหมายของเพลงที่ดีและสร้างสรรค์ มุ่งเน้นให้เกิดความรักความสามัคคีในความเป็นชนชาติไทย

การแสดงชาวไทยภูเขามี 6 เผ่า คือ ชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง (แม้ว) ชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า (เมี่ยน) ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ (ลาหู่) ชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ชาวไทยภูเขาเผ่าลีซอ (ลีซุ) ชาวไทยภูเขาเผ่าอีเก้อ (อาข่า) รูปแบบของการแสดงมีองค์ประกอบคือ 1) การตีทำรำตามคำร้องตามลักษณะที่สื่อความหมายของทำรำได้อย่างเหมาะสม 2) เครื่องแต่งกาย แต่งสวยงามตามลักษณะของชนเผ่าชาวไทยภูเขาของแต่ละชนเผ่า 3) มีการแปลแถวเพื่อให้เกิดความสวยงามตามรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย 4) เพลงประกอบการแสดงเลียนเสียงของชนเผ่าชาวไทยภูเขาโดยใช้วงดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (ยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरषा, 2564)

ภาพ 5 การแต่งกายชาวไทยภูเขาเชื้อชาติต่าง ๆ
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

เนื้อเพลง ประพันธ์โดย อาจารย์สำรวม ฉ่ำกมล อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย (ในสมัยนั้น) และอาจารย์สรารัฐ สุขกมล ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
วงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ใช้วงดนตรีพื้นเมือง (ยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरषา, 2564)

2) ระบายากังราว

เป็นการแสดงชุดหนึ่งที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรสร้างสรรค์ขึ้น เมื่อปีพุทธศักราช 2535 วัตถุประสงค์เพื่อมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นการแสดงที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร และเพื่อเป็นการสืบสาน ส่งเสริมอนุรักษ์พัฒนาศิลปะการแสดงด้านนาฏศิลป์ แต่โดยรวมสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อนำไปใช้เป็นการแสดงเฉพาะของจังหวัดกำแพงเพชร ในการเผยแพร่เพื่อที่จะเป็นการประชาสัมพันธ์ของจังหวัด เพราะว่าสร้างขึ้นเพื่อให้เป็นลักษณะเฉพาะไม่ว่าเรื่องของการแต่งกาย ท่ารำ การแปรรูปแบบแถว และที่สำคัญคือ เรื่องของเพลง ซึ่งเพลงได้รับความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ ดร.ศิริชัยชาญ พิภพจำรูญ เป็นความเมตตาอย่างยิ่งที่ท่านทำให้ใหม่แล้วก็ใช้เฉพาะชุดนี้ท่านประพันธ์เพลงให้ เมื่อปี พ.ศ.2535 ขณะนั้นท่านดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพฯ เพื่อนำมาใช้เป็นชุดเฉพาะระบายากังราว ส่วนท่ารำอีกส่วนหนึ่งหลัก ๆ ที่นำมาใช้เราศึกษาสืบค้นมาจากท่าพุทธลีลาที่สำคัญ ๆ ของจังหวัดกำแพงเพชรที่สวยงามก็จะมีปางลีลา ปางเปิดโลก ปางสัตยาธิฐาน ปางถวายเนตร ปางประทานพร อันนี้เป็นส่วนหนึ่งที่นำมาจากพุทธลีลา และส่วนหนึ่งก็นำมาจากท่าแม่บท ท่าจากเพลงช้า-เพลงเร็ว และนำมาเรียงร้อยเป็นท่ารำ ลักษณะขององค์ประกอบสำคัญที่เราจะสื่อสารในเรื่องของการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์คือ การประดิษฐ์ท่ารำเพื่อให้เกิดความที่มีลักษณะ เฉพาะและเป็นเอกลักษณ์ ท่ารำสืบค้นมาจากท่าพุทธลีลา และท่าสำคัญ ๆ และมีปรากฏในจังหวัดกำแพงเพชร ท่าหลัก ๆ คือ (Chakrit Tariya, 2565)

1) ท่าปางเปิดโลก ความหมายคือ ความสง่างาม ความยิ่งใหญ่ ถ้าเทียบกับท่านาฏศิลป์ไทยเหมือนท่า ยุงพ่อนาง

2) ท่าปางสัตยาธิฐาน เหมือนท่าเทพพนมในท่านาฏศิลป์ไทย

3) ท่าปางถวายเนตร เป็นลักษณะวงล่างในท่านาฏศิลป์ไทย

4) ท่าปางประทานพร นำมาจากท่าพุทธลีลา

5) ท่าปางลีลา ซึ่งถือว่าเป็นปางที่งดงามที่สุดของท่าพุทธลีลาจังหวัดกำแพงเพชร

6) ท่ากำแพงบิต ถ้าเทียบกับท่านาฏศิลป์ไทยคือ ท่าชะนีรำไม้

ในส่วนสำคัญขององค์ประกอบการแสดงอีกส่วนหนึ่งที่เป็นอัตลักษณ์ของการแสดงชุดนี้คือ เครื่องแต่งกาย เพราะการที่จะสร้างสรรค์ที่เป็นลักษณะเฉพาะ ต้องศึกษาสืบค้นข้อมูลที่มีในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งได้สืบค้นของที่มาของเครื่องแต่งกายรูปเทวสตรีที่ปรากฏอยู่ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร

ภาพ 6 รูปเทวสตรี ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร

หมายเหตุ: จาก เทวสตรีที่พบในศาลพระอิศวร โดย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร, ม.ป.ป., (<https://www.finearts.go.th/kamphaengphetmuseum/view/46679-เทวสตรีที่พบในศาลพระอิศวร>). CC BY-NC-ND.

บรรจุเพลงโดย ดร.ศิริชัยชาญ ฝึกจรรย์ญ อติตผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในขณะนั้น ตำแหน่งก่อนเกษียณอายุราชการ คือ อธิบดีกรมศิลปากร

วงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ใช้วงปี่พาทย์ (ยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरषा, 2564)

การดำเนินการวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทย

การดำเนินการวิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ในวันที่ 22 กันยายน พ.ศ.2552 เพื่อเป็นการจัดรูปแบบการแสดงให้เกิดมาตรฐานนาฏศิลป์และเป็นที่ยอมรับในทางวิชาการ โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์มาวิพากษ์ ดังนี้

1. รศ.ฉันทนา เอี่ยมสกุล จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. รศ.นิสา เมสานนท์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
3. รศ.อมรา กล้าเจริญ ข้าราชการบำนาญ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

(ยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरषา, 2563)

ภาพ 7 การวิพากษ์ชุดการแสดง “ระบำชางักราว”
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 8 การวิพากษ์ชุดการแสดง “ระบำชางักราว”
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 9 โครงการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนศิลปะและวัฒนธรรม ณ ประเทศกัมพูชา
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

3) ระเบียบพุทธบูชา-นบพระ-มาฆปรณมี

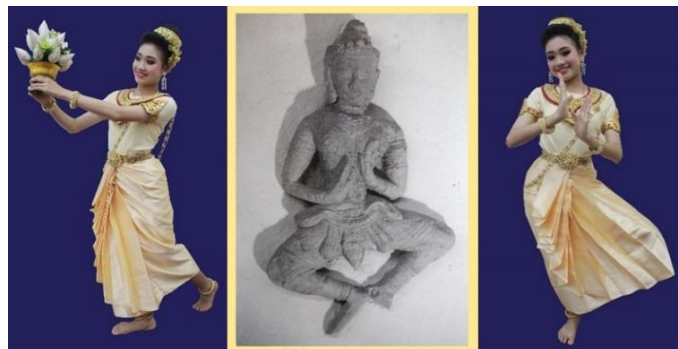
ประเพณีนบพระ - เล่นเพลง เป็นประเพณีสำคัญของจังหวัดกำแพงเพชรจัดขึ้นทุกปีในวันเพ็ญเดือนสาม เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีของกำแพงเพชรไว้ให้ชนรุ่นหลัง สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีหน้าที่ในการจัดการแสดงพิธีเปิดงานและได้รับมอบหมายจากจังหวัดกำแพงเพชรให้จัดการแสดงพิธีเปิดงานประเพณีนบพระ - เล่นเพลง เป็นประจำ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของงานประเพณี จึงได้คิดประดิษฐ์ทำรำขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการแสดงพิธีเปิดและการแสดงเวทีกลางในงานนี้ โดยสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ทั้งหมด เช่น สร้างสรรค์เพลง ทำรำ เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบในระบำชุดระเบียบพุทธบูชา “นบพระ - มาฆปรณมี” เพื่อใช้ในการแสดงพิธีเปิดงานประเพณีนบพระ - เล่นเพลง ของจังหวัดกำแพงเพชร และเพื่อเป็นเอกลักษณ์เฉพาะงานประเพณีนบพระ - เล่นเพลง ของจังหวัดกำแพงเพชรต่อไป

“พุทธบูชา” หมายถึง การบูชาพระพุทธเจ้า, เครื่องบูชาพระพุทธเจ้า

“นบพระ” หมายถึง ไหว้พระ

“มาฆปรณมี” ตรงกับวันเพ็ญเดือนสาม กล่าวกันว่าเป็นวันที่เกิดเหตุการณ์สำคัญยิ่ง มีการประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นที่ตั้งแห่งความศรัทธาเลื่อมใส มีการทำบุญ ตักบาตร การฟังธรรมเทศนา การเวียนเทียน เพื่อเป็นการบูชาระลึกถึงพระรัตนตรัย และเหตุการณ์สำคัญที่พระพุทธเจ้าทรงประทานโอวาทปาฏิโมกข์ กล่าวถึงหลักธรรมคำสอนอันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา การไม่ทำความชั่วทั้งปวง เป็นการบำเพ็ญความดี ทำให้จิตใจผ่องใส เพื่อเป็นหลักปฏิบัติของพุทธศาสนิกชน

การประดิษฐ์ทำรำโดยใช้ทำรำในทำรำแม่บท และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ มาร้อยเรียงให้สอดคล้องและมีความหมายในการสักการบูชาพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความงามตามลักษณะนาฏศิลป์ไทย ทำรำพิเศษโดยแกะทำรำมาจากหุ่นที่ปรากฏในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดกำแพงเพชร ทำไหว้ ทำภมรเกล้า

ภาพ 10 ทำรำและการแต่งกายระเบียบพุทธบูชา
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 12 อุปกรณ์ประกอบการแสดง
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

แนวคิดในการประพันธ์เพลง

แต่งขึ้นใหม่โดยใช้เพลงสาธุการ (สาธุการเปิดโลก) เป็นโครงสร้างของเพลง ระบุำชุดนี้เป็นการแสดงความเคารพและบูชาพระรัตนตรัย นบไหว้พระซึ่งในการประกอบพิธีทางศาสนา ได้นำเพลงสาธุการมาบรรเลงในการไหว้และเคารพบูชาใช้ได้กับศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ ผู้ประพันธ์ได้นำช่วงเพลงสาธุการเปิดโลกมาประพันธ์เป็นโครงสร้างของเพลง

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี ได้เล่าให้ฟังว่า การต่อเพลงสาธุการอย่างถูกต้องจะทราบว่า ในเพลงสาธุการจะมีวรรคพิเศษอยู่วรรคหนึ่งเรียกว่า “พระเจ้าเปิดโลก” วรรคพระเจ้าเปิดโลกนี้ได้นำมาประพันธ์เพลง ระบุำพุทธานุชาเป็นโครงสร้างของเพลงระบุำพุทธานุชา “นบพระ-มาฆ-ปฐมนี”

เนื้อเพลง ประพันธ์โดย อาจารย์อนุลักษณ์ อาสาสู์ รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

การดำเนินการวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทย

การดำเนินการวิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ในวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.2559 เพื่อเป็นการจัดรูปแบบการแสดงให้เกิดมาตรฐานนาฏศิลป์และเป็นที่ยอมรับในทางวิชาการ โดยมีผู้เชี่ยวชาญมาวิพากษ์ ดังนี้

1. ศ.ดร.ชมนาด กิจจันทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. ผศ.ดร.อนุกุล โรจนสุขสมบูรณ์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.ไพฑูรย์ เข้มแข็ง วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ
4. อ.บัณฑิต ศรีบัว วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
5. ดร.อัศรพล ชูเชิด มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
6. อ.อนุลักษณ์ อาสาสู์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภาพ 13 การวิพากษ์ชุดการแสดง “ระบุำพุทธานุชา “นบพระ-มาฆ-ปฐมนี”
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ภาพ 14 การพัฒนาเครื่องแต่งกายเพื่อใช้ในการแสดงระบำพุทธบูชาปฐมมี เพื่อใช้แสดงบูชาพระสารีริกธาตุ ณ วัดพระบรมธาตุเจดีย์หลวง (ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ผลงาน/เกียรติคุณ/รางวัลอื่น ๆ ของครูเยาว์

ผลงานสร้างสรรค์อื่น ๆ

1) ระบำชาติพันธุ์กำแพงเพชร

เป็นการแสดงโดยสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประดิษฐ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2562 ได้สนับสนุนให้สร้างสรรค์ขึ้นให้เป็นการแสดงเพื่อสื่อความหมายของกลุ่มชนชาติพันธุ์ที่ต่างวัฒนธรรมต่างวิถีชีวิต แตกต่างด้วยเครื่องแต่งกายแต่มีเอกลักษณ์เฉพาะของตนของชนเผ่าที่มีความงดงามในการสร้างสรรค์ชุดการแสดงจึงได้มีแนวคิดการนำวัฒนธรรมด้านการแต่งกายมานำเสนอในด้านการแสดงนาฏศิลป์เพื่อเผยแพร่มรดกทางภูมิปัญญาของชาติพันธุ์

ภาพ 15 การวิพากษ์ชุดการแสดง “ระบำชาติพันธุ์กำแพงเพชร” โดยผู้เชี่ยวชาญ ในวันที่ 29 มิถุนายน 2562 (ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

2) ระบำนารีศรีกำแพงเพชร

เป็นการแสดงชุดหนึ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อนำไปแสดงในการสื่อความหมายถึงคุณค่าของสตรีเมืองกำแพงเพชร มีความงามไม่แพ้สาวเมืองอื่นนอกจากเน้นเรื่องความงามของสตรีเมืองกำแพงเพชรแล้ว ในการแสดงชุดนี้ยังสื่อถึงเครื่องแต่งกายของสตรีเมืองกำแพงเพชรอีกด้วย ซึ่งประดิษฐ์ขึ้นในปี พ.ศ.2566

ภาพ 16 การวิพากษ์ชุดการแสดง “ระบำนารีศรีกำแพงเพชร” โดยผู้เชี่ยวชาญ ในวันที่ 24 มิถุนายน 2566
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

3) ระบำเทิดไท้พญาลีไท

เป็นการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เพื่อสดุดีเทิดไท้พระมหากษัตริย์ไทย ที่พระองค์เป็นจอมกษัตริย์ผู้ครองธรรมด้านพระพุทธศาสนา และเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองในสมัยของพระองค์

บทประพันธ์ โดย อาจารย์สันติ อภัยราช ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาวรรณกรรม และอาจารย์อนุลักษณ์ อาสาสู รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

บรรจุเพลง โดย อาจารย์บัณฑิต ศรีบัว อาจารย์ประจำหมวดวิชาเครื่องสายไทย ภาควิชาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

ทำรำ โดย อาจารย์เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิ์หรรษา ที่ปรึกษาผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร อาจารย์สายสุนีย์ ผาสุขศิริ อาจารย์ผู้ช่วย กลุ่มวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และนางสาวอภิญญา แซ่ยัง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภาพ 17 การวิพากษ์ชุดการแสดง “ระบำเทิดไท้พญาลีไท” โดยผู้เชี่ยวชาญ ในวันที่ 7 มิถุนายน 2568
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ผลงานและรางวัลที่ภาคภูมิใจ

1. เกียรติบัตรกระทรวงวัฒนธรรม เป็นผู้ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงวัฒนธรรม ด้านวัฒนธรรม ระดับจังหวัด ประเภทบุคคล ประจำปี 2556

2. โล่เกียรตินักหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนจังหวัดกำแพงเพชรเป็นบุคคลดีเด่น ประเภทข้าราชการครู เนื่องในงาน 38 ปี วันนักข่าว สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนจังหวัดกำแพงเพชร วันที่ 5 มีนาคม 2559

3. โล่รางวัล “วัฒนคุณาธร” เป็นผู้ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2560 ประเภทบุคคล

ภาพ 18 รางวัล “วัฒนคุณาธร” ประจำปีงบประมาณ 2560 ประเภทบุคคล

หมายเหตุ: จาก พีรพน พิสนุพงศ์. 29 กันยายน 2560). ยินดีด้วยครับ... [รูปภาพ]. Facebook.
<https://www.facebook.com/yaowalak.jaivisuthunsa/posts/10207553024703433>

4. โล่รางวัล “วัฒนคุณาธร” โดย ชุมนุมนาฏศิลป์ศูนย์จริยศึกษา สิรินคร กำแพงเพชร เป็นผู้ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2561 ประเภทกลุ่มบุคคล

ภาพ 19 รางวัล “วัฒนคุณาธร” ประจำปีงบประมาณ 2561 ประเภทกลุ่มบุคคล

หมายเหตุ: จาก Vsport, 5 ตุลาคม 2561, (<https://www.vsportkamphaeng.com/post/6250>).
CC BY-NC-ND.

5. เชื้อเกียรติคุณวันอนุรักษ์มรดกไทย ได้รับการพิจารณายกย่องเป็น "ผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ประจำปี พุทธศักราช 2564" โดยเข้าเฝ้าทูลละออง พระบาทสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อเข้ารับพระราชทานเข็ม เกียรติคุณวันอนุรักษ์มรดกไทย เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2565 ณ พระที่นั่งศิวโมกขพิมาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ภาพ 20 รางวัล "ผู้นุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช 2564"
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

6. รางวัลเชิดชูเกียรติศิลปินท้องถิ่น "ศรีสุพรรณภิงคาร" ประจำปี 2566 สาขาศิลปะการแสดง ในโครงการเชิดชูเกียรติศิลปินท้องถิ่น เครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมท้องถิ่น 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาพ 21 รางวัลเชิดชูเกียรติศิลปินท้องถิ่น "ศรีสุพรรณภิงคาร" ประจำปี 2566
(ผู้นิพนธ์สร้างสรรค์เอง)

ผลงานด้านการประกวด

1. ศูนย์จริยศึกษา สธ.กำแพงเพชร ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 1 ระดับประถมศึกษา โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษา วันที่ 17 สิงหาคม 2546 ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ศูนย์จริยศึกษา สธ.กำแพงเพชร ได้รับรางวัลชนะเลิศ ระดับประถมศึกษา การประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา วันที่ 6 สิงหาคม 2548 ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ได้สร้างสรรค์และนำเสนอผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ชุด ระบายนาฏลีลา วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2549 ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. ได้รับโล่รางวัลชมเชย ระดับประถมศึกษา โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (ชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ) โดยมหาวิทยาลัยนเรศวร ร่วมกับเทศบาลนครจังหวัดพิษณุโลก วันที่ 5 สิงหาคม 2549
5. โล่รางวัลชมเชย ระดับประถมศึกษา โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ร่วมกับ เทศบาลนครพิษณุโลก วันที่ 19 กันยายน 2552

6. โล่รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดนาฏศิลป์ไทย ระดับประถมศึกษา จัดโดย มหาวิทยาลัยนเรศวร ร่วมกับ เทศบาลนครพิษณุโลก วันที่ 6 สิงหาคม 2554

7. โล่รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ระดับประถมศึกษา โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ร่วมกับ เทศบาลนครพิษณุโลก วันที่ 5 สิงหาคม 2556

8. โล่รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ระดับประถมศึกษา โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร วันที่ 6 สิงหาคม 2558

9. โล่รางวัลชมเชย ระดับมัธยมศึกษา โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร วันที่ 6 สิงหาคม 2558

10. ถ้วยรางวัลชนะเลิศอันดับ 1 ระดับมัธยมศึกษา โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร วันที่ 6 สิงหาคม 2558

ภาพ 22 โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ประจำปี 2558

หมายเหตุ: จาก Ploy'p Pb. (13 สิงหาคม 2558). โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครั้งที่ 25... [รูปภาพ]. Facebook.

<https://www.facebook.com/media/set/?vanity=ployp.pc&set=a.954483151272407>

11. ถ้วยรางวัลชนะเลิศอันดับ 1 ระดับมัธยมศึกษา โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร วันที่ 4 สิงหาคม 2559

12. โล่รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ระดับประถมศึกษา โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร วันที่ 4 สิงหาคม 2559

13. โล่รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ระดับประถมศึกษา โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร วันที่ 4 สิงหาคม 2559

ภาพ 23 โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ประจำปี 2559

หมายเหตุ: จาก สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (5 สิงหาคม 2559). โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครั้งที่ 26... [รูปภาพ]. Facebook.

<https://www.facebook.com/media/set/?vanity=culturekpru&set=a.1099634513457774>

14. โล่รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ระดับมัธยมศึกษา โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร วันที่ 7 กรกฎาคม 2560

15. รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ประเภทนาฏยประดิษฐ์ระดับมัธยมศึกษา (ระบำชากังราว) วันที่ 29 มกราคม 2560 โดย สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร ร่วมกับ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำนักงานพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (อพท.4)

16. รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ประเภทนาฏยประดิษฐ์ระดับมัธยมศึกษา (ระบำชากังราว) วันที่ 29 มกราคม 2560 โดย สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร ร่วมกับ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำนักงานพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (อพท.4)

17. รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ประเภทดุริยางคศิลปะ (รำกลองยาว) วันที่ 29 มกราคม 2560 โดย สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร ร่วมกับ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำนักงานพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (อพท.4)

18. โล่รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 ระดับมัธยมศึกษา โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครั้งที่ 27 ซึ่งถวายพระราชทาน สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ณ โรงละครเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งจัดโดย ภาควิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์ วันที่ 7 กรกฎาคม 2560 มหาวิทยาลัยนเรศวร

19. โล่รางวัลโครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครั้งที่ 28 ซึ่งถวายพระราชทาน สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ณ โรงละครเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งจัดโดย ภาควิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์ เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2561 มหาวิทยาลัยนเรศวร รางวัลที่ได้รับ

- รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 1 ระดับประถมศึกษา
- รางวัลชมเชย ระดับประถมศึกษา
- รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2 ระดับมัธยมศึกษา

20. โล่รางวัล โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครั้งที่ 29 ซึ่งถวายพระราชทาน สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ณ โรงละครเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งจัดโดย ภาควิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์ เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2562 มหาวิทยาลัยนเรศวร รางวัลที่ได้รับ

- รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2 ระดับประถมศึกษา
- รางวัลชมเชย ระดับประถมศึกษา
- รางวัลชมเชย ระดับมัธยมศึกษา

ผลงานอื่น ๆ

1. ประกาศเกียรติคุณคุณบัตรครูสภาจังหวัดกำแพงเพชร - ได้รับคัดเลือกเป็นครูดีเด่น ประจำปี 2533 จาก ประธานคณะกรรมการครูสภา จังหวัดกำแพงเพชร พ.ศ.2533

2. เกียรติบัตรสภามหาวิทยาลัยนเรศวร

- ได้รับคัดเลือกให้เป็นครูผู้ปฏิบัติงานดีเด่น ประเภทผู้สอน ประจำปี 2533
- ได้รับการคัดเลือกให้เป็นอาจารย์ผู้สอนดีเด่นของวิทยาลัยครูกำแพงเพชร ประจำปี พ.ศ.2533

3. Rajabhat Institute Suan Dusit In Cooperation With The Yunnan Institute of the Nationalities of Yunnan, P.R. China
4. Rajabhat Institute Suan Sunandha & University of the west of England. Bristol. U K
5. Tourism Authority of Thailand Stockholm Office from Nattera Kachornserelikitkul Director Scandinavia. Finland. the Baltic States and Russia 2546
6. ประกาศนียบัตรในการนำนักแสดง จากศูนย์จริยศึกษา สธ ไปเผยแพร่ ณ Michigan State University Thai Student Association
7. เกียรติบัตรกระทรวงวัฒนธรรม เป็นผู้อนุรักษ์ พัฒนา ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ตามโครงการ ยกย่องครูดีศรีภูมิปัญญากำแพงเพชร ประจำปี 2554 ณ วันที่ 24 กันยายน 2554

แนวทางการปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของครูเยาว์

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาครูเยาว์ได้ตั้งใจที่จะสืบสานนาฏศิลป์ไทยอย่างต่อเนื่องและมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปะการแสดงอันทรงคุณค่านี้ให้คงอยู่ต่อไป ครูเยาว์ได้ถ่ายทอดความรู้ การสอนท่ารำ และองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้กับผู้ที่สนใจ เพื่อให้ศิลปะการแสดงนี้ถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น

จากการสัมภาษณ์ ครูเยาว์ให้แนวทางการปฏิบัติในการดำเนินชีวิตว่า เราต้องตั้งใจทำงาน มีความรับผิดชอบ และทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุด มีปัญหาก็ค่อย ๆ แก้ไข โดยเฉพาะนาฏศิลป์ต้องมีความอดทนที่สุด เพราะการทำงานนาฏศิลป์หลักของครูคือ ไม่สามารถทำคนเดียวได้สำเร็จ ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และการมีทีมงานที่เข้มแข็ง จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานนาฏศิลป์ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

ครูเยาว์ หรือ นางสาวลักษณ ใจวิสุทธิहरสา เกิดเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ.2498 ปัจจุบันอายุ 70 ปี ที่อยู่ 65/20 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เกิดที่อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ครูเยาว์ สนใจนาฏศิลป์ตั้งแต่วัยเด็ก สมัยอยู่ ป.4 - ป.5 รำให้กับคุณแม่มาตลอด เพราะคุณแม่เป็นครูแต่ไม่ได้จบนาฏศิลป์ แต่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน เพราะสมัยก่อนไม่มีครูนาฏศิลป์ รำเก่งโดยที่ไม่ได้เรียน แต่เป็นคนที่มีพื้นฐานในการแสดง ส่วนคุณแม่เป็นนักดนตรีพื้นบ้าน เป็นปราชญ์ชาวบ้านเหมือนกับคุณแม่

ผลงานสำคัญที่สร้างชื่อเสียงของครูเยาว์ คือ จัดตั้งชุมนุมนาฏศิลป์ศูนย์จริยศึกษา สรินธร กำแพงเพชร จัดตั้งชมรมศิลปะการแสดง สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และจัดทำผลงานสร้างสรรค์ที่สร้างชื่อเสียง คือ 1. ระบำรวมเผ่าชาวไทยภูเขา 2. ระบำชาวกังราว และ 3. ระบำพุทธบูชา-นบพระ-มาฆปุณณมี ซึ่งทั้ง 3 ผลงานได้ดำเนินการวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทยเรียบร้อยแล้ว

ผลงานสร้างสรรค์อื่น ๆ ของครูเยาว์ คือ 1. ระบำชาติพันธุ์กำแพงเพชร 2. ระบำนารีศรีกำแพงเพชร และ 3. ระบำเทิดไท้พญาไลไท

ผลงานและรางวัลที่ครูเยาว์ภาคภูมิใจ คือ รางวัล “วัฒนคุณาธร” เป็นผู้ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2560 ประเภทบุคคล ครูเยาว์ได้รับการพิจารณายกย่องเป็น “ผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช 2564” โดยเข้าเฝ้าทูลละออง พระบาทสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อเข้ารับพระราชทานเข็ม เกียรติคุณวันอนุรักษ์มรดกไทย เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2565 ณ พระที่นั่งศิวโมกขพิมาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และครูเยาว์ยังได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติศิลปินท้องถิ่น “ศรีสุวรรณภิงคาร” ประจำปี 2566 สาขาศิลปะการแสดง

ในโครงการเชิดชูเกียรติศิลปินท้องถิ่น เครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมท้องถิ่น 9 จังหวัดภาคเหนือ
ตอนล่าง ณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

บรรณานุกรม

ชุมนุมนาฏศิลป์ศูนย์จริยศึกษา สธ. จังหวัดกำแพงเพชร. (15 เมษายน 2555). *นักเรียนศูนย์จริยศึกษา สธ
ฝึกรำไทยทุกวันเสาร์...* [รูปภาพ]. Facebook.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=214065618702278&set=a.214048705370636>

ทีมงานทรูปลูกปัญญา. (6 สิงหาคม 2564). *ประวัตินาฏศิลป์ไทย.*

<https://www.truelookpanya.com/learning/detail/337>

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร. (ม.ป.ป.). *เทวสตรีที่พบในศาลพระอิศวร.*

<https://www.finearts.go.th/kamphaengphetmuseum/view/46679-เทวสตรีที่พบในศาลพระอิศวร>

พีรพน พิสมพงษ์. (29 กันยายน 2560). *ยินดีด้วยครับ...* [รูปภาพ]. Facebook.

<https://www.facebook.com/yaowalak.jaivisuthunsa/posts/10207553024703433>

เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิ์ธรรษา. (2 มีนาคม 2564). *อัตลักษณ์จังหวัดกำแพงเพชรรวบรวมเผ่าชาวไทยภูเขา.*

กำแพงเพชรศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. [https://acc.kpru.ac.th/KPPStudies/index.
php?title=อัตลักษณ์จังหวัดกำแพงเพชร_รวบรวมเผ่าชาวไทยภูเขา](https://acc.kpru.ac.th/KPPStudies/index.php?title=อัตลักษณ์จังหวัดกำแพงเพชร_รวบรวมเผ่าชาวไทยภูเขา)

เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิ์ธรรษา. (28 ธันวาคม 2563). *ระบำชาวกังราว.* กำแพงเพชรศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร. <https://acc.kpru.ac.th/KPPStudies/index.php?title=ระบำชาวกังราว>

เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิ์ธรรษา. (5 มกราคม 2564). *ระบำพุทธรูปชา-นบพระ-มาฆปุณณมี.* กำแพงเพชรศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. [https://acc.kpru.ac.th/KPPStudies/index.php?title=
ระบำพุทธรูปชา-นบพระ-มาฆปุณณมี](https://acc.kpru.ac.th/KPPStudies/index.php?title=ระบำพุทธรูปชา-นบพระ-มาฆปุณณมี)

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (5 สิงหาคม 2559). *โครงการประกวด
นาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครั้งที่ 26...* [รูปภาพ]. Facebook.

<https://www.facebook.com/media/set/?vanity=culturekpru&set=a.1099634513457774>

Chakrit Tariya. (1 มิถุนายน 2565). *สาธิตศิลป์ ตอน นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ระบำชาวกังราว.* Youtube.

<https://www.youtube.com/watch?v=Ovprc1ZoslA&t=1461s>

Ploy'p Pb. (13 สิงหาคม 2558). *โครงการประกวดนาฏศิลป์ไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
ครั้งที่ 25...* [รูปภาพ]. Facebook.

<https://www.facebook.com/media/set/?vanity=ployp.pc&set=a.954483151272407>

Thitsawan Thammasorn. (10 กรกฎาคม 2559). *เวทีเสวนา "ระบำชาวกังราว" โดย ผศ.เยาวลักษณ์
ใจวิสุทธิ์ธรรษา...* [รูปภาพ]. Facebook.

[https://www.facebook.com/thitsawan.thammasorn/posts/pfbid0V1tBCyVEvhbdzUXydr
DKbMDeyiNz9CgsgrJqfAURdKNCau8ouQFJg7eznD8SjGDYl](https://www.facebook.com/thitsawan.thammasorn/posts/pfbid0V1tBCyVEvhbdzUXydrDKbMDeyiNz9CgsgrJqfAURdKNCau8ouQFJg7eznD8SjGDYl)

Vsport. (5 ตุลาคม 2561). *กระทรวงวัฒนธรรม จัดงานครบรอบ 16 ปี วันสถาปนา.*

<https://www.vsportkamphaeng.com/post/6250>

การเขียนบรรณานุกรม รูปแบบ APA 7th

การเขียนบรรณานุกรมตามหลักการเขียนตามรูปแบบ APA 7th ในที่นี้เราแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ คือ การอ้างอิงในเนื้อหาและการอ้างอิงในบรรณานุกรมท้ายเล่ม โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

1. การอ้างอิงในเนื้อหา

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหานั้นผู้เขียนสามารถเขียนอ้างอิงได้ 2 รูปแบบคือ การอ้างอิงก่อนข้อความและการอ้างอิงหลังข้อความ ไม่ว่าจะเป็นการอ้างอิงนั้นจะมาจากแหล่งใด อาทิ หนังสือ รายงานการประชุม เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย วารสารทางวิชาการหรือสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ผู้เขียนสามารถใช้รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหารูปแบบเดียวกัน คือ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ แต่หากไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) สำหรับการอ้างอิงภาษาไทยและ (n.d.) สำหรับการอ้างอิงภาษาอังกฤษ กรณีที่มีปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่แค่ (ปี) เท่านั้น กรณีไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.ท.) หรือ (n.p.) และถ้าชื่อผู้เขียนหรือชื่อเว็บไซต์เป็นชื่อเดียวกัน ให้ตัดชื่อเว็บไซต์ออก โดยมีรายละเอียดดังนี้

- การอ้างอิงในเนื้อหา (ก่อนข้อความ)

กรณี	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ
ผู้แต่ง 1 คน	ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์) วรวิทย์ จันทรสุวรรณ (2563)	Lastname (Year) Miyake (2008)
ผู้แต่ง 2 คน	ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง ¹ และชื่อ นามสกุลผู้แต่ง ² (ปีที่พิมพ์) ชลลดา มงคลวนิช และ วัฒนาภรณ์ ชาติวงศ์ (2551)	Lastname ¹ and Lastname ² (Year) Wegener and Petty (1994)
ผู้แต่ง 3 คน ขึ้นไป	ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง ¹ และคณะ (ปีพิมพ์) สรญา แสงเย็นพันธ์ และคณะ (2565)	Last Name ¹ et al., (Year) Harris et al., (2022)

- การอ้างอิงในเนื้อหา (หลังข้อความ)

กรณี	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ
ผู้แต่ง 1 คน	(ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง, ปีพิมพ์) (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2555)	(Lastname, Year) (Tracy, 2014)
ผู้แต่ง 2 คน	(ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง ¹ และ ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง ² , ปีที่พิมพ์) (ชลลดา มงคลวนิช และ วัฒนาภรณ์ ชาติวงศ์, 2555)	(Lastname ¹ and Lastname ² , Year) (Wegener and Petty, 1994)
ผู้แต่ง 3 คน ขึ้นไป	(ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง ¹ และคณะ, ปีพิมพ์) (สรญา แสงเย็นพันธ์ และคณะ, 2565)	(Last Name ¹ et al., Year) (Harris et al., 2018)

- การลงชื่อผู้เขียน

ผู้เขียน 1 คน

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุล./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

Author, A. A. (Year)./Title of the book/(Edition ed.)/Publisher.

ผู้เขียน 2 คนขึ้นไป

ชื่อ นามสกุล¹ และชื่อ นามสกุล²./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

Author, A. A.¹ & Author, B. B.² (Year)./Title of the book/(Edition ed.)/Publisher.

2. การอ้างอิงในบรรณานุกรม

1. หนังสือ (รูปเล่ม)

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อหนังสือ/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

Author, A.A. (Year)./Title of the book/(Edition ed.)/ Publisher.

ตัวอย่าง

วรวิทย์ จันทรสุวรรณ. (2565). *เคมีวิเคราะห์ : หลักการและเทคนิคการคำนวณเชิงปริมาณ* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Covey, S. R. (2013). *The 7 Habits of Highly Effective People: Powerful lessons in personal change*. Simon & Schuster.

กรณีผู้แต่งเป็นนิติบุคคล เช่น หน่วยงาน องค์กร บริษัท หรือเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดพิมพ์ ใส่ชื่อย่อ ในส่วนของสำนักพิมพ์ หรือผู้รับผิดชอบในการจัดพิมพ์ได้ เช่น WHO, มหาวิทยาลัย, สถาบัน, กรม, โรงพยาบาล

กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน. (2564). *คู่มือการตรวจสอบการออกแบบและก่อสร้างอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน*. กรม.

1.1 บทความหรือบทในหนังสือ (Book chapter)

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทหรือชื่อบทความ./ในชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.), ชื่อหนังสือ/(น./xx-xxx)./
สำนักพิมพ์.

Author, A. A./(Year)./Title of the chapter./In Editor/(Eds.)/Title of the book/(pp./xx-xxx)./
Publisher.

ตัวอย่าง

วัลลภ สุขสวัสดิ์. (2561). แนวความคิดเรื่องชนชั้นนำทางการเมืองของกิตาโน มอสกา กับชนชั้นนำทางการเมืองไทยในยุคมาลามาไทย. ใน *วัชรพล ศุภจักรวิวัฒนา และวัชรพล พุทธรักษา (บ.ก.), ว่าด้วยทฤษฎีรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ร่วมสมัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). (น. 47-68). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

1.2 หนังสือแปล

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ *ชื่อเรื่องหนังสือภาษาต้นฉบับ* / [*ชื่อหนังสือภาษาไทย*] / (พิมพ์ครั้งที่)./ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

แบร์รี สมาร์. (2555). *Michel Foucault* [มิเชล ฟูก็อดต์]. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

1.3 E-BOOK

1.3.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มี DOI

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ *ชื่อหนังสือ* / (พิมพ์ครั้งที่)./ URL

Author, A.A./ (Year)./ *Title of the book* / (Edition ed.) / URL

ตัวอย่าง

จักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ. (2562). *พฤติกรรมสุขภาพ : แนวคิด ทฤษฎี และการประยุกต์ใช้* (พิมพ์ครั้งที่ 3).
<https://www.ookbee.com>

Haslam, S. (2003). *Research Methods and Statistics in Psychology (SAGE Foundations of Psychology series)*. <http://www.amazon.com>

1.3.2 บทความหรือบทในหนังสือ (Book chapter) ในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่งในบท./ (ปีพิมพ์)./ *ชื่อบท* / ใน *ชื่อบรรณาธิการ* / (บ.ก.)./ *ชื่อหนังสือ* (พิมพ์ครั้งที่)./ น./ xx-xxx)./ URL

Author, A. A./ (Year)./ *Title of the chapter* / In Editor/ (Eds.) / *Title of the book* / (Edition ed., pp./ xx-xxx)./ URL

ตัวอย่าง

วัลลภ สุขสวัสดิ์. (2561). แนวความคิดเรื่องชนชั้นนำทางการเมืองของกิตาโน มอสก้า กับชนชั้นนำทางการเมืองไทยในยุคมาลามาไทย. ใน วัชรพล ศุภจักรวัฒนา และวัชรพล พุทธิรักษา (บ.ก.), *ว่าด้วยทฤษฎีรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ร่วมสมัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2., น. 47-68).

<https://www.mebmarket.com/ebook-273573-ว่าด้วยทฤษฎีรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ร่วมสมัย>.

1.3.3 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มี DOI

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ *ชื่อหนังสือ* / (พิมพ์ครั้งที่)./ <https://doi.org/xxxxxxx>

Author, A. A. (Year)./ *Title of the book* / (Edition ed.) / <https://doi.org/xxxxxxx>

ตัวอย่าง

Chu, Z. (2022). *People-Oriented Education Transformation*.
<https://doi.org/10.1007/978-981-16-6353-6>

2. วิทยานิพนธ์

2.1 วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรีและวิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่ ไม่ได้ตีพิมพ์

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ ชื่อวิทยานิพนธ์/ [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรี ไม่ได้ตีพิมพ์หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่ ไม่ได้ตีพิมพ์]./ ชื่อมหาวิทยาลัย.

Author, A.A./ (Year)./ Title/ [Unpublished doctoral dissertation or Unpublished master's thesis]./ Name of the Institution awarding the degree.

ตัวอย่าง

สรญา แสงเย็นพันธ์. (2559). การพัฒนารูปแบบการเขียนบรรณานุกรมออนไลน์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Stewart, Y. (2000). *Dressing the tarot* [Unpublished master's thesis]. Auckland University of Technology.

2.2 วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรีและวิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่ จากเว็บไซต์ ไม่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ ชื่อวิทยานิพนธ์/ [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรี หรือวิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่, ชื่อมหาวิทยาลัย]/ ชื่อเว็บไซต์./ URL

ตัวอย่าง

วันชนะ จุฬรจ. (2560). ระบบสนับสนุนการประมาณการสัมผัสแคดเมียมผ่านการบริโภคอาหาร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. ThaiLIS.

https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php

Miller, T. (2019). *Enhancing readiness: An exploration of the New Zealand Qualified Firefighter Programme* [Master's thesis, Auckland University of Technology]. Tuwhera. <https://openrepository.aut.ac.nz/handle/10292/12338>

2.3 วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรีและวิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่ จากฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ ชื่อวิทยานิพนธ์/ (หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ) [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรี หรือวิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่, ชื่อมหาวิทยาลัย]./ ชื่อฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง

Becker, J. C. (2013). *Landscape-level influences on community composition and ecosystem function in a large river ecosystem* (Publication No. 3577776) [Doctoral dissertation, Graduate Council of Texas State University – San Marcos]. ProQuest Dissertations and Theses Global.

3. รายงานการวิจัยรูปแบบต่าง ๆ ที่มีใช้วิทยานิพนธ์

3.1 รายงานการวิจัย (รูปเล่ม)

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อเรื่อง/[รายงานการวิจัย]/สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

จรี วิจิตรวาทการ. (2553). *การศึกษาแนวทางส่งเสริมการบูรณาการมิติหญิงชายเพื่อการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง* [รายงานการวิจัย]. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

3.2 รายงานการวิจัย (อิเล็กทรอนิกส์)

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อเรื่อง/[รายงานการวิจัย]/ชื่อเว็บไซต์./URL

ตัวอย่าง

จรี วิจิตรวาทการ. (2553). *การศึกษาแนวทางส่งเสริมการบูรณาการมิติหญิงชายเพื่อการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง* [รายงานการวิจัย]. สำนักงาน ก.พ..
<https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/research-juree-2553.pdf>

4. วารสาร

4.1 วารสารแบบเล่ม

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/เลขของปีที่/(เลขของฉบับที่),/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

วิชัย พานิชย์สวຍ, สุนน ไวยบุญญา, พิชพร ศุภกิจ, และรัตนกร หลวงแก้ว. (2562). ผลของการใช้บทเรียน PISA ที่มีต่อความสามารถด้านทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารการวิจัยพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 12(3), 133-160.

4.2 วารสารออนไลน์

4.2.1 กรณีไม่มีเลข DOI

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/เลขของปีที่/(เลขของฉบับที่),/เลขหน้า./URL

ตัวอย่าง

Pattaratumrong, M., & Wongkhamhaeng, K. (2019). The Molecular Identification of Nephtys species (Polychaeta: Phyllodocida) from Songkhla Lake, Southern Thailand. *Naresuan University Journal: Science And Technology (NUJST)*, 27(3), 1-9.
<https://www.journal.nu.ac.th/NUJST/article/view/Vol-27-No-3-2019-1-9>

4.2.2 กรณีมีเลข DOI

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/เลขของปีที่/(เลขของฉบับที่),/เลขหน้า./URL

ตัวอย่าง

Chantana, C. (2019). A Cooling System for a Mushroom House for Use in the Upper Central Region Climate of Thailand. *Naresuan University Journal: Science And Technology (NUJST)*, 27(3), 10-19. <https://doi.org/10.14456/nujst.2019.22>

5. รายงานการประชุมเชิงวิชาการที่มี Proceeding

5.1 ในรูปแบบรูป Book Chapter

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์). /ชื่อบทความ./ ใน/ชื่อบรรณาธิการ./ (บ.ก.). /ชื่อการประชุม./ (น./เลขหน้า). /สถานที่. Contributor, A. & Contributor, B./ (Year). /Title./ In/ Editor / (Ed. หรือ Eds.), *Conference Name.* / (pp./xx-xxx). /Location.

กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากฐานข้อมูล ตัวอย่าง ชื่อฐานข้อมูล./ <https://doi.org/xxxx>

ตัวอย่าง

วิศวะ กลัปกลาย, อลิสา คู่มเคี่ยม, และอมลวรรณ วีระธรรมโม. (2553). ผลการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ภาษาไทยถิ่นใต้ ตำบลเตราะบอน อำเภอสายบุรีจังหวัดปัตตานี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3. ใน มนัส สุวรรณ (บ.ก.), *การจัดการเรียนรู้ การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 53.* (น. 3-14). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

Bedenel, A.-L., Jourdan, L., & Biernacki, C. (2019). Probability estimation by an adapted genetic algorithm in web insurance. In R. Battiti, M. Brunato, I. Kotsireas, & P. Pardalos (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 11353. Learning and intelligent optimization.* (pp. 225-240). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-05348-2_21

5.2 ในรูปแบบวารสาร

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์). /ชื่อเรื่อง./ ชื่อเรื่องย่อ./ *ชื่อวารสาร.* /เลขของปีที่(เลขของฉบับที่). /เลขหน้า./ URL Contributor, A. & Contributor, B./ (Year). /Title./ Sub-title./ *Journal.* /เลขของปีที่(เลขของฉบับที่). / เลขหน้า./ URL

ตัวอย่าง

Herculano-Houzel, S., Collins, C. E., Wong, P., Kaas, J. H., & Lent, R. (2008). The basic nonuniformity of the cerebral cortex. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 105(34), 12593-12598. <https://www.pnas.org/doi/full/10.1073/pnas.0805417105>

6. เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการ ที่ไม่มี proceeding (Symposium)

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (วัน/เดือน/ปี)./เรื่องการประชุม./ใน/ชื่อ/(ประธาน),/ชื่อการประชุม/[Symposium]./
ชื่องานที่จัดประชุม,/สถานที่ประชุม.

Contributor, A. & Contributor, B./ (Year,/Month/day)./Title of contribution./In/
Chair name/(Chair), Title of the Symposium/[Symposium]./Conference Name,
Location.

ตัวอย่าง

Cochrane, T. & Narayan, V. (2019, February 14–15). Evaluation the CMALT cMOOC: An agile and scalable professional development framework. In R. Shekhawat (Chairs). *Breakout session* [Symposium]. Scholarship of Technology Enhanced Learning Symposium, Auckland, New Zealand.

7. การนำเสนองานวิจัยหรือการนำเสนอโปสเตอร์ (Paper/ Poster Presentation)

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุล./ (วัน/เดือน/ปี)./ชื่อเอกสาร หรือโปสเตอร์/[เอกสารนำเสนอในที่ประชุม หรือ โปสเตอร์นำเสนอในที่ประชุม]./ชื่อการประชุม,/สถานที่.

Presenter, A & Presenter, B./ (Year,/Month/day)./Title of conference paper or poster/[Paper presentation or Poster presentation]./Conference Name,/Location.

กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากสถานที่ ตัวอย่าง ชื่อสถานที่./https://doi.org/xxx

7.1 Paper presentation

ตัวอย่าง

Mason, I. & Missingham, R. (2019, October 21–25). *Research libraries, data curation, and workflows* [Paper presentation]. eResearch Australasia Conference, Brisbane, QLD, Australia. <https://bit.ly/2v1CjRg>

7.2 Poster presentation

ตัวอย่าง

McGoudall, J., Durbin, P., Schlatter, T., McGale, M. & Jerabek, A. (2019, October 21–25). *Dataverse Installation Personas': A UX concept adopted to enable the navigation of Dataverse installations, for the purpose of sharing ideas and technical experiences by the international community* [Poster presentation]. eResearch Australasia Conference, Brisbane, QLD, Australia.
https://conference.eresearch.edu.au/wp-content/uploads/2019/10/Janet-McDougall-eRA2019_McDougall_Janet.pdf

8. รายงานการประชุม/การสัมมนา/อภิปราย

รูปแบบ

ชื่อหน่วยงานที่จัดประชุม./(ปีพิมพ์)/ชื่อเรื่องการประชุม./ชื่อการประชุม./สถานที่จัดประชุม.

ตัวอย่าง

ที่ประชุมคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยของรัฐ. (2565). การประชุมสามัญที่ประชุมคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 53. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

9. หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง./(วัน/เดือน/ปี)/ชื่อคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ทีมาวาไรตี้. (21 กุมภาพันธ์ 2565). จับตามผลกระทบโควิดระลอกสามทำคนไทยหนีท่วม. เดลินิวส์. 1.

10. เว็บไซต์

รูปแบบ

ชื่อ นามสกุลผู้เขียน./(วัน/เดือน/ปีที่เผยแพร่)/ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

Author, A. A./(Year, Month date)/Title of the work: Subtitle./Website name./URL

ตัวอย่าง

สุรชาติ บำรุงสุข. (7 สิงหาคม 2566). สงครามยูเครน : สงครามร้อนแรกในสงครามเย็นใหม่. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. <https://www.nupress.grad.nu.ac.th/สงครามยูเครน>

สรุณา แสงเย็นพันธ์. (2566). 10 เว็บไซต์จับคู่สื่อ ออกแบบงานได้สวยทันตา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. <https://www.nupress.grad.nu.ac.th/จับคู่สื่อ/h>

Sparks, D. (2019). Women's wellness: Lifestyle strategies ease some bladder control problems. Mayo Clinic. <https://newsnetwork.mayoclinic.org/discussion/womens-wellness-lifestyle-strategies-ease-some-bladder-control-problems/>

กรณีที่ไม่มียวันที่เผยแพร่ปรากฏ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)

กรณีที่มีปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่แค่ (ปี) เท่านั้น

กรณีชื่อผู้เขียนและชื่อเว็บไซต์เป็นชื่อเดียวกัน ให้ตัดชื่อเว็บไซต์ออก

10.1 เว็บไซต์ไม่ระบุปีที่เผยแพร่

ตัวอย่าง

Athletics New Zealand. (n.d.). Form a new club.

<http://www.athletics.org.nz/Clubs/Starting-a-New-Club>

10.2 Wikipedia

ตัวอย่าง

Leonardo da Vinci. (2024, August 13). In *Wikipedia*.
https://en.wikipedia.org/wiki/Leonardo_da_Vinci

11. Social media

11.1 Twitter ตัวอักษร

รูปแบบ

Author, A. A./[@username]/(Year,/Month/date หรือ n.d.)/เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก./[Tweet].
Twitter./URL

ตัวอย่าง

Ardern, J. [@jacindaardern]. (2018, October 15). *I salute you, @Kereru4PM #BirdOfTheYear*
[Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/jacindaardern/status/1051569120066469889>

11.2 Twitter รูปภาพและวิดีโอ

รูปแบบ

Author, A. A./[@username]/(Year,/Month/date หรือ n.d.)/เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก./[Image or
Video attached] [Tweet]. Twitter./URL

ตัวอย่าง

Figure.NZ [@figurenz]. (2019, October 15). *Looking forward to resting up over the holidays?*
[sleeping face emoji] [beach with umbrella emoji] NZ #Health Survey figures show
about 70% of adults meet sleep duration... [Image attached] [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/FigureNZ/status/1207422765986279424>

11.3 Facebook post

รูปแบบ

ชื่อ Facebook. (วัน/เดือน/ปีที่เผยแพร่). เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก./[วิดีโอหรือรูปภาพ]. Facebook./URL
Author, A. A./[Year,/Month/date หรือ n.d.]/เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก./[Video or Image
attached]. Facebook./URL

ตัวอย่าง

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2565). *[Book Overview] ศิลปะและวิทยาศาสตร์ของการลงทุนเน้นคุณค่า*
โดย ผศ. ดร.สัมพันธ์ เนตยานันท์... [Video]. Facebook. <https://www.facebook.com/NU.publishing.house/videos/500261141462779>

11.4 Instagram

รูปแบบ

Author, A. A./[@username]/(Year,/Month/date หรือ n.d.)/เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก./
[Photograph]. Instagram./URL

ตัวอย่าง

New Zealand Police [newzealandpolice]. (2019, November 15). *Class of 2019 // Wellington dog section* [paw prints emoji] #fridayfloop [Photograph]. Instagram.
https://www.instagram.com/p/B43Cl_-J9pN/

11.5 YouTube หรือ streaming video

รูปแบบ

Uploader, U. U./(Year, Month Day)./Title of work./[Video]./YouTube./URL

ตัวอย่าง

MSNBC. (2020, January 7). *Julián Castro endorses Elizabeth Warren*. [Video]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=Uk2Tzc8H5po>

12. เอกสารประกอบการเรียน (เอกสารที่ตีพิมพ์หรือเอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์)

รูปแบบ

ชื่อสกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเอกสาร [เอกสารที่ตีพิมพ์หรือเอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]./คณะ, มหาวิทยาลัย. Author, A./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเอกสาร [Manuscript/Unpublished manuscript]./คณะ, มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

วรวิทย์ จันทรสุวรรณ. (2559). *หลักการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือโดยอาศัยกราฟมาตรฐาน* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

13. แผ่นพับและจุลสาร

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง [แผ่นพับ/จุลสาร]./สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

กรมศิลปากร. (ม.ป.ป.). *แนะนำกรมศิลปากร* [แผ่นพับ]. <https://www.finearts.go.th/promotion/view/7294-แผ่นพับแนะนำกรมศิลปากร>

ศูนย์โบราณคดีศึกษา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (ม.ป.ป.). *วัฒนธรรมโบราณ* [แผ่นพับ]. สำนักพิมพ์สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

14. ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ

ชื่อกฎหมาย./(วัน/เดือน/ปี)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม/ตอนที่/หน้า/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564. (7 มกราคม 2565). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 4 ง หน้า 22-50.

15. โปรแกรมซอฟต์แวร์/แอปพลิเคชัน

15.1 มีเวอร์ชัน

รูปแบบ

ชื่อผู้พัฒนา. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อโปรแกรม (เวอร์ชัน) [ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์, แอปพลิเคชันมือถือ, เว็บแอปพลิเคชัน]. ผู้ให้บริการ. URL

Author. (Year). *Title of Software* (Version number) [Computer software, Mobile application, Web application]. Publisher. URL

ตัวอย่าง (กรณีที่ผู้พัฒนาเป็นองค์กร)

IBM Corporation. (2023). *SPSS Statistics* (Version 29.0) [Computer software]. IBM Corporation. <https://www.ibm.com/analytics/spss-statistics-software>

Meta Platforms. (2024). *Facebook* (Version 479.1.0) [Mobile App]. Meta Platforms, Inc. <https://apps.apple.com/th/app/facebook/id284882215>

Trello, Inc. (2023). *Trello* (Version 4.0) [Web application]. Atlassian. <https://www.trello.com>

ตัวอย่าง (กรณีที่ผู้พัฒนาเป็นบุคคล)

Smith, J. (2022). *DataAnalyzer* (Version 20.0)[Computer software]. Data Solutions. <https://www.datasolutions.com/analyzer>

ตัวอย่าง (กรณีที่ไม่มีผู้พัฒนาหรือผู้ให้บริการที่ชัดเจน)

GIMP. (2023). *GIMP* (Version 10.0.1) [Computer software]. <https://www.gimp.org>

15.2 ไม่มีเวอร์ชัน

รูปแบบ

ชื่อผู้พัฒนา. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อโปรแกรม. [ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์, แอปพลิเคชันมือถือ, เว็บแอปพลิเคชัน]. ผู้ให้บริการ. URL

Author. (Year). *Title of Software*. [Computer software, Mobile application, Web application]. Publisher. URL

ตัวอย่าง (กรณีที่ผู้พัฒนาเป็นองค์กร)

อินสไปร์. (2015). *อักษรวิสุทธิ*. [เว็บแอปพลิเคชัน]. อินสไปร์. <https://www.akarawisut.com>

Slack Technologies. (2022). *Slack*. [Web application]. Salesforce. <https://www.slack.com>

ตัวอย่าง (กรณีที่ผู้พัฒนาเป็นบุคคล)

Smith, J. (2022). *DataAnalyzer*. [Computer software]. Data Solutions. <https://www.datasolutions.com/analyzer>

ตัวอย่าง (กรณีที่ไม่มีผู้พัฒนาหรือผู้ให้บริการที่ชัดเจน)

GIMP. (2023). *GIMP*. [Computer software]. <https://www.gimp.org>

16. Generative AI

รูปแบบ

ชื่อบริษัทผู้พัฒนา/ผู้เขียนโมเดลนี้. (ปีที่ใช้). ชื่อของโมเดล (version ที่ใช้) [Large language model].

URL for AI

ตัวอย่าง

OpenAI. (2024). *ChatGPT* (September 16 version) [Large language model].

<https://chat.openai.com/chat>

Anthropic. (2024). *Claude* (September 20 version) [Large language model].

<https://claude.ai/new>

Tips: การใช้ Generative AI ในงานเขียนนั้นมีความเสี่ยง เพราะคนอื่นไม่สามารถเข้าถึงบทสนทนาของเราได้ เพราะเป็นการสนทนาระหว่างเรากับ AI แม้แต่เราจะระบุ Prompt สำหรับการสนทนาผลลัพธ์ก็อาจจะแตกต่างกันออกไป เราอาจจะใส่ข้อความเต็ม (full text) ของคำตอบที่ยาวจาก Generative AI ไว้ในภาคผนวก หรือในเอกสารเสริมรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงข้อความที่ถูกสร้างขึ้นจริงได้ และสร้างความน่าเชื่อถือ

ตัวอย่าง

เมื่อถามต่อว่าอะไรคือคำอธิบายที่ถูกต้องกว่า ChatGPT ตอบว่าส่วนต่าง ๆ ของสมองทำงานร่วมกัน และความเชี่ยวชาญของแต่ละส่วนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์ (OpenAI, 2023 ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก หรือ OpenAI, 2023; see Appendix A for the full transcript)

หมายเหตุ

- ควรศึกษาข้อตกลงและนโยบายของวารสารและสำนักพิมพ์ในเรื่องของการใช้ Generative AI ให้ชัดเจน เพราะโดยมากจะไม่จัดว่า “ChatGPT” มีสถานะเป็น “Author” หรือ ไม่ได้อยู่ในหลักเกณฑ์ของการเป็นผู้ประพันธ์ (Authorship Criteria) จึงทำให้ไม่ต้องอ้างอิงและไม่ต้องนำมาใส่ในรายการอ้างอิง
- ผู้เขียนอาจจำเป็นต้องประกาศให้ชัดเจน (Clarify) ว่ามีการใช้งาน ChatGPT ในงานเขียนของตนเองว่าใช้ทำอะไรและอยู่ในส่วนใดของงานเขียน (Natthasit.n, 2567)

17. ภาพและตาราง

การระบุแหล่งที่มาของรูปภาพและตารางจะต่างจากสารสนเทศประเภทอื่น ๆ ที่จะต้องมีการเพิ่มเติมการระบุสิทธิ์การใช้งานและลิขสิทธิ์ หรือในสาธิตอนสมบัติหรือตัวย่อใบอนุญาต Creative Commons ทำซ้ำโดยได้รับอนุญาต หรือดัดแปลงโดยได้รับอนุญาต หากมีการขออนุญาตและได้รับอนุญาต

1. ลักษณะการนำมาใช้ โดยระบุว่า “จาก” สำหรับการพิมพ์ซ้ำ หรือ “ดัดแปลงจาก” สำหรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใด ๆ
2. ข้อมูลของแหล่งที่มาตามประเภทของสารสนเทศ
3. สถานะลิขสิทธิ์ของผลงานที่นำมา โดยระบุว่า “สงวนลิขสิทธิ์/ปี/โดย/ชื่อเจ้าของผลงาน.” หรือ “CC BY-NC-ND” สำหรับการสงวนลิขสิทธิ์บางประการ (Creative Commons) หรือ “สาธารณสมบัติ” สำหรับงานสร้างสรรค์ที่หมดความคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญาแล้ว
4. ข้อความการอนุญาต ให้ระบุเฉพาะกรณีที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น

5. การระบุที่มานี้ ใช้แทนการอ้างอิงในเนื้อหา จึงไม่จำเป็นต้องระบุซ้ำ (ศูนย์นวัตกรรมทางการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์, 2564)

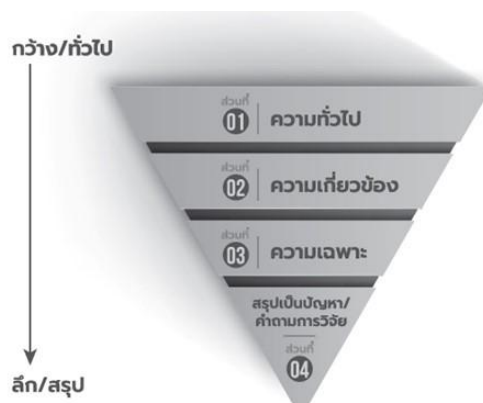
แหล่งที่มา	การนำมาใช้	รายละเอียดแหล่งที่มา	ลิขสิทธิ์	ข้อความการอนุญาต
หนังสือ	จาก หรือ ปรับปรุงจาก	ข้อ 1	ไทย สงวนลิขสิทธิ์/ปี/โดย/ชื่อเจ้าของผลงาน. หรือ สาธารณสมบัติ.	ไทย พิมพ์ซ้ำโดยได้รับ อนุญาต หรือ ดัดแปลงโดยได้รับ อนุญาต
วารสาร	From หรือ Adapted from	ข้อ 3	หรือ CC BY-NC อังกฤษ Copyright/year/by/	อังกฤษ Reprinted with permission. หรือ Adapted with permission.
เว็บไซต์		ข้อ 4	ชื่อเจ้าของผลงาน. หรือ In the public domain. หรือ CC BY-NC	

หมายเหตุ : จาก การอ้างอิงสารสนเทศตาม “Publication Manual of the American Psychological Association” 7th Edition) โดย ศูนย์นวัตกรรมทางการศึกษาสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์, 2564. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/153329/111738>).

17.1 จากหนังสือ

รูปแบบ

จาก/ชื่อหนังสือ/(น./เลขหน้า)/โดย/ชื่อผู้แต่ง,/ปีพิมพ์,/สำนักพิมพ์/(URL)/ลิขสิทธิ์/ข้อความการอนุญาต
From/BookName/(p./ PageNumber)/by/ Author, A. A./Year,/Publisher/(URL)/ Copyright/
Permission.

ภาพ 1 การเขียนความเป็นมาของปัญหา

หมายเหตุ: จาก ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ : จากแนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2 น. 32), โดย ชำนาญ ปาณวงษ์, 2563, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. สงวนลิขสิทธิ์ 2563 โดย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. ดัดแปลงโดยได้รับอนุญาต.

ตัวอย่าง (การอ้างอิงท้ายเล่ม)

ชำนาญ ปานางษ์. (2563). *ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ : จากแนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

17.2 จากเว็บไซต์

รูปแบบ

จาก/ชื่อบทความ,/โดย/ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่เผยแพร่,/ชื่อเว็บไซต์/(URL)/ลิขสิทธิ์/ข้อความอนุญาต.

From/Title,/by/Author, A. A./Year,/Site Name/(URL)/Copyright/Permission.

*ไม่ต้องระบุ ชื่อเว็บไซต์หากเหมือนกับ ชื่อผู้แต่ง

ภาพ 1 การพบปะกันระหว่างคิมจองอึน (Kim Jong-un) ผู้นำเกาหลีเหนือประธานาธิบดีมุนแจอิน (Moon Jae-in) ผู้นำเกาหลีใต้ และประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) ผู้นำสหรัฐอเมริกาที่พื้นที่ปลอดทหาร (demilitarized zone) ระหว่างเกาหลีทั้งสอง เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 2019

หมายเหตุ: จาก President Trump Meets with Chairman Kim Jong Un โดย The White House, 2561, Commons Wikimedia (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:President_Trump_Meets_with_Chairman_Kim_Jong_Un_%2848164732021%29.jpg). CC BY-NC-ND.

ตัวอย่าง (การอ้างอิงท้ายเล่ม)

The White House. (2019). President Trump Meets with Chairman Kim Jong Un. [Image].

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:President_Trump_Meets_with_Chairman_Kim_Jong_Un_%2848164732021%29.jpg

17.3 จากวารสาร

รูปแบบ

จาก/ “ชื่อบทความ,” /โดย/ชื่อผู้แต่ง,/ปีพิมพ์/ชื่อวารสาร,/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),/น./เลขหน้า/(URL)/ลิขสิทธิ์/ข้อความการอนุญาต.

From*/“Title journal,”/by/Author, A. A./Year/JournalTitle,/Volume(issue),/p. PageNumber (url or doi if from an ejournal)/Copyright/Permission.

หมายเหตุ: จาก ประชาสัมพันธ์จังหวัดกำแพงเพชร. (15 กันยายน 2567). กราบถวายความอาลัยพระเดชพระคุณพระเทพวชิรเมธี เจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุ... [รูปภาพ]. Facebook. <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=842871074697070&id=100069225549371&set=a.246534134330770>.

ตัวอย่าง (การอ้างอิงท้ายเล่ม)

ประชาสัมพันธ์จังหวัดกำแพงเพชร. (15 กันยายน 2567). กราบถวายความอาลัยพระเดชพระคุณพระเทพวชิรเมธี เจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุ... [รูปภาพ]. Facebook. <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=842871074697070&id=100069225549371&set=a.246534134330770>

17.5 ผู้เขียนบทความถ่ายภาพเอง

ภาพ 1 เช่ง (แคนม้ง) เครื่องดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง
(ถ่ายภาพโดยผู้สร้างสรรค์)

*** ไม่ต้องอ้างอิงในบรรณานุกรม

18. การอ้างอิงเอกสารทุติยภูมิ (อ้างถึงใน)

- การอ้างอิงในเนื้อหา (ก่อนข้อความ)

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ
Bazzano (2011 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 47)	Bennett (2000 as cited in Stone, 2013, p.34)

- การอ้างอิงในเนื้อหา (หลังข้อความ)

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ
(Bazzano, 2011 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 47)	(Bennett, 2000 as cited in Stone, 2013, p.34)

* การอ้างอิงบรรณานุกรม ให้ทำการอ้างอิงตามรูปแบบของแหล่งข้อมูลนั้น ๆ เช่น มาจากหนังสือหรือเว็บไซต์

19. การติดต่อสื่อสารส่วนบุคคล

- การอ้างอิงในเนื้อหา (ก่อนข้อความ)

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ
ณัฐพงษ์ จารุวรรณพงศ์ (การสัมภาษณ์, 9 สิงหาคม 2559)	G. A. Smith (Interview, 5 October 2012)

- การอ้างอิงในเนื้อหา (หลังข้อความ)

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ
(ณัฐพงษ์ จารุวรรณพงศ์, การสัมภาษณ์, 9 สิงหาคม 2559)	(G. A. Smith, Interview, 5 October 2012)

* การติดต่อสื่อสารส่วนบุคคลให้ทำการอ้างอิงในเนื้อหาโดยไม่ต้องลงรายการในบรรณานุกรม